

YENİ ÇAĞ

- **K. Katuşev:** Esas doğrultu
- **xx:** Lenin'in «Devlet ve devrim» adlı eserinin günümüzdeki önemi
- **G. Borgini:** İtalyada sendikal birliğin yeni temeli
- **Y. Prajski:** Uluslararası gerginliğin azaltılmasının sağladığı politik kazanımlar
- **E. Babüh:** Sosyalizm idealleri ve gençlik

Özel sayfalar

- **X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali**
- **A. Saydan:** Ayın olayları
Ayın yorumu

8 (110)
Ağustos
1973

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Esas Doğrultu

Sosyalist ülkeler arasında daha sıkı birleşmenin objektif gerekliliği hakkında

Konstantin Katuşev

SBKP Merkez Komitesi Sekreteri

Marksist düşünce için, devrim zaferinin ve toplumun sosyalistçe yenibaş-tan kuruluşunun dışarıdan ithal işi olmadığı ve her şeyden önce, kendi memleketleri çepçevresinde mücadele eden ve kendi Marksist-Leninist öncü partileri tarafından yönetilen işçi sınıfının, emekçilerin dâvası olduğu açık bir gerçektir. Bununla birlikte, bilimsel komünizmin kurucularının belirttikleri ve pratiğin de en belirgin biçimde doğruladığı gibi, devrim sürecinin başarıyla gelişebilmesi için işçi sınıfı ulusal birliklerinin ve partilerinin enternasyonal işbirliğinin de büyük bir önemi vardır. Esasen, bütün işçi sınıfı tarihi, belirli anlamda, proletarya enternasyonalizmi prensiplerinin gelişme ve pekişmesi tarihidir.

Marksizm-Leninizmin komünist ve işçi partilerince gösterilen eyleme temel olan bu ve diğer prensipleri, dünya sosyalist sisteminin kurulmasında ve biçimlenmesinde olağanüstü önemli bir rol oynuyor. Bu sistemin gelişmesinde artık otuz yıla yaklaşan tecrübe, sosyalist ülkeler arasında enternasyonal yardımlaşmanın, sımsıkı birleşmenin, gerek sosyalizmin ve komünizmin kuruluşunda, gerekse sürekli barış ve uluslararası güvenlik mücadelesinde eylembirliğinin temelli bir önem taşıdığını gösteriyor.

SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, çağdaş toplumsal gelişme dönemini inceliyerek şunları belirtti: «Şimdiki koşullarda, sosyalist ülkelerin en sıkı biçimde birleşmeleri ve işbirliği yapmaları gereği, azalmak şöyle dursun, tam tersine daha da artmıştır. Birlik, işbirliği ve ortak eylemler, bugün bize her şeyden önce, sosyalist toplumun geliştirilmesi ve

komünizmin kuruluşu sorunlarını daha çabuk ve daha etkin biçimde çözebilmemiz için gereklidir. Birlik, yekpâre topluluk ve işbirliği, bize, herkesin muhtaç olduğu barışı elden geldiği kadar başarıyla savunabilmemiz ve sağlamlaştırabilmemiz için, uluslararası gerginliği azaltmada ileri adımlar atabilmemiz, emperyalizmin bütün saldırgan eylemlerine, sosyalizmin menfaatlerine zarar verme yolundaki bütün denemelerine etkin bir direniş gösterebilmemiz için gereklidir.» (1)

Birlik ve topluluğun daha fazla güçlendirilmesi, dünya sosyalist sisteminin gelişmesinde esas doğrultudur. Aynı ayrı sosyalist ülkelerin ve tümüyle dünya sosyalist sisteminin en önemli gelişme ihtiyaçlarına uygun bir enternasyonal işbirliğinin objektif gerekliliği bu sürecin temelini teşkil etmektedir.

1.

Son zamanlarda, uluslararası alanda, gerginliğin azaltılması yararına, sosyal sistemleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensiplerinin gelişmesi yararına gözle görülür değişimler olmakta, halkların kendi kaderlerini serbestçe belirleme haklarını hayata geçirebilecekleri daha elverişli bir durum meydana gelmektedir.

Bu önemli değişimler, emperyalizmin tabiatını değiştirdiğinden ve saldırgan emperyalist çevrelerin artık gerici amaçlarından vazgeçtiklerinden ileri gelmiyor. Bu değişimlerin nedenleri, uluslararası alanda sosyalist ülkelerin ekonomik, politik ve askeri gücünün artması sonucunda, halkların kurtuluş savaşının canlanması, uluslararası işçi ve komünist hareketinde örgütlülük ve politik etkinliğin daha yüksek bir düzeye çıkması sonucunda meydana gelen yeni kuvvetler oranıdır. Ve şüphesiz, uluslararası durumdaki temelli değişimleri şartlandıran esas etkenler arasında, sosyalist ülkelerin *ahenkleştirdikleri dış politikalarının*, SBKP tarafından gerçekleştirilmekte olan Barış Programı'nın, tek sözle sosyalizmin barış taarruzunun çok büyük bir önemi vardır.

Hemen belirtmeliyiz ki, kardeş devletlerin birleşik politik hattının oluşması süreci çeşitli safhalardan geçer. Bu memleketlerin dış politikada sıkı bir işbirliği yapmaları ihtiyacı, daha sosyalist devrimin birçok dünya memleketinde üstün geldiği İkinci Dünya Harbinden sonraki ilk yıllarda kuvvetle belirdi. Başlangıçta, bu işbirliği – ekonomik ve politik etkenlerin bütün önemine rağmen –, doğal olarak, sosyalist kazanımların korunmasını sağlayan ve emperyalistlerin karşı-devrim ihracı yeltenişlerini suya düşüren bir askeri savunma ittifakı biçimi aldı. Bu ittifak ilişkileri tedricen sosyalist ülkeler arasındaki ikili antlaşmalarla pekiştirildi. Emperyalist

(1) L. İ. Brejnev, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin ellinci yıldönümü hakkında, Moskova 1972, s. 59-60.

NATO Bloku'nun dolaysız tehditlerine karşılık olarak da Varşova Antlaşması imzalandı ve böylelikle sosyalist topluluk devletlerinin çok yanlı politik ve askeri savunma örgütü meydana getirildi.

Sosyalist ülkeler, uluslararası alanda ayrı ayrı eylemleri ahenkleştirme içinden yavaş yavaş ortak dış politika programları hazırlamaya doğru geçiyorlar. İşte, Varşova Antlaşması'na dahil devletlerin Politik Danışma Komitesi oturumlarında elbirliğiyle hazırlanan belgeler bu karakteri taşımaktadır. Bugün artık, sosyalist devletler topluluğunda, barış, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm davası için mücadelenin hem birinci dereceden, hem de perspektif ödevlerini içeren birleşik bir dış politika stratejisinden söz edilebilir.

Bilindiği gibi, emperyalist devletlerin de, aralarındaki çelişkilere rağmen, her iki sistem arasındaki mücadele temel sorunları alanında birlikte hareket etmelerine imkân veren bir takım anlaşmaları vardır. Burjuva ideologları, sağ ve «sol» revizyonistler, bazı genel dış çizgileri gözönünde bulundurarak, sosyalist ülkelerin ittifak ilişkileri ile emperyalist blokları birbirine paralel göstermeye çalışıyorlar. Ne var ki, bu gibi sözde teorik deneyimler her türlü temelden yoksundur. Çeşitli sosyal sistemler çerçevesinde devletlerarası birlik ve ittifakları en genel biçimde kıyasladığımız zaman bile, bunların ilkesel ayrımları derhal göze çarpar.

Birincisi, bu ayırım dış politika eyleminin amaçlarında kendini gösterir. Sosyalist ülkelerin ahenkli uluslararası politikası, bu ülkeler emekçilerinin temel menfaatlerini ve uluslararası işçi hareketinin sınıfsal menfaatlerini gözetmeyi çıkış noktası yapar. Bu politika, devrimci kurtuluş sürecinin desteğini, bir nükleer harp tehlikesine karşı, çeşitli sosyal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensiplerinin yerleşip köleşmesi uğrunda mücadeleyle organik biçimde bağdaştırır. Ve sosyalist ülkelerin dış politika stratejisinde bu iki doğrultu da, sosyal ilerlemenin temel menfaatlerine uygundur. Bunun içindir ki, bu strateji, bütün dünya halkları arasında destek bulmakta ve ulaştığı bütün başarılar da bir dereceye kadar bununla açıklanmaktadır.

İkinci ayırım, kardeş ülkelerin ahenkli dış politikasının ve aynı zamanda bütününü aralarındaki çok yanlı işbirliğinin, proletarya enternasyonalizmi, sosyalist enternasyonalizm, hak eşitliği ve egemenlik prensipleri temeline oturtulmuş olmasıdır. Bu politika dünya sosyalist sisteminin menfaatlerini, bu sisteme dahil her ülkenin menfaatleriyle bağdaştırıyor. İttifak ilişkilerinin şu veya bu derecede eşitsizlik ve diktaya bağlı olduğu kapitalist sisteme kıyasla (emperyalist blokların tarihi, bazı kapitalist memleketlerin çıkarlarının diğer daha güçlüleri tarafından önemsenmediğine ve hattâ çiğnendiğine dair sayısız örneklerle doludur), sosyalist devletler dış politikaya değin ulusal ödevlerin çözümünde – bunları ortak dış politika programına katarak – daimi surette yardımlaşıyorlar.

Tabii, bu hususta Sovyetler Birliğine – en büyük ekonomik, politik potansiyele ve savunma gücüne sahip sosyalist devlet sıfatıyla – özel bir sorumluluk düşmektedir. SBKP bu enternasyonal sorumluluğun bilinciyle, her zaman kardeş sosyalist devletlerle birlik halinde eylem göstermeyi, onlara azami ölçüde destek olmayı ödev saymıştır ve saymaktadır.

SSCB ve diğer kardeş ülkeler tarafından Viyetnam halkına gösterilen büyük yardım ve onun kahramanca savaşıyla dayanışma bu ilkesel politik hattın parlak bir ifadesidir. Viyetnam yurtseverlerinin, sosyalist ülkeler ve bütün ilerici güçler tarafından gösterilen enternasyonal dayanışma ile kat kat artan yılmazlık ve yiğitlikleri, emperyalist saldırganlığın durdurulmasına imkân vermiş, Çin-Hindinde barışın tekrar sağlanmasına yol açmıştır.

Sosyalist topluluğun menfaatlerinin her kardeş ülkenin menfaatleriyle ve bütün halkların ortak menfaatleriyle organik olarak bağdaştırılması, Varşova Antlaşması devletlerinin ahenkli Avrupa politikasında da kendini gösterdi. Sovyetler Birliği, Polonya ve ADC'nin FAC ile imzaladıkları antlaşmalar, Batı Berlin konusunda varılan dört yanlı anlaşma, güvenlik ve işbirliği sorunlarının ele alınacağı bir Avrupa Genel Konferansı yapılması yönünde sosyalist devletlerin geliştirdikleri aktif ve girişken eylem Avrupa'da durum ve koşulların normalleşmesine yol açtı. Aynı ayrı sosyalist devletlerin somut ulusal sorunları da bu genel süreç çerçevesinde çözümlenmeye başladı.

Sosyalist devletler, uzun yıllar boyunca, bütün ortak dokümanlarında «soğuk harp» artıklarının bertaraf edilmesi, ADC etrafındaki diplomatik ablukanın kaldırılması gereğini belirtegelmişlerdir. Şimdi bu ödev ana hatlarıyla yerine getirilmiş bulunuyor. İlk Alman işçi ve köylü devleti geniş bir uluslararası kabul gördü, birçok devlet tarafından tanındı. Şimdi bu tanınmanın son safhası olarak, ADC'nin FAC ile birlikte Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'na kabul edilmesi bekleniyor. Sosyalist devletler, Avrupada gerginliği azaltma yönünde ahenleştirerek uyguladıkları politik hat çerçevesinde hareket ederek, Münih Anlaşması'nın hükümsüz sayılması yolunda Çekoslovakyanın ileri sürdüğü haklı istekleri de aynı tarzda ve ardıcılıkla savunuyorlar. Ve artık bu sorun da pratikte çözülmüş bulunuyor.

Bugünkü uluslararası durum, sosyalist devletlerin sıkı topluluk ve birliğinin, aralarında ahenkleştirdikleri politikanın, bütün insanlık için hayati bir önemi olan barışı sağlamlaştırma dâvasının çözümünde güçlü bir etken olduğunu gösteriyor. Bugün çeşitli kıtalarda gayet önemli yeni süreçlere tanık oluyoruz. Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin barış taarruzunun gelişmesiyle, uluslararası ilişkilerdeki dönüşüm, daha düne kadar dünya politikasında olumlu değişimlere ilk bakışta uzak duran memleketler bölgelerini de kapsamaya başlıyor.

Örneğin, Lâtin Amerikada görülen değişimler ve özellikle sosyalist Kü-

ba'nın dış politika mevzilerinin güçlenmesi bu dediğimizi doğrulayan kanıtlardır. Küba etrafındaki diplomatik abluka çemberinin yarılması, her şeyden önce bu ülkede yeni toplum kuruluşunda elde edilen başarıların, Küba Komünist Partisi ve devrimci hükümetinin izledikleri kesin ilkesel politikanın bir sonucudur. Bu çemberin yarılması, Lâtin Amerikada geniş halk yığınlarının aktif politik alana çıkmalarıyla ve bu yoldan Amerikanın ilk sosyalist devletiyle ilişkilerini canlandırma isteğini kesinlikle dile getirmeleriyle organik olarak bağlıdır. Fakat, şüphesiz ki, bunun, gerginliği azaltmayı hedef tutan ve halkların içişlerine karışma olanaklarını sınırlıyarak sosyal ilerleme güçlerinin hareketine geniş ufuklar açan politikayla da belirli bir ilişkisi vardır.

Barış içinde yanyana yaşamayı öngören ve sosyalist devletler tarafından aktif olarak gerçekleştirilen Leninci fikir, son yıllarda kapitalist ülkelerde birçok taraftar kazandı. Sosyal sistemleri değişik devletler arasında her iki taraf için yararlı ilişkiler ve işbirliği oldukça geniş bir atılım kazanıyor. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın geçenlerde yaptığı Federal Alman Cumhuriyeti, Birleşik Amerika ve Fransa ziyaretleri bu yönde atılmış yeni ve büyük adımlardır.

Sovyetler Birliği, uzun yıllardan beri, nimetlerinden yalnız bugünkü kuşakların değil, yarınki kuşakların da yararlanacakları bir sürekli barış uğrunda diğer kardeş sosyalist ülkelerle elele mücadele yürütmektedir. L. İ. Brejnev yoldaşın Bon, Vaşington ve Paris görüşmelerinin sonuçlarını bu açıdan değerlendirirsek, uluslararası güvenliğin takviyesi bakımından büyük önemi olan tedbirler alındığını ve bunların bütün insanlığın menfaatlerine uygun olduğunu, uluslararası ilişkilerin gerçekten barış içinde yanyana yaşama yönünde yenibaştan kurulması çabalarıyla daha ileri adımlar atılmasına yol açtığını güvenle tespit edebiliriz.

Şu var ki, barış dâvasının başarıları ve barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin onaylanıp yerleşmesiyle, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişkiler ortadan kalkmış olmuyor. Çeşitli sosyal-politik sistemlere sahip devletler arasındaki ilişkilerde kendini gösteren yeni ve olumlu gelişme onların çelişkilerinin sınıfsal tabiatını da değiştirmiyor. Emperyalist gericiğin yarattığı «soğuk harp»in daha epeyce kalıntısıyla karşı karşıya olduğumuzu da görmemiz gerekir. Açılan yolda tedricen ilerli-yebilmek ve uluslararası çetin problemlerin birbiri ardınca çözümünü sağlayabilmek için daha bir hayli çaba harcanması gerekiyor.

Yeryüzünde sınıf mücadelesi devam ediyor. Bu mücadele, tüm çağdaş politikaya baştanbaşa sinmekte, ekonomik alanda açıkça göze çarpmakta ve ideolojik alanda olanca çıplaklığıyla belirmektedir. Fakat sosyalizm ve ilerilik taraftarları, âdil hedefleri uğrunda bugün artık çok daha elverişli koşullar içinde mücadele yürütmektedirler. Kardeş devletler topluluğu, dünya komünist, işçi ve tüm devrimci hareketiyle birlikte, uluslararası

alandaki kuvvetler oranında daha ileri doğru değişim sağlama, barış ve sosyal dönüşümler için savaşta yeni başarılar elde etme reel olanaklarına sahip bulunmaktadır.

2.

Sosyalist devletlerin yekpâre bir topluluk meydana getirmeleri süreci, onların *iç gelişmeleriyle* ilgili problemlerin çözümünde büyük bir güçle kendini gösteriyor. Sözün tam anlamıyla bütün toplumsal eylem alanlarında bu devletlerin ilişkileri artıyor, sosyalizm kuruluşu alanındaki tecrübe değiş tokuşu gitgide daha temelli ve verimli bir nitelik kazanıyor. Sosyalizmin öz tabiatına sinmiş olan ve kardeş ülkelerin çözmeye uğraştıkları sorunların beraberlik ve benzerliğinden ileri gelen objektif gereklilik de böylece yerine getirilmiş oluyor.

Tabii, burada her hangi bir eşitleme ve bir seviyeye getirme sözkonusu değildir. Hayat, toplumu sosyalistçe yenilemenin şu veya bu sorunlarını çözmeye birçok biçim ve metotlar olabileceğini göstermiştir. Tarihsel gelenekler, ulusal özgüllük, ekonomik gelişme düzeyi, işçi sınıfının nispi sayısı ve tecrübesi gibi hususların hepsi, ayrı ayrı ülkelerin sosyalizm yolunda ilerlemelerine bir hayli orijinallik getirmiştir ve getirmektedir. Somut özelliklerin dikkate alınması, yeni toplumun oluşmasını engellemek şöyle dursun, tam tersine başarılı sosyalist gelişmenin zorunlu koşulu olmuştur ve zorunlu koşulu olarak kalmaktadır.

Ne var ki, sosyalizmi kurma metotlarının seçimi konusunda ulusal özgüllük başka şey, bu kuruluşun yasallıklarının gözetimi de başka şeydir. Daha sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 1957 yılı danışma toplantısında şu ilkesel hükme varılmıştı: «SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin tecrübesi, sosyalist devrim ve sosyalist kuruculuk süreçlerinin sosyalizm yoluna koyulmuş bütün ülkelere özgü bir dizi temel yasallıklara dayandığı hakkındaki Marksist-Leninist teori prensipinin doğruluğunu tamamen ortaya koymuştur. Bu yasallıklar, tarihsel olarak meydana gelen ve her ahvalde mutlaka gözönünde bulundurulması gereken ulusal özellik ve geleneklerin büyük bir çeşitlilikle belirlediği her yerde kendini göstermektedir.»⁽²⁾

Bu hüküm, sosyalist devletlerin bütün gelişmesi boyunca elde edilen tecrübe temeline dayanmakta, işçi sınıfı ve bu sınıfın Marksist-Leninist öncüsünün toplumu devlet olarak yönetiminin gerçekleştirilmesi pratiğini, başlıca üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçirilmesi işlemini, sana-

⁽²⁾ Sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 14-16 Kasım 1957'de Moskovada yapılan danışma toplantısının Deklarasyon'u. Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin danışma toplantısında (16-19 Kasım 1957) kabul edilen Barış Manifesti, s. 12.

yileşme ve köy ekonomisinin kuruluşunu sosyalistçe yenileme uygulamasını, yeni ve sosyalist kültürün oluşmasını, tek sözle reel sosyalizm için mücadelenin tüm canlı sürecini meydana getiren her şeyi genellemektedir.

Şimdi bu reel sosyalizm büyük bir devletler topluluğunda meydana getirilmiş bulunuyor. Birçok ülke, kendi komünist ve işçi partilerinin son kongrelerinde belirtildiği üzere, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna başladılar. Bu aşamada, sosyalist ülkelerin yakınlaşmaları süreci daha büyük bir güç kazanıyor. Yeni toplumsal düzenin olgunluk derecesine göre, onun her ulusal ortamda aynı olan ana çizgileri gitgide daha açık ve tam olarak beliriyor, sosyalist ülkelerin ortak menfaatler alanı genişliyor, sosyalizm kuruluşunun temel aşama ve metotlarının evrenselliği doğrulanıp benimseniyor.

Politik alanda bütün dikkat artık komünist partisinin yöneticilik rolünün güçlenmesi, sosyalist demokrasinin yetkinleştirilmesi ve devlet yönetimi işlerine emekçilerin günden güne daha tam ve aktif biçimde katılmalarının sağlanması üzerinde yoğunlaştırılıyor. Ekonomik alanda, bütün kardeş partilerin çalışmalarının mihrak noktasında, toplumsal üretimin etkinliğini artırma ve emek verimliliğini yükseltme temeli üzerinde emekçilerin maddi durumlarını mütemadiyen iyileştirme ödevi yer alıyor. *İdeolojik alanda* da, Marksist-Leninist dünya görüşünü ardıcılıkla benimsetip kökleştirme, yığınları sosyalist yurtseverlik ve enternasyonalizm ruhunda eğitime, sosyalist kültürü geliştirme ve burjuva ideolojisinin etkisine karşı mücadele gibi türdeş ödevlerin çözümüne çalışılıyor.

İşte elde edilen tecrübeyi elbirliğiyle inceleme ve şu veya bu ülkede yaratılan her değerli şeyi benimseme yasal eğiliminin nedeni ve kaynağı da budur. Bu tecrübe değiş tokuşu çok sayıda problemleri kapsamaktadır. Parti kuruluşu, sosyalist demokrasinin daha ileri doğru geliştirilmesi, üretim plânlama ve yönetiminin yetkinleştirilmesi, bilimsel-teknik devrimin başarılarının sosyalist iktisat sisteminin üstünlükleriyle en rasyonel biçimde birleştirilmesi, emekçilerin komünizm ruhunda eğitilmesi sorunları vb. yalnız şu veya bu partinin eylem çevresi olmayıp, hep birbirinden örnek alarak çalışma ve elbirliğiyle inceleme konularıdır.

SBKP, edinilen tecrübeyi kardeş partilerle paylaşmaya daima hazır olarak bu tür çalışmaya canla başla katılmakta, onların başarılarından da kendi eyleminde yararlı biçimde yararlanmaktadır. Son yıllarda bu işbirliği plânlı bir şekilde yürütülmekte ve bunun olumlu sonuçları da günden güne artmaktadır.

Sosyalist devletlerin boyuna gelişen yakınlaşmaları süreci, bilimsel sosyalizmden revizyonistçe – sağa ve «sola» – sapmaların doğruluğunu temellendirme yeltenişlerine paravana edilmek istenen sosyalizmde «çeşitli modeller» teorisinin bütün asılsızlığını çırpıplak ortaya koymaktadır. Yeni toplum kuruluşu tarihsel tecrübesi sosyalizmin gelişme yasallıklarının bir-

liğini en açık biçimde ispat etmektedir. Evet, yeni toplumsal düzenin uygulanmasında çeşitli aşamalardan, bu düzenin yaratılmasında – ulusal özgüllüğü, tarihsel gelenekleri, uluslararası durumun özelliklerini ve diğer etkenleri hesaba katan – bazı biçim ve metod ayrımlarından söz edilebilir. Yine bunun gibi, şu veya bu somut sorunun başkalarından ayrı biçimde ele alınışından, böyle sorunların hep aynı sıra ve ardıcılıkla çözümediğinden, devrimci dönüşümlerin başka başka hız ve şiddetle olduğundan da söz edilebilir. Fakat, bizim fikrimizce, sosyalizmin çeşitli «modelleri», yani sonuç olarak çeşitli sosyalizm görüşleri yoktur ve olamaz. Gerçekten sosyalizm uğrunda mücadele edenler için ancak Marksizm-Leninizm prensipleri temeline dayanan bir tek bilimsel görüş söz konusu olabilir.

3.

Sosyalist ülkelerin sıkı bir topluluk meydana getirmelerine yol açan objektif yasallıklar, *maddi üretim alanında* olanca gücüyle belirir. V. İ. Lenin, daha kapitalizmde iktisadi, siyasi ve mânevi hayatın enternasyonalizasyonu sürecine defalarca işaret etmiş ve sosyalizmin üstün gelmesiyle bu sürecin kaçınılmaz olarak hızlanacağını belirtmiştir.

Çağdaş bilimsel-teknik devrim koşullarında uluslararası işbölümünün önemi bilhassa arttı. Uluslararası işbölümü, objektif olarak, her memleket, kuvvetlerini toplumsal üretimin en etkin doğrultuları üzerinde yoğunlaştırma, halk ekonomisini geliştirmenin en makul yollarını seçme, ihtisaslaşma ve kooperatifleşme sayesinde en yüksek emek verimliliğine ulaşma olanağı veriyor. Son yıllarda dünya ticaret mübadelesinin böylesine hızla artmasında, ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliği için birçok uluslararası organ ve örgütün türemesinde ve bunların günden güne çoğalmasında, entegrasyon süreçlerinin güçlenmesinde şaşılacak bir şey yoktur.

Uluslararası sosyalist işbölümü de bu genel eğilim çerçevesinde gelişiyor. Bu işbölümünün, kapitalist işbölümünden ayırdedilmesine imkân veren temel özellik ve üstünlükleri vardır. Bu ilişkilerin özgülüğünü yeni toplumun sosyal-ekonomik ve politik düzeni belirlemektedir. Söz konusu olan, üretim araçlarının ve siyasal egemenliğin emekçilerin elinde bulunduğu, işçi sınıfının enternasyonal ideolojisinin hüküm sürdüğü ülkeler arasında işbirliğidir. Bu koşullarda, kapitalist dünyayı yiyip bitiren uzlaşmaz zıtlıklar yoktur; ekonomik ilişkiler kardeşçe yardımlaşma temeli üzerinde oluşur; yalnız kendi memleketinin yararı düşünülmez, aynı zamanda partnörlere de azami ölçüde yardım edilmesi, sosyalist topluluğun ortak menfaatlerinin dikkate alınması öngörülür.

İşte bu objektif temel sayesinde ki, sosyalist dünyada *ekonomik işbirliğinin gelişmesi*, uygulanış metod ve biçimlerinin istikrarlı evrimi, aşağı

aşamalardan daha yükseklerine geçilmesi gibi karakter çizgilerine dayanır. Örneğin, dünya sosyalist sisteminin oluşma aşamasında sosyalist ülkeler arasında basit mal mübadelesi ağır basarken, daha sonraları bu basit aşamanın daha yüksek kredi-finans ve bilimsel-teknik yardımlaşma biçimleriyle tamamlandığı, 1950 yılları ortasında da halk iktisadiyatı plânlarının koordinasyonunda, üretimin ihtisaslaşma ve kooperatifleşmesinde, elbirliğiyle çeşitli işletmeler kurulmasında vb. ilk unsurların belirmeye başladığı görülür.

Bu konuda şu hususun özellikle belirtilmesi gerekir: *Halk iktisadiyatı plânlarının koordinasyonu, ulusal ekonomik menfaatlerin çözümleyici önem taşıyan toplumsal üretimin amaca yönelik eylemiyle bağdaştırılması* sağlayan gerçek sosyalist işbirliği metodudur. İşbirliğinde tarafların hak eşitliği, karşılıklı yararı gibi hususlar, kardeş ülkelerin ekonomi alanındaki ortak eyleminin özüne değgin vasıflardır. Devlet-tekel kapitalizmi koşullarında ayrı ayrı ekonomi kollarının (daha çok finans, askerî üretim, bilimsel-teknik eylem alanlarının) programlaştırılması temeline dayanan uluslararası anlaşmalar mevcut olsa bile, kapitalizmin ekonomik gelişmeyi *koordine olanakları ve kapitalist plânlamanın kendisi* son derece sınırlı olagelmıştır ve bu sınırlılık devam etmektedir.

Şimdi, sosyalist ülkelerin kolektif çabalarıyla *Ekonomik Entegrasyon (bütünleşme) Komple Programı*'nın hazırlandığı ve artık gerçekleştirilmekte olduğu günümüzde, uluslararası sosyalist işbölümünün gelişmesi yeni bir aşamaya giriyor. Bu program evelce mevcut biçimleri gözönüne alıp, bir yandan çağdaş koşullarda en ilerici işbirliği metodlarını kökleştiriyor, kardeş ülkeler arasında her birinin hızla gelişmesi için geniş bir perspektif açıyor.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin bu yıl Haziran ayı başında Prag'da yapılan XXVII. dönem toplantısı bu hususta önemli sonuçlara işaret etti. Komple Programı hayata geçirmenin EYK üyeleri arasında işbirliğinin esas içeriği haline geldiğini tespit eden bu dönem toplantısı, bütünleşme sürecinin hızlandırılmasına ve derinleştirilmesine, özellikle de bütünleşme uygulamalarını elbirliğiyle plânlaştırmanın yetkinleştirilmesine ilişkin bazı somut tedbirler belirledi.

Kolektifçe çözümlenen problemlerin ölçüleri durmadan genişliyor ve işbirliği anlaşmalarında belirlenen vâdeler titizlikle gözetiliyor. En yüksek teknolojik ve teknik düzeyde olacak büyük ortak işletmeler, bilimsel-teknik birlikler kuruculuğunu enine boyuna geliştirmek için uyumlu çabalar gösterilmesi plânlanıyor. Atom elektrik santralleri donatımına ve diğer birçok önemli işkollarına ilişkin üretimde işbirliği için özel bir kurul meydana getirilmesi üzerinde duruluyor. Doğrudan doğruya üretim alanında işbirliği gitgide büyüyen bir atılım gücü kazanıyor. Komple Program gereğince

üretile modern elektronik hesap makineleri söz götürmez bir büyük başarıdır.

Sosyalist ülkelerin ekonomik bütünleşmesi gibi alabildiğine karmaşık bir sürecin plânlama yoluyla ayarlanması elbette kolay iş değildir. Ortak plânlama eylemini geliştirmek ve bunu ulusal plânlama ile bağdaştırmak, ihtisaslaşma ve kooperatifleşmenin örgütlenmesinde üretimsel, ekonomik ve hukuki sorunları komple biçimde bağlamak, ihtisaslaşmanın genel etkinliğini ve dağılım oranlarını belirlemek, ortak işletmelerin çalışmasını düzenlemek vb. pek çok çaba ve yaratımlı araştırma istemektedir. SBKP, diğer kardeş partilerle birlikte, bu problemlerin ve benzerlerinin doğru çözümü üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. Sosyalist topluluğun maddi temelini teşkil eden ekonomik işbirliğini bundan sonra da geliştirme sorunları üzerinde beraberce çalışan kardeş ülkeler bilginleri, parti ve devlet organlarına önemli yardımlarda bulunuyorlar.

Marksist-Leninist partiler, sosyalist ekonomik bütünleşmeye, iktisadi ilişkileri yeğînleştirmenin, bilim ve teknikte ön mevzileri tutmanın, Lenin'in en yüksek emek verimliliğine ulaşma vasiyetini gerçekleştirmenin ana yolu gözüyle bakıyorlar. Bir yandan Komple Program'ın hayata geçirilmesi de, kardeş ülkeler arasında ekonomik işbirliğinin en önemli sorunlarından biri sıfatıyla onların ekonomik gelişme düzeylerini eşitleme sorununun çözümü için amaca yönelik çabalar gerektiriyor. Bu yolda artık önemli başarılarla da ulaşılmış bulunuyor. Dünya sosyalist sisteminin oluşması döneminde Avrupa sosyalist ülkelerinin endüstriyel-tarımsal, tarımsal-endüstriyel ve tarımsal ülkeler diye (son iki grup ağır basıyordu) ayrılmasına karşılık, bugün EYK üyesi bütün Avrupa ülkelerinde ulusal gelirin ana bölümü sanayi alanında yaratılıyor. Bu ülkelerde halkın yaşama düzeyi de birbirine yaklaşıyor. Ve bugün artık, uluslararası sosyalist işbölümüne, geçen yıl EYK'ne kabul edilmiş bulunan Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti ekonomilerinin de daha temelli biçimde katılmalarını sağlayıcı tedbirler gerçekleştiriliyor.

Bütünleşmenin, sosyalist ülkeleri dünya çapında ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliği sürecinden asla tecrit etmediğini de önemle belirtiyoruz. Tam tersine, bütünleşme, onların bu sürece daha aktif olarak ve en önemlisi kendilerine lâyük bir şekilde katılmalarına imkân veriyor. İktisadi hayatta enternasyonalleşmenin ilerici bir olgu niteliği taşıdığı söz götürmez. Fakat uluslararası ekonomik ilişkilerin gelişmesini emperyalizmin hâlâ önemli derecede etkilemekte olduğu bugünkü koşullarda, birçok memleket ve hele gelişme halindeki memleketler için, uluslararası işbölümüne katılmada şu veya bu ölçüde politik baskının, ekonomik eşitsizliğin de etki payı vardır. Uluslararası alanda birbirinden ayrı ve soyutlanmış olarak hareket ettikleri takdirde, sosyalist ülkeler ve özellikle bunların daha az gelişmiş olanları böyle bir etkiden kaçınamazlar. Sosyalizm kuruluşunda

elde edilen başarılarla, sosyalist topluluğun ortak ekonomik-politik gücüne dayanarak, nispeten küçük sosyalist ülkeler bile, kapitalist devletlerle âdil ve karşılıklı yarar gözetir bir temel üzerinde ekonomik ilişkiler kurmak ve geliştirmek olanağını bulmaktadırlar.

4.

Sosyalist devletlerin yakınlaşmaları, *kültür ve ideoloji alanında* da en az ekonomideki kadar açıklıkla kendini gösteriyor. Bütün mânevi hayat zenginlik ve özgünlükleriyle ulusal kültürlerin yükselişi koşulları içinde, yeni düzenin gelişmesiyle, bu devletlerin tüm kültürel ve mânevi hayatlarının genel sosyalist içeriği gitgide daha sağlam temellere oturuyor. Marksist-Leninist ideoloji birliği, ana çizgilerini sömürden azat işçilerin arkadaşça işbirliğinin, insanların ve ulusların hak eşitliğinin teşkil ettiği toplumsal ilişkilerin yerleşmesi, sözkonusu sürecin asıl temelidir. Sosyalizm her insana çalışma ve öğrenim hakkı vermiş, gerçek kültür devrimi yapmış, halk yığınları önünde her bakımdan güvenli ve insana yaraşır bir hayat yolunu açmış bulunuyor. Bütün bunlar halkların mânen yakınlaşmalarının sağlam temelini teşkil ediyor.

Sosyal gelişme ana süreçlerinin birliği bu yakınlaşma için daimi bir teşvik etkeni oluyor. V. İ. Lenin şunları belirtiyor: «... Toplumsal ve kişisel hayatın bütün alanlarında, hızlı, gerçek ve asıl yığinsal ileri hareket, halkın çoğunluğunun ve daha sonra da tümünün katılmasıyla, yalnız sosyalizmle başlayacaktır.»⁽³⁾

Komünizmin amacı sınıfların genellikle ortadan kaldırılacağı bir toplum yaratmaktır. Daha sosyalizm aşamasında işçi sınıfı, kooperatifleşmiş köylüler ve halk aydınları arasında yoğun bir yakınlaşma gerçekleşiyor, toplumun sosyal-politik ve fikir birliği oluşuyor. Çok ulusal devletlerde sosyalist yoldan gelişme ulusların eşitliğini sağlıyor, sarsılmaz dostluklarını pekiştiriyor. Ve SSCB'de yeni tarihsel insan topluluğu, yani Sovyet Halkı işte bu temel üzerinde yaratılmış bulunuyor. SSCB'nin 50. Kuruluş yıldönümünü kutlama günlerinde Marksist-Leninist partiler yöneticilerinin belirttikleri gibi, Sovyet tecrübesi uluslararası bir önem kazanıyor.

Biz, kardeş ülkelerde, yeni üretim ilişkilerinin gelişmesi temeli üzerinde, yığınların politik bilinçlenmesinde bir yükseliş sağlandığına, genel kültürlerinin arttığına, sosyalist hayat tarzındaki oluşmanın ve şehir ile köy, beden emeği ile kafa emeği arasındaki ayrımların giderilmesinin etkisi altında sınıfların ve sosyal grupların yakınlaştıklarına, halkın sosyal-politik ve fikir birliğinin biçimlendiğine tanık oluyoruz. Bu sürec, ayrı ayrı ülkelere göre bir hayli özgünlükler göstererek, elbette birbirinden farklı tem-polarla gelişiyor. Fakat ana doğrultu birdir ve bu birlik korunmaktadır.

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 99-100.

Ayrımcı vasfı çözümlenen problemlerin – ulusal özgüllüğe bakmaksızın – yakınlık ve akrabalığında görülen sosyalist kültürün gelişmesi sosyalizm dünyası halklarının mânevi yakınlaşmalarına önemli bir katkıda bulunuyor. Her kardeş ülkede edebiyat ve sanat adamları, Marksist-Leninist dünya görüşüne dayanarak, yeni toplum kuruluşunun ve yeni insanı eğitip yetiştirmenin en önemli sorunlarına yöneliyorlar. Sosyalist sanatın kendi özlüğü ve tabiatı, günümüz kahramanının, emekçi insanın simasının çizilmesi gibi, komünist moralin, devrimsel hümanizmin benimsenip yerleşmesi gibi, reel hayatı süreçlerin bütün karmaşıklık ve çelişikliğiyle, aynı zamanda bütün iyimserlik tonuyla açıklanması gibi sorunları dikkat merkezine oturtuyor. Partililik, halkçılık ve doğruluk sosyalist edebiyat ve sanatın ayrılmaz karakter çizgileridir. Geçmişin ilerici hümanist düşüncesinin yasal devamcısı ve takipçisi olan evrensel sosyalist kültürün ana gelişme yolu sıfatıyla sosyalist gerçekçilik metodunun yerleşmesi, kardeş halkların ve bütün insanlığın yaratıcılık ürünleri olan gerçek değerleri nefsinde topluyor.

Bu genel sosyalist kültürün oluşmasına, sosyalist dünyadaki kültür ilişkilerinin yeğlilik ve ölçüleri de yardım ediyor. Örneğin 1971–72 yılında Sovyet tiyatro ve diğer sanat toplulukları sosyalist ülkelerde 185 temsil verdiler ve yine bu dönemde kardeş devletlerden 154 sanat kolektifi Sovyetler Birliği sahnelerine konuk oldular. Sergiler, festivaller, ortak sanat çalışmaları, tiyatroların, müzelerin ve kütüphanelerin arasındaki dolaysız ilişkiler onbinlerce sanat ve kültür adamının canlı temaslarına vesile ve ortam olmaktadır.

Fakat sosyalist ülkeler halklarının mânen yakınlaşmalarına, geçmişin mirası olan engellerin ve kör inançların yıkılmasına yalnız bu dolaysız kültürel ilişkiler hizmet etmiyor. Her yıl, parti, devlet, ekonomi, kültür, bilim ve spor alanlarında görevli aşağı yukarı 100 bin kişi çeşitli delegasyonlar halinde Sovyetler Birliğinden kardeş ülkelere ve kardeş ülkelerden Sovyetler Birliğine hareket ettiğine göre, bu olay, günümüzde sosyalist devletler halklarının mânevi hayatının zenginleştirilmesi sürecinin ne kadar aktif biçimde geliştiğini açıkça gösteriyor.

Kardeş partilerin eyleminde, insanların emeğe karşı komünistçe tutum, bilinçli toplumsal disiplin, sosyalist yurtseverlik ve enternasyonalizm ruhunda eğitilmesi gibi hedeflerin ve burjuva ideolojisinin etkisine karşı ortak mücadele ödevlerinin birliğinden doğan *ideolojik işbirliği*, sosyalist ülkelerin birlik ve topluluğunun güçlenmesi bakımından önemli bir etken rolü oynar. İdeolojik işbirliği çeşitli biçimlerde gerçekleştirilir. Bilginlerin Marksist-Leninist teoriyi geliştirmeye ilişkin aktüel problemleri görüşmeye hasredilen toplantıları da, sosyalizmin kuruluşu pratiğinin şu veya bu sorunlarının gözden geçirildiği konferanslar da, basın organları arasındaki daimi temaslar da, yayım plânlarının bağdaştırılması ve daha birçok benzeri tedbirler de hep bu işbirliği çerçevesine girer.

Yukarıda belirtildiği üzere, sosyalizmin daha yüksek gelişme aşamalarına geçmesiyle, tecrübe değiş tokuşu ihtiyacı bir hayli artmaktadır. Biriktirilen tecrübeyi kolektifçe değerlendirme, sosyalist ülkeler bilginlerinin çabalarını birleştirme, ideolojik çalışmaları daha yakından ahenkleştirme ödevinin aynı derecede önemli olduğu da apaçık ortadadır.

Çağdaş dünyada sosyalist gelişme dinamiği, bilimsel-teknik devrim ve sosyal süreçleri hızlandırma, ideoloji cephesi görevlilerinden, bütün öğrenim, propaganda ve yığınların ideolojik-politik eğitimi sistemini yetkileştirmelerini istemektedir. Bu ödevler de işbirliği sayesinde çok daha etkili biçimde çözülebilir.

Kardeş partiler arasında ideolojik çalışma koordinasyonunun önemi, uluslararası gerginliğin azalması koşullarında daha da artıyor. Şimdi emperyalist çevreler sosyalizme karşı mücadele konusunda bütün ağırlığı özellikle anti-komünizme, milliyetçilik propagandasına doğru kaydırıyor ve böylece sosyalist devletlerin sıkı bir topluluk meydana getirmeleri objektif sürecine karşı koyacaklarını sanıyorlar. Çağdaş milliyetçilik, anti-komünizmle birlikte, türlü türlü ideolojik akımlara ortak fikir plâformu hizmeti görerek, burjuva tutucularını ve aşırı gericilerini, azılı anti-komünistleri, sağ ve «sol» revizyonistleri aynı çatı altında birleştiriyor.

V. İ. Lenin, milliyetçiliğin oportünizmle ve bunun en çeşitli belirtileriyle sınımsız övüldüğüne işaret eder. Bu örölüş, Çin yöneticilerinin anti-marksist, anti-leninist tutumlarında bütün açıklığıyla sırtılmaktadır. Kolektif Marksist-Leninist düşüncenin en önemli ödevlerinden biri, bu tutumu açığa vurma ve bunun bilimsel sosyalizm prensiplerine aykırılık ve düşmanlığını göstermektir. Netekim, kardeş ülkeler bilginlerinin müşterek çabalarıyla, Maoizmin büyük devletçilik taslıyan gerici burjuva özlüğü ve politik görüş tarzları inkâr edilmez biçimde ispat edilmiş bulunmaktadır. SBKP, tutum ve eylemleri dünya sosyalizminin temel menfaatlerine, halkların kurtuluş savaşına, barış ve uluslararası güvenlik dâvasına ters düşen Maoistlere kesinlikle karşıkoymayı enternasyonal ödev saymaktadır.

5.

Komünist Partisi tarafından yönetilen işçi sınıfının, emekçi yığınlarının bilinçli eylemi ve bu eylemin rolünün artması, sosyalizmin ayrı ayrı ülkeler çerçevesinde ve tüm dünya sistemi olarak gelişmesinin yasal çizgisidir. Pratik hayat, sosyalist devletlerin yekpâre topluluk ve işbirliği objektif eğilimleri ne kadar güçlü olursa olsun, sübjektif durumların bu süreci epeyce etkileyip saptırabildiğini göstermektedir. Ve bunun içindir ki, komünist ve işçi partileri, enternasyonal Marksist-Leninist ideolojinin taşıyıcıları sıfatıyla, sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesini bir ortak mecra boyunca yöneltmek, buna şu veya bu biçimde engel olan her şeyi bertaraf etmekle ödevlidirler.

Bu işi başarmak, sosyalist toplumun gelişmesi yasallıklarının en üstün biçimde anlaşılmasını, sosyalizmin enternasyonal ve ulusal ödevlerinin doğru olarak nasıl bağdaştırılacağına bilinmesini, her günkü kaygıların ötesinde ortak hedeflerin ve perspektiflerin görülebilmesini gerektiriyor. SBKP, dünya sosyalist sisteminin gelişmesi problemlerine bu türlü yanışı devamlı bir bağlılık gösteriyor. Ve bu yanışı, sosyalist topluluk ülkeleri kardeş partilerinin görüş ve tutumunu belirliyor. Komünistlerin enternasyonal işbirliği, onların devrimsel menfaatlerinin, Marksist-Leninist dünya görüşlerinin, sosyalizmi ve komünizmi kurmak olan yüce amaçlarının köklü ve ilkesel birliği temeline dayanıyor.

Sosyalist ülkeler komünist partileri arasındaki aktif ve çok yanlı işbirliği, sosyalist tipten devletlerarası ilişkilerin gelişmesinde en önemli etkidir. İşte bu işbirliğidir ki, SBKP Merkez Komitesinin XXIV. Kongreye sunduğu hesap raporunda belirtildiği üzere, «elde edilen tecrübeyle karşılıklı biçimde zenginleşerek, ... bize, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun ilkesel problemlerini elbirliğiyle işleme olanağı, ekonomik ilişkilerin en makul biçimlerini bulma, dış politika sorunlarında ortak hareket hattımızı kolektif olarak belirleme, ideoloji ve kültür alanındaki çalışma sorunları üzerinde fikir değişiminde bulunma olanağı vermiştir.» (4)

Bugün partilerarası ilişkilerde somut biçim ve yöntemler bakımından zengin bir hazineye sahibiz. Sosyalist ülkeler arasında birliğin güçlenmesini sağlayan bu ilişkiler, her düzeyde düzenleyici bir karakter taşıyor. Komünist partileri arasında iki ve çok yanlı karşılaşmalar, sosyalizm kuruluşu tecrübesini incelemek üzere parti heyetlerinin karşılıklı ziyaretleri, bilimsel ve teorik problemler üzerindeki ortak çalışmalar, parti okullarında konuk dinleyici olarak bir ülkeden diğerine gruplar göndermeler artık sağlam bir gelenek haline alıyor.

Bu cümleden olarak, kardeş partiler yöneticileri arasındaki karşılaşmaların elbette özel bir önemi vardır. Bu karşılaşmalarda, kardeş partiler yöneticileri, ekonomik işbirliğinin gelişmesi ve dış politika koordinasyonu ile ilgili en önemli sorunları çözüyor, izlenecek ortak politik hattı tespit ediyorlar. Son yıllarda, Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin toplantılarına paralel olarak, sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri merkez komiteleri birinci sekreterlerinin buluşup görüşmeleri de günümüzün pratiğine girmiş bulunuyor.

Partimizin XXIII. ve XXIV. Kongrelerinde, uluslararası eylem sorunlarının görüşüldüğü bütün MK Plenumlarında ve keza bu yılın Nisanında yapılan MK Plenumunda belirtildiği üzere, dünya sosyalist sisteminin yekpâre birlik ve topluluğunu güçlendirmek SBKP'nin yürüttüğü dış politika eyleminin en önemli doğrultusudur. Leninci geleneklere sadakatle bağlı olan parti-

miz, bütün Sovyet devlet ve toplumsal örgütlerinin çalışmalarına bu ruhta yön vermekte, emekçileri enternasyonalizm ve diğer sosyalist sistem ülkeleri halklarıyla dostluk ruhunda eğitmektedir.

Dünya sosyalist sistemi varlığıyla çeyrek yüzyılı henüz aşmış bulunuyor. Bu süre, tamamen olgunlaşmaya, sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde, ittifak bağlarında, ekonomik, politik, ideolojik işbirliğinde en yetkin biçimlerin bulunmasına yetecek kadar büyük sayılmaz. Bu alanda elbette daha pek çok araştırma yapılacak, sosyalizm dünyasındaki ilişkiler sisteminin tümüyle yetkinleştirilmesi için büyük çalışmalar gerekecektir. SBKP bu problemlere büyük bir önem vermektedir. Bunların hepsi, sosyalist ülkeler kardeş partilerinin daima elbirliğiyle uğraşacakları konulardır.

Artık yapılmış ve ulaşılmış olanları tarihsel açıdan değerlendirmek gerekirse, sosyalist ülkelerin tekvücut topluluk ve eylembirliğini güçlendirme sürecinin güvenle ilerlediği ve dünya sosyalizminin kudretini ve tüm uluslararası durumu etkileme gücünü durmadan artırdığı gayet haklı olarak söylenebilir.

(4) SBKP XXIV. Kongresi materyelleri, Moskova 1972, S. 6-7.

Uluslararası Araştırma Grubu'nda:

Lenin'in „devlet ve devrim" adlı eserinin günümüzdeki önemi

Lenin'in bu eserinde, bilimsel komünizmin, burjuva devletiyle sosyalist devlete ilişkin temel hükümleri yaratıcı biçimde geliştirilip zenginleştirilmiştir. Zamanımızda devletin toplumsal gelişmedeki rolü büyümekte ve devlet problemleri etrafındaki sınıf mücadelesi yeni bir hızla yaygınlaşmaktadır. Bundan dolayı, günümüzde sözkonusu eserin önemi de son derece artmıştır.

Lenin'in bu klâsik eserinin günümüzdeki önemini inceliyen Araştırma Grubu'muz şöyle oluşmaktadır: *G. Bançero* (Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi aday üyesi), *T. Vrebiak* (Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Teftiş Komisyonu üyesi), *D. Kerimov* (Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi muhabir üyesi ve SBKP MK'ne bağlı Toplumsal Bilimler Akademisi devlet ve hukuk teorisi kürsüsü yönetmeni), *İ. Koks* (İngiltere Komünist Partisinin «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisindeki temsilcisi), *L. Nad* (Doçent, Macaristan Sosyalist İşçi Partisinin dergi yazı kurulundaki temsilcisi), *M. Harmel* (Güney Afrika Komünist Partisi MK üyesi).

Yazı kurulumuz, araştırma Grubu'nun inceleme materyallerini yayımlamakla, Lenin'in temel eserlerinin ve fikirlerinin içeriğini aydınlatmaya devam etmektedir.» (!)

DEVİRİMİN ANA SORUNU

Lenin'in «Devlet ve Devrim»i, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin arifesinde, yani elli yılı aşkın bir zaman önce yazıldı. O zamandan beri dünyanın çehresi temelli biçimde değişti. Sovyetler Birliğinden sonra diğer sosyalist devletler meydana çıktı. Emperyalizmin sömürge sisteminin yıkıntıları üzerinde genç ulusal devletler belirdi. Kapitalist memleketlerde, emekçilerin demokrasi ve sosyal değişimler uğrunda mücadelesi genişledi.

Bu yeni koşullar içinde, Lenin'in öğretisi, onun metodolojisi, evvelce olduğu gibi, hem devletin özünü ve rolünü doğru olarak anlamanın

(!) Bak: «Yeni Çağ», 1972 yılı 5. ve 9., 1973 yılı 3. ve 5. sayıları.

anahtarını vermekte, hem de gerçek halk iktidarını kökleştirme ve geliştirme mücadelesinde işçi sınıfını devrim strateji ve taktiği bilgileriyle silâhlendirmektedir.

BURJUVA DEVLETİ VE İŞÇİ SINIFI

Genellikle kapitalizm ve özellikle de emperyalizm, demokrasiyi bir hayale dönüştürmektedir. Fakat kapitalizm aynı zamanda yığınlarda demokrasi susuzluğu uyandırmakta, demokratik kurumlar doğurmakta, demokrasiyi reddeden emperyalizm ile demokrasi için çırpınan yığınlar arasındaki uzlaşmaz zıtlığı şiddetlendirmektedir.

V. İ. Lenin

Tarihsel tecrübe, Lenin'in, burjuva devletinde evrim hakkındaki görüşlerini doğrulamıştır. Bu devletin sosyal temeli daralmakta, politik kuruluşları anti-demokratik yönde yozlaşmakta, burjuva kanunlarının içeriği çöküp boşalmaktadır. Gelişmiş kapitalist memleketlerde devlet-tekel ortaklığı meydana gelmiştir.

Sosyalist ülkelerin başarıları, kapitalist memleketlerdeki emekçilerin devrimci eylemleri, ulusal kurtuluş hareketi ve barış mücadelesi, tekelci burjuvaziye, kendi devletini yeni koşullara uydurmak zorunda bırakmaktadır.

Bu yeni koşullara uydurma işi iki yoldan oluyor: Memleket içinde olanaklar elverdikçe baskı-kıyım ve diğer gericilik eğilimleri, memleket dışında da saldırı ve yayılma eğilimleri şiddetleniyor; ya da memleket içinde politik manevralara başvurularak, emekçilere, ekonomik, sosyal, politik ve benzeri bazı tâvizlerde bulunuyor, uluslararası alanda da – barış içinde yanyana yaşama politikasını gitgide daha geniş ölçüde tanıma da dahil – çeşitli manevralar yapılıyor.

D. Kerimov: Burjuva devletinin gerçek yüzünü onun demokratik dış görünüşünün belirlemediği hakkında, bürokrasi cihazının ise devlet yönetiminin bütün ipelerini elinde toplayan merkez olduğu hakkında Lenin'in varmış olduğu hükümlerin doğruluğuna bugün yeniden inanmış bulunuyoruz. Temsil organlarının otoriteleri düşmüş, rolleri azalmıştır; devlet makinesinde politik menecerlerle teknokratların etkileri güçlenmiştir; demokratik özgürlüklere saldırılar artmıştır. Bütün bunlar burjuva demokrasisindeki bunalımın alâmetleridir.

Emperyalist devlet, şimdi, eskimiş, zamanını yaşamış üretim tarzını korumak, kapitalizmin organik illetlerini biraz yumuşatabilmek, bilimsel-teknik devrimin başarılarından tekellerin çıkarına yararlanabilmek için büyük bir çaba harcıyor. Tekeller, devletin yardımıyla, finans oligarşisi egemenliğine

karşı emekçilerin yürüttükleri savaşı boğmaya, dünya sosyalist sistemini zayıflatmaya, sömürge bağımlılığından kurtulan ülkelerin kapitalist olmayan yoldan gelişmelerini engellemeye ve dünya devrimci hareketi selini durdurmaya çalışıyorlar. Bu maksatla, ekonominin devlet-tekel ortaklığına düzenlenmesinden geniş ölçüde yararlanılıyor, devlet yönetim makinesi genişletilip modernleştiriliyor. Yine aynı amaç uğrunda, yığınların be-yinlerini yıkamak için güçlü bir ideoloji cihazı kurulmuş bulunuyor.

I. Koks: Burjuva devleti, bugün, her zamankinden ziyade dev tekellerin bir âleti haline gelmiş, işçi sınıfına, küçük burjuvaziye ve kısmen de orta burjuvaziye karşı cephe almıştır. Tekellerin bir âleti haline gelen Büyük Britanya devleti, yeryüzünün birçok bölgesinde egemenlik sürüyor, dünya nüfusunun dörtte birini baskısı altında bulunduruyordu. Sömürge sisteminin çökmesiyle, İngiliz emperyalizminin mevzileri bir hayli zayıfladı. Bugünkü Büyük Britanya devletinin önemli bir özelliği de, birçoğu ulusal sınırları aşan ve uluslararası konserlerle birleşen tekellerin çıkarlarını yansıtmakta olmasıdır. Bu devlette gerçek iktidar, tekellerin elebaşlarıyla sıkı bağları bulunan bir avuç politikacının elinde toplanmıştır. Genişleyen yönetim cihazından, özel sanayi rasyonelleştirilmesi, firmaların birleştirilip büyütülmesinin teşviki ve tekellere muazzam kârlar getiren kapitalist üretimin finanse edilmesi alanlarında faydalanılmaktadır. Devlet, Britanya ekonomik hayatının temel etkenlerinden biri haline gelmiştir.

Bugünkü Britanya devleti, işçi sınıfının kuşaklar boyunca yürüttüğü çetin savaşlarla elde ettiği demokratik hakları ortadan kaldırmak amacıyla, gitgide daha açık dikta metotları uygulamaktadır. Grevleri yasaklayan ve sendikaları ezme hedefini güden «Sanayi İlişkileri Kanunu», alınan tedbirlerin en şiddetlisidir. Ne var ki, bu kanun çıkar çıkmaz, tekeller, tümüyle tutucular hükümetine ve kapitalist devlete karşı politik savaşa dönüşen büyük bir grev hareketiyle karşılaşmışlardır.

M. Harmel: Bugün bazı kapitalist memleketlerde burjuva demokrasininin alâmetleri hâlâ korunmakta, bazılarında da faşist rejim hüküm sürmektedir.

Faşist rejim deyince, her şeyden önce, emperyalizmin Güney Afrika Cumhuriyeti gibi menfur bir eseri üzerinde durmak istiyorum. Finans oligarşisinin âleti olan bu emperyalist ve aynı zamanda ırkçı devlet, özel tipte bir sömürgecilik iletkenidir. Yurttaşlık haklarından sadece memleket nüfusunun beşte birini teşkil eden beyaz azınlık yararlanmakta ve egemenliği elinde bulundurmaktadır. Yerli halk ise, kesin ve şiddetli kurallar çerçevesi içinde baskı altında tutulmaktadır. Öyle ki, ülkede her yıl 1 milyon kadar insan tutuklanıyor. Yeryüzünde infaz edilen ölüm cezalarının yarısı, bu 22 milyon nüfuslu memlekete düşüyor. Güney Afrika Cumhuriyeti, Namibia'nın topraklarını işgal ederek, Portekiz sömürgecilerini ve Zimbabve ırkçı rejimini destekliyerek, emperyalist politika, yayılcı politika

izliyor. Böyle bir devlet ancak emperyalizmin sömürgecilik politikası koşulları içinde türeyebilir. Bilindiği üzere, sömürgeciler, işgal ettikleri topraklarda kendi egemenlik mekanizmalarını kurarken, oralarda evvelce mevcut (köle sahipliği veya feodal) devlet kuruluşlarını ve (ilkel cemaat düzeni zamanından kalma) toplumsal yönetimi yıkıyor, ya da bunların bazılarını sömürgeci baskı makinesinin eklentileri haline getiriyorlardı.

Afrika ülkelerinde politik bağımsızlığın elde edilmesinden sonra ulusal devletler oluşmaya başladı. Bu devletler nasıl meydana geldiler? Bu karmaşık bir süreçtir. Bazıları iç ve dış gericiliğin direnişini kırarak, sosyalist bir yönelim seçtiler. Ama çoğu da emperyalizmin baskısına dayanamıyarak, kapitalist gelişme yolunu tuttular. Örneğin Kenya'da böyle oldu. Bu memlekette sosyal ilerleme taraftarı güçler politik alandan uzaklaştırıldı ve ulusal devletin kurulmasından da oluşma halindeki yerli bürokratik burjuvazinin zenginleşmesi yönünde yararlanıldı.

Emperyalizm Afrikadaki bağımsız devletleri kendi etki alanında tutabilmek için, onlara, burjuva demokrasininin geleneksel «batı» biçimini aşılama çalışıyor. Ve bu çabasında sömürge yönetimi okulundan geçmiş memurlara dayanıyor. Genç devletler, örneğin Nijerya, 1963 Anayasası gereğince, İngiliz veya Fransız kopyası parlamento demokrasisi kuruluşları ve tribalist (bölücü) ve separatist eğilimlerini güçlkle gizliye-bilen parti sistemleri gibi büyük güçlkle karşılaşmışlardır. Bu memleketlere kabul ettirilen anayasal devlet kuruluşu, genellikle çok geçmeden yozlaşp zorbalığa, iktidarın kötü yolda kullanılmasına ve burjuva parlamentoarizmine özgü diğer her türlü bozukluklara dönüşmektedir. Fakat zengin bir emperyalist devlet için «çekilebilir» olan bu yolsuzluk ve bozuklukların yükü, bunu kaldıramıyacak olan gelişme halindeki ülkelere yüklenmektedir.

Araştırma Grubu şu gerçeği ortaya koydu: Bir yandan, emperyalizm, ordu ve bürokrasi makinesini güçlendirmek suretiyle, özellikle gerici dikta rejimli ülkelere kurtuluş savaşını güçleştirmektedir. Öte yandan da, birçok kapitalist memleketin toplumsal hayatında, işçi sınıfı daha iktidarı ele almadan burjuva devletin bazı kesimlerinin sınıf savaşı alanı haline gelmesi olanaklarını yaratan değişimler meydana gelmektedir. Bilimsel-teknik devrim sürecinde ve demokratik güçlerin genişleyen mücadelesinin baskısı altında, çağdaş burjuva devleti, ekonomik ve sosyal hayat süreçlerine daha aktif olarak katılmak ve sosyal alanlarda yatıştırıcı bazı tedbirler almak zorunda kalmaktadır. Burjuva devletinde «toplumsal işletmecilik» cihazı da büyümekte ve bu cihaz artık yalnız toplumun «üst» tabakaları mensuplarından oluşmaktan çıkmaktadır. Fransa, İtalya, Japonya ve diğer bazı ülkelerdeki sol güçler, temsil organlarında, özellikle yerli yönetim organlarında mevzilerini kuvvetlendirmekte ve bu suretle komünal politikayı bir hayli etkilemektedirler.

Devlet politikasını etkilemek amacıyla savaşan işçi sınıfı, kapitalist

memleketlerde demokrasi mücadelesinin öncüsüdür. Bu sınıf, sosyal-politik hayatın demokratikleşmesi, köklü reformlara girişilmesi vb. gibi istekler öne sürüyor. Günümüzde yürütülmekte olan demokrasi mücadelesi, tekel-lerin ezgisine uğruyan geniş halk tabakalarını birleştirici bir plâformdur. Komünistler için, bu demokrasi mücadelesi, yalnız sosyalizm uğrunda savaşın organik bir bölümü değil, aynı zamanda belirli koşullar içinde iktidarın proletarya tarafından barış yoluyla (silâhsız) kazanılması aracıdır. Gelişmiş kapitalist memleketlerin birçoğundaki komünist partilerinin program dokümanları ve pratik eylemleri buna yöneltmiştir.

I. Koks: İngiltere Komünist Partisinin uzun vadeli stratejisi Lenin'in şu yargısına dayanıyor: «Demokrasiyi sonuna kadar geliştirmek, bu gelişmenin biçimlerini bulmak ve bunları pratikte denemek v. s., sosyal devrim mücadelesinin bileşik ödevlerinden biridir.»⁽²⁾ Bu stratejinin özü, bütün sol güçleri kapsayacak birleşik bir hareket yaratmak ve işçi hareketini de bunun çekirdeği haline getirmektir. Bu sol güçler birleşik hareketi, tutucuların iktidarına son vermek ve sürekli sosyalist politika güdecek yeni bir işçi (leybirist) hükümetini iktidara getirmek için hem parlâmentoda, hem de parlâmento dışında eylemlerde bulunacaktır. Biz, parlâmentoya, ilerici leybiristlerle işbirliği halinde eylem gösterecek komünist grupları seçtirmeye çalışıyoruz.

Büyük Britanya'daki ortak eylemler, İngiltere işçi hareketinin tarihsel gelenekleri ve özgül yapılışı dolayısıyla, bir Fransa veya İtalya'dakinden farklı biçim almaktadır. Büyük Britanyada İşçi Partisi (leybiristler) sendikalar tarafından kurulmuştur ve bunlar partinin resmi politikası ve yöneticileri üzerinde kesin bir etki yapabilirler. Komünist Partisi, halen, sendikalar içindeki mevzilerini genişletmektedir. Bu da dolayısıyla İşçi Partisi üzerindeki etkiyi artırabilir. Biz yığınların politik bilincini yükseltmek, işçi ve sendika hareketinde olumlu değişimleri teşvik etmek için çalışıyoruz.

İngilterede özellikle aşırı sol unsurlar sık sık şu soruyu ortaya atıyorlar: «Amacımıza silâhlı savaş veya iç harp olmadan ulaşabilir miyiz?» Böyle bir savaşın olmayacağını kimse garantileyemez. Fakat bizim görüşümüze göre, dünya alanında meydana gelen güçler oranı değişimleri ve Britanyada egemen sınıfın mevzilerinin zayıflaması, bu sınıfın, bir demokratik hükümet kurulduğu takdirde, silâha başvurması ihtimalini azaltmaktadır. Böyle bir şeye kalkışsa bile, eminiz ki, örgütlü işçi hareketi bu gibi denemeleri önleyebilecektir.

G. Bançero: Şili'de devrimci sürecin karakteristik bir niteliği, bunun geçmişten kalan burjuva kuruluşları çerçevesi içinde doğmuş ve aynı çerçevede içinde gelişmekte olmasıdır. Biz, sosyalist, komünist ve radikal partileriyle Halk Eylembirliği Hareketi'nin ve diğer sol güçlerin dahil bulun-

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 79.

dukları Halk Birliği Bloku'nu kurmaya muvaffak olduk. İşçi sınıfının etkisi ve otoritesi, demokratik güçlerin birlik ve beraberliği, burjuva-reformist hükümetlerinin gözden düşmesi ve Şili toplumundaki çelişkilerin keskinleşmesi, 1970 Eylülünde yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde halkın iktidarı ele geçirmesi için gerekli koşulları yarattı. Halk Birliği Bloku bir hükümet kurdu. Ama bu blok henüz politik iktidarın tümüne sahip değildir (gerek parlâmentoda, gerekse adalet organlarında burjuva gerici kuvvetleri hâlâ çoğunluktadır). Şimdi öyle bir durum meydana gelmiştir ki, bunu F. Engels'in şu sözüyle en iyi niteliyebiliriz: ... baskı altındaki sınıf, ilkönce bu iktidardan bir pay almak için mücadele eder. Daha sonra mevcut kanunları kendi menfaat ve ihtiyaçlarına uygun biçimde değiştirme olanağına sahip olmak için iktidarın tekmilini ele geçirme uğrunda savaşır.»⁽³⁾

Şili'de halk hükümeti derhal demokratik programını gerçekleştirmeye koyuldu. Birleşik Amerika tekellerinin elindeki bakır madenlerini ve sanayiini, bankaları, en önemli sanayi işletmelerini millileştirdi ve toprak reformu yaptı. Bütün bu tedbirler, yabancı ve yerli sermayenin mevzilerine ağır darbeler indirdi, yeni köklü dönüşümlere yol açtı. Egemen, bağımsız bir dış politika izlenmesine geçildi, Küba ve diğer sosyalist ülkelerle çok yanlı ilişkiler kuruldu, daha önceki ilişkiler canlandırıldı.

Araştırma Grubu, işçi sınıfının, devlet egemenliğini hangi yoldan ve hangi biçimde ele alacağı sorununun, her ülkenin somut koşullarına, devrim sürecindeki güçler oranına bağlı olduğunu tespit etti. Fakat günümüz koşullarında da iktidar uğrunda devrim savaşının iki yolu vardır: Barışçıl yol ve silâhlı yol. İşçi sınıfının birliğini ve bütün demokratik güçlerin beraberliğini gerektiren her iki yol da, sosyalizm yararına bütün devrim savaşları biçimlerinin kullanılmasını isteyen Leninci prensipi yansıtmaktadır.

BURJUVA DEVLETİNDEN SOSYALİST DEVLETE GEÇİŞ

... demokrasi, mümkün olduğu kadar eksiksiz ve ardıcıl biçimde gerçekleştirildiği zaman, burjuva demokrasiden proletarya demokrasisine dönüşür ...

V. İ. Lenin

Eski toplum düzenini yenisine dönüştüren yasal süreç otomatik biçimde işlemez. Marksist-Leninistler, çağdaş oportünistlerin, kapitalizmin tedricen sosyalizme «dönüşeceği» hakkındaki iddialarını reddediyorlar. Çünkü, kapitalizmden sosyalizme geçişin başlıyabilmesi için çetin bir sınıf savaşı gereklidir ve bu savaş, belirli bir aşamaya geldikten sonra, sosyalist devrime dönüşür. Sosyalist devrim, her ne biçimde olursa olsun, ana sorunu

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserleri, c. 19, s. 266.

karaborsacılıkla, vurgunculukla mücadele, fiyatların, yiyecek maddeleri dağılımının ve sağlık örgütlerinin kontrolü gibi yeni hareketler alıyor.

Şili'de devrim süreci, mesleki bir kuruluş sıfatıyla eylem gösteren, politik tartışmalara katılmıyan ve yasal yoldan kurulmuş hükümete itaat eden silâhli kuvvetlerin varlığı korunarak gerçekleştiriliyor. Askeri kuvvetlerle işçi sınıfı arasında, Şili'yi özgür, gelişmiş, demokratik bir ülkeye dönüştürmek gibi bir yurtseverlik ödevini gerçekleştirme adına, sağlam bir işbirliği ve karşılıklı saygı bağları kurulmuştur.

Aşırı sol unsurlar, Şili'nin derhal sosyalizme «götürülmesi»ni istiyorlar. Bizim kanımızca, işçi sınıfı, bugünkü koşullarda tüm iktidarı tedrici bir süreç boyunca elde edecektir. Devlet makinesine büsbütün egemen olduktan sonradır ki, onu, devrimin daha da geliştirilmesi yararına yeni baştan kurmaya geçeceğiz.

I. Koks: İngiltere Komünist Partisi'nin «Britanya'nın sosyalizm yolu» adını taşıyan programında, politik iktidar mücadelesi sırasında parlâmentoda köklü bir değişiklik yapılması ve bu kurumun halk idaresinin âleti haline getirilmesinin gerekli olduğu belirtiliyor. Yani parlâmentonun yapacağı ilk işlerden biri, polis kuvvetlerinde ve silâhli kuvvetlerdeki gerici unsurları görevden uzaklaştırmak, sendikalar ve diğer demokratik örgütlerle kendi bağlantılarını güçlendirmek olmalıdır. İngiltere Komünist Partisi Program'ında, Lordlar Kamarası'nın ve Krallığın kaldırılması, yerli yönetim organlarının demokratikleştirilmesi, İskoçya ile Galya'ya özerklik verilmesi ve Kuzey İrlanda'nın kendi kaderini kendi tayin etmesi isteği ileri sürülmektedir.

Devlet cihazı problemiyle ilgili olarak şunu belirtmek isterim: Büyük Britanya'da devlet cihazı, daha ziyade iktisadi düzenleme dairelerinin zararına olarak büyüyor. Bu dairelerde çalışan memurların bir kısmı, maaş durumları ve içinde buldukları güçlükler yüzünden devlet cihazıyla çatışıyorlar. 1953 Şubatının son haftasındaki grevleri yapanların 300 bin kadarı devlet memuruydular. Oysa ülkede memurların grev yaptıkları görülmemiş şey değildi. Bu, sınıf mücadelesinin gelişmesinde yeni ve çok ilginç bir olaydır. Önemi abartmaktan kaçınarak şunu da belirtmeliyim ki, idare cihazındaki diktacı yönetim metotları yüzünden de devlet memurları arasında hoşnutsuzluklar artmaktadır. Bu cihazın karakteri, şüphesiz ki, egemen sınıfa sıkı sıkıya bağlı olan yüksek memurlarca belirlenmektedir; fakat burada görülen sosyal ayrılaşmayı da küçümsememek gerekmektedir.

M. Harmel: Afrika ülkelerinde yürütülen kurtuluş savaşının koşulları gözönünde bulundurulursa, ulusal kurtuluş devriminin kesin zafere ulaşmasının, ancak eski sömürgeci baskı cihazının ve «ulusal» devlet kıyafetine bürünmüş kukla yeni-sömürgeci devlet makinesinin tamamen yıkılması

suretiyle mümkün olabileceği anlaşılır. Güney Afrika Komünist Partisi'nin ulusal demokratik devrime yönelik programında şu sözler vardır: «Parti, Güney Afrika devrimci halkının, yalnız mevcut devlet ve hükümet kuruluşlarını, yani sömürgeciliği ayakta tutmak için yaratılmış olan kuruluşları ele geçirmekle yetinemeyeceğini bildirir. Bunların yıkılması ve yerlerine yeni, halkçı kuruluşların yaratılması gerekir.» Bu ilkesel bildiri, reel gerçekliğin tahliline dayanmakta ve Güney Afrika Cumhuriyetindeki Afrikalı halkın ırkçı rejimden kurtarılması ödevlerini kılavuz edinmiş bulunmaktadır.

Sömürge egemenliği cihazının yerine ulusal demokratik devletin kurulması, bazı Afrika ülkelerinde oluşan ilerici rejimlerin gelişebilmesinin önemli koşuludur. Örneğin anti-kapitalist politikanın üstünlük kazandığı Tanzanya'da, ulusal devlet, kurtuluş hareketinin bir âleti durumundadır. Bu âletin etkili olabilmesi için, elbette, devlet ile halk arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi gerekir. Gana'da Kwame Nkruma hükümetinin devrilmesi (1966), bu gibi bağları kuvvetlendirmenin ilerici gelişme için kesin bir koşul olduğunu göstermiştir.

Araştırma Grubu'na katılanlar şunu belirttiler: Eski burjuva devlet makinesi, ne biçimde, nasıl bir tempoyla, hangi yol ve yöntemle yıkılırsa yıkılsın, bunun yerine sosyalist devlet cihazının kurulması gerçek bir halk iktidarı meydana getirmenin zorunlu koşuludur. Kurtuluş savaşının şu veya bu somut koşulları içinde, sosyalizme yönelik tipte çeşitli devlet biçimleri belirebilir. Eski devlet cihazının yerine yenisinin kurulması için, halk yığınlarının devrimci yaratıcılığı, önceki aşamalarda yaratılan bütün olumlu değerlerden yararlanılması ve demokratik kazanımların geliştirilmesi gerekir.

YENİ TIP DEMOKRASI

Sosyalizmde ... *halk yığınları*, uygar toplum tarihinde ilk defa olarak, yalnız oylamaya, seçimlere değil, aynı zamanda *her günkü yönetim işlerine erkinlikle* katılma düzeyine yükseleceklerdir.

V. İ. Lenin

Sosyalist devrimin zaefrinden sonra, toplumun yeni ve daha yüksek tipte politik örgütü kurulmaktadır. Bu politik örgütün temeli, sosyalizm ve daha sonra da komünizm kuruculuğunun en önemli aracı olan sosyalist devlettir. Bu, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi tabakalarının ortak menfaatlerini dile getirir ve bütün emekçileri kapsayan bir örgüttür. Devlet temel üretim araçları mülkiyetinin sorumlusu ve komünizmin tamamıyla kurulmasına kadar, gelişkin, etkin yönetim cihazının temsilcisidir. Ödevi, toplumsal ilişkileri ve sosyal süreçleri düzenlemektir. Egemenlik iktidarını

kişiliğinde canlandıran devlet, zorkullanım araçlarına ve memleketi savunma kurumlarına sahiptir. Devlet organları, kanun yapma, kanuni hakları koruma ve kanun yürütme işlerini gerçekleştirirler.

D. Kerimov: Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde, sosyalist devlet, kaçınılmaz olarak, proletarya diktatörlüğü karakterini alır. Zamanımızın oportünist ve revizyonistleri, Marksizm-Leninizmin bu ilkesel hükümünü yozlaştırmaya ve sosyalizme varacak «yeni» yollar keşfetmeye çalışmaktadırlar. Örneğin, «devrimci reformist» J. Martine, birtakım «sol» sözleri kendine paravan yaparak, politik egemenliğin işçi sınıfı tarafından kazanılmasına ilişkin Marksist-Leninist tezin karşısına «vekâlet elde etme» teziyle çıkmaktadır. Oportünist ve revizyonistler, «demokratik sosyalizm» şiarının yardımıyla, yalnız Marksist-Leninist öğretiyi yozlaştırmayı değil, aynı zamanda reel varlığını sürdürmekte olan sosyalizmi de karalamayı amaçlamaktadırlar.

Sosyalizm düşmanlarının pek hoşlandıkları bir yöntem de, proletarya diktatörlüğü ile demokrasiyi birbirine karşıt gibi göstermektedir. Oysa, proletarya diktatörlüğünün özünde, zorkullanımdan ziyade, işçi sınıfının örgütlü ve disiplinli olması, geniş emekçi yığınlarının bilgilerinin artırılması ve eğitilmesi, yeni toplumun kurulmasına aktif ve yaratıcı olarak katılmalarının sağlanması hedefleri vardır. (5) Sovyet devleti, daha kuruluşunun ilk yıllarında, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun büyük bir yaratıcı ve örgütleyici gücü olarak ortaya çıkmıştır.

V. İ. Lenin, işçi sınıfı ile köylüler ve diğer emekçi yığınları arasında ittifak olmadan, üstüngelen proletaryanın ödevlerini gerçekleştirmesinin olanaksızlığını sık sık belirtmiştir. Bu ödevler, özü itibarıyla, son derece demokratiktir. İşçi sınıfı, burjuvaziye ve ortaklarına karşı, gerektiği zaman, zorkullanım metotlarını uygular; fakat emekçi köylülere ve diğer müttefiklere karşı aynı metotlarla hareket edemez. Emekçilerin toplumsal işlerin yönetimine aktif olarak katılmalarını sağlamak suretiyle, onların sosyalizm kuruculuğunda devlet yönetimini işçi sınıfı gerçekleştirir. Proletarya diktatörlüğünün bu ödevleri sovyet devletinin derin demokratik özü sayesinde başarıyla yerine getirilmiştir. Bu başarının sağlanmasında, memleketimizdeki bütün ulusların ve halk gruplarının proletarya enternasyonalizmi bayrağı altında birleşmeleri, özgür ve eşit haklı halkların yeni tipte bir devletsel – politik birliği sıfatıyla Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin kurulması büyük bir rol oynamıştır.

Araştırma Grubu üyeleri şu görüşte birleşmişlerdir: Diğer emekçi tabakalarıyla müttefik olarak hareket eden işçi sınıfının iktidarı, toplumun sosyalist temeller üzerinde yeniden kurulmasında güçlü bir kaldıraç rolünü oynar. Yeni tipte devletin demokratik örgütü olmadan, emekçilerin yöne-

(5) Bak: V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 38, s. 385–386; c. 39, s. 13; c. 41, s. 184–185.

time sürekli ve kesin olarak katılmaları olanaksızdır. Marks, Engels ve Lenin tarafından halk yığınlarının tecrübe ve devrimci yaratıcılıkları üzerinde incelemelere dayanılarak çıkarılan sonuçların burada da büyük bir önemi vardır. Öte yandan, devlet cihazı, objektif yasallıklardan ve yeni düzenin üstünlüklerinden, ancak Marksist-Leninist partinin önderliğindeki geniş yığınların yönetime katılmasıyla, sosyal ilerleme yararına en dolgun ve etraflı biçimde yararlanabilir.

L. Nad: Sosyalizmin politik sisteminde sosyalist devletin yeri ve rolü sorunu, anti-komünistlerle sağ ve «sol» oportünistlerin kardeş ülkelerdeki çağdaş gelişmeleri yozlaştırma işlerinin en başında yer alıyor. Bugün, revizyonist ve burjuva teorisyenlerin kullandıkları şu yöntem bir hayli yaygındır: Komünist formasyonun birinci aşaması sıfatıyla reel olarak mevcut sosyalizm, bu formasyonun ikinci ve yüksek aşamasının ölçütleri uygulanarak «eleştiriliyor», «Manifesto» grubu, R. Garodi, E. Fişer ve benzerleri işte bu kötü niyetli yöntemi kullanıyorlar.

R. Garodi «Alternatif» adlı son kitabında, Çin'de yapılan «Kültür devrimi»ni her suretle överek göklere çıkarıyor. Garodi'ye göre, bu «devrim» Çin Halk Cumhuriyeti'nde parti ve devlet cihazını bürokrasi kalıpları içinde donmaktan güya kurtarmıştır. Yine aynı kitapta, Garodi, Sovyetler Birliğine ve diğer sosyalist ülkelere iftiralara savuruyor, bu memleketlerde yöneticiler ile yönetilenler düalizmine göre kurulmuş bir tekno-bürokratik modelin yaratıldığını iddia ediyor. Marks, Engels ve Lenin'in komünizmin iki aşamasına ilişkin fikirlerini tahrif eden Garodi, «kendi kendini yöneten» sosyalizm şiarını ortaya atıyor. Ona göre, bu sosyalizmin, devlet cihazına ihtiyacı yoktur.

Bu iddia ile ilgili olarak, Lenin'in «Devlet ve Devrim» adlı kitabından şu satırları hatırlıyalım: «Komünizmin ilk veya alt aşamasıyla üst aşaması arasındaki fark, politik bakımdan, zaman geçtikçe herhalde pek büyük olacaktır.» (6) Lenin emekçilerin devlet örgütüne, «toplumun sosyalistçe yeniden kurulması için» gerekli ve komünist formasyonun üst aşamasına tamamiyle geçilinceye kadar devam edecek bir politik temel gözüyle bakıyordu. (7) Sosyalist ülkelerin pratik tecrübeleri Lenin'in bu görüşünü tamamen doğruladı. Ve eğer gelişmiş maddi ve teknik temele sahip birçok kapitalist memlekette yeni toplumun ekonomik kuruluşu koşulları daha elverişliyse, bu durum, oralarda komünizme doğrudan geçilebileceği anlamına gelmez. Çünkü, böyle bir geçiş için gerekli sosyal, ideolojik ve daha birçok koşullar bu memleketlerde yoktur. Bu koşulları işçi sınıfı başta olmak üzere emekçilerin iktidarı yaratmakla ödevlidir.

D. Kerimov: Yeni toplumun gelişmesiyle sosyalist devlet de evrim geçiri-

(6) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 98.

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 119.

yor. Örneğin, Sovyet devleti, aralıksız olarak güçlenip yetkinleşirken, ödev ve fonksiyonlarında da değişimler meydana geliyor. SSCB'nde sosyalizm tamamiyle ve kesinlikle kurulmuştur. Bu suretle, proletarya diktatörlüğünün bütün temel ödevleri yerine getirilmiş, yine önceki gibi sosyalist öze sahip olan Sovyet devleti yeni nitelikler, yeni çizgiler, yeni özellikler ve yeni bir özgüllük kazanmıştır. Gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasıyla, Sovyet devleti bütün halkın devleti halini almaktadır. Bu arada işçi sınıfının yönetici rolü devam etmektedir. Üretim tarzında meydana gelen devrimci dönüşümler, toplumun sınıfsal yapısındaki esaslı değişimler, milyonları bulan emekçi yığınlarının bütün yaşam tarzında ve psikolojisinde yer alan köklü değişimler bu sürecin temelini teşkil etmektedir.

Proletarya diktatörlüğü gelişmesinin yasal bir sonucu olan sosyalist devlet, tüm halk devleti, onun başladığı dâvayı sürdürür, komünist toplum kuruculuğunda emekçilerin başlıca aracı olur ve uluslararası alanda öteki sosyalist devletlerle birlikte emperyalizme karşı mücadelesine devam eder.

Sovyet devletinin tüm halkın devleti olduğunu, izlediği sosyal-ekonomik politikada olanca açıklığıyla görmek mümkündür. SBKP XXIV. Kongresinde kabul edilen ve halkın refah düzeyini önemli derecede yükseltmeyi hedef tutan programı gerçekleştirmeye yönelik bu politika sayesinde, sosyalist demokrasinin daha fazla geliştirilmesi için gerekli sağlam maddi temel yaratılmaktadır.

Temsilciler demokrasisi dolaysız demokrasiye sımsıkı bağlı olarak gelişir. Sırası gelmişken şunu da belirtelim ki, gerek Sovyetler Birliğinde, gerekse sosyalist topluluğun öteki ülkelerinde emekçiler, en önemli kanun tasarılarının, devlet plânları ve kararlarının halkça incelenip görüşülmesine geniş ölçüde katılmakta ve bu incelemeler boyunca halkın ortak iradesi belirli bir biçim almaktadır.

T. Vrebiak: Yeni toplum kuruculuğunun başlıca aracı olan sosyalist devletin rolü, toplumsal hayatın bütün alanlarını kapsamına alan devlet tekelinin oynadığı rol biçiminde anlaşılmalıdır. Sosyalist ülkeleri «totalitarizm»le suçlayan burjuva ideologlarının bildirileri işte bu gibi anlayışlara dayanıyor. Gerçekten, sosyalizm politik sistemi içindeki her daire – ister devlet dairesi, ister toplumsal daire olsun –, özgül ödevleri yerine getirmekte ve işçi sınıfının önderlik ettiği emekçilerin ortak amaçlarını gerçekleştirmek için kendine özgü metotlarla çalışmaktadır.

Yeni toplumun politik sisteminde yöneticilik rolünü Marksist-Leninist parti gerçekleştirmekte bu sistem içindeki bütün kurumların çalışmalarını o koordine etmektedir. İşçi sınıfının tarihsel ödevi olan sosyalist ve komünist toplumu kurma işinin ardıcıl olarak yerine getirilmesini o sağlamaktadır. Marks ve Engels şöyle demişlerdir: Komünistler, «bütün ülkelerde işçi hareketini daimi ileri götüren, işçi partilerinin en azimli kesimidir; onlar teori bakımından proletaryanın diğer yığınlarından üstündürler, çünkü

proletarya hareketinin koşullarını, gidiş yönünü ve genel sonuçlarını anlamaktadırlar.»⁽⁸⁾

D. Kerimov: Sosyalist devlette komünist partisinin yöneticilik rolü, muhaliflerimizin şiddetli saldırılarına uğruyor. Ortaya atılan çok partili demokrasi», «politik güçlere eylem özgürlüğü», «demokratik sosyalizm» gibi tezlerle güdülen amaç, yeni düzeni özünden yoksun etmek, onun politik sistemini sarsmak ve her şeyden önce komünist partisinin yöneticilik rolünü ortadan kaldırmaktır. Emperyalizmin ideoloji avukatları, sosyalizmin «iyileşme»si için partinin yetkilerinin «kısıtlanması», sosyalist devletin de pratik eylemlerinde onun ideolojik prensiplerinden «kurtarılması» gerektiğini iddia etmektedir.

Ne var ki, tarih, şu gerçeği yalanlanması olanaksız biçimde defalarca ortaya koymuştur: Yeni toplumun gelişmesi üzerinde işçi sınıfının çözümlenici rolünü oynayabilmesi için, Marksist-Leninist partinin yönetici ve örgütleyici çalışmaları zorunlu bir koşuldur. Tecrübeyle sabittir ki, partinin yöneticilik rolünü zayıflatma çabaları, anti-sosyalist isteri tehlikesini gizlemekte, emekçilerin devrimci kazanımlarının yokedilmesi tehlikesini doğurmaktadır.

T. Vrebiak: Gerek Polonya'da, gerekse diğer bazı sosyalist ülkelerde, işçi sınıfının Marksist-Leninist partileri, halkın proleter olmaları tabakalarını temsil eden müttefik partilerle birlikte çalışıyorlar. Demek oluyor ki, sosyalist toplumda tek parti sistemi gibi, çok parti sistemi de vardır. Ve her iki sistem de, sosyalist toplum kuruluşu dâvasına aynı derecede iyi hizmet edebilmektedir.

Ülkemizin yönetici partisi olan Polonya Birleşik İşçi Partisi, Birleşik Köylü Partisi'yle, Demokratik Parti'yle işbirliği halindedir. Bu üç partinin işbirliği şu prensiplere dayanıyor: Sosyalizmin kurulması programının benimsenmesi ve bunun gerçekleştirilmesi için birlikte çalışılması; müttefik partilerin proletarya hegemonyasını ve PBİP'nin yöneticilik rolünü kabul etmeleri; diğer partilerin bağımsızlıklarına partimizin saygı göstermesi; işçi sınıfını yalnız PBİP'nin temsil etmesi; diğer sınıf ve sosyal tabakaların öteki partilerle birlikte temsil edilmesi . . .

Sosyalist çok partililik, burjuva çok partililiğinden daha başka bir sınıfsal içeriğe sahiptir. Memleketimizde artık partilerarası rekabet için objektif bir temel yoktur. Zira bizdeki partiler eylemlerini sınıfsal uzlaşmaz zıtlık koşulları içinde değil (uzlaşmaz zıtlığı besleyen ortam giderilmiştir), işçi sınıfı ile halkın öteki tabakaları arasındaki ittifakı güçlendirme koşulları içinde geliştiriyorlar. Bu durum, elbette, birdenbire yaratılmamıştır. Halk iktidarının ilk yıllarında, memleketimizde, sosyalist toplum kuruculuğuna

(8) K. Marks ve F. Engels, Eserleri, c. 4, s. 437.

karşı mücadele yürüten muhalefet partileri de vardı. Bunlar 1947 yılı parlamento seçimlerinde yenilgiye uğradılar ve politika sahnesinden çekildiler.

Bununla ilgili olarak, yeni toplumun politik örgütlerinin oluşup geliştiği tarihsel aşamaları gözönünde bulundurmak da önemlidir. İlerici partiler, politik iktidar mücadelesi döneminde, burjuva gericilerinin örgütlü güçlerinin direnişini mutlaka bertaraf etmelidirler. Sosyalizm döneminde, özellikle sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasından sonra, toplumun politik örgütü sosyalist halk iktidarının birleşik politik sistemine dönüşür. Bu sistem çerçevesi içinde çok partili çalışma mümkündür, fakat politik muhalefete elbette yer yoktur.

L. Nad: Lenin, yeni toplumdaki politik örgüt biçimlerinin çok çeşitli olduğunu belirtiyordu. ⁽⁹⁾ Dünya sosyalizminin gelişmesi bu tezi doğruladı. Rusyada işçi sınıfının devlet egemenliği, Sovyetler (şûralar) cumhuriyeti biçiminde yerleşti. İkinci Dünya Harbinden sonra sosyalist toplum kuruluşu yolunda yürümeye başlayan ülkelerde, işçi sınıfının öncülüğünde emekçilerin halk demokrasisi iktidar biçimi ortaya çıktı. Şüphesiz, her halk demokrasisi devletin kendi özgüllüğü vardı. Gerçi, İkinci Dünya Harbinden sonra kurulan sosyalist devletlerin biçimleri bugünkü durumlarıyla artık «halk demokrasisi» genel kavramına giremez, amma şunu da belirtmeliyiz ki, bu demokrasi belirli tarihsel dönemde proletarya diktatörlüğünün bir biçimi rolünü oynamıştır ve bu bakımdan özünü açıklamanın ilkesel bir önemi vardır. Bir zamanlar, halk demokrasisi yoluyla, proletarya diktatörlüğüne başvurulmadan, sosyalizme gidilebileceğini ileri sürenler vardı; halk demokrasisinin, sovyet biçimine kıyasla, yetkinliği daha az bir proletarya diktatörlüğü biçimi olduğunu söyleyenlere de rastlanıyordu. Kardeş partiler şu sonuca vardılar: Halk demokrasisi, yeni tarihsel koşullar içinde sosyalizme geçişte, Sovyetlerle birlikte, proletarya diktatörlüğünün en uygun biçimiydi. Ve tecrübe bu yargıyı tamamiyle doğruladı.

Araştırma Grubu'na katılanlar şunu tespit ettiler: Sosyalizmin politik örgütünün somut biçimleri, komünist ve işçi partileri tarafından yönetilen halk yığınlarının devrimci yaratıcılıklarının ürünleridir. Belirli tarihsel koşullar içinde, işçi sınıfının öncülüğünde emekçilerin iktidarını temsil eden bu politik örgüt biçimleri, oldukları gibi kalmazlar. Sosyalizm kuruluşu sürecinde, bu politik örgütün hem sovyet biçimi, hem de halk demokrasisi biçimi, bütün çeşitlilikleriyle, yeni sosyal koşullara ve ihtiyaçlara göre aralıksız olarak yetkinleşmişlerdir. Birçok toplumsal-politik kuruluş biçim değiştirmiş, yenileri ortaya çıkmış, sosyalist demokrasi prensipleri gitgide daha olgun olarak gelişmiştir. Bütün bunlar, elbette, politik siste-

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 123; c. 33, s. 35; c. 44, s. 224.

min bir standartizasyonu anlamına gelmez. Tam tersine, sosyalizm kuruluşu yaygınlaştıkça, iktidarı gerçekleştirme biçim ve metotları korunmuş, bazı hallerde çeşitleri de çoğalmıştır. Netekim, Küba'da, proletarya iktidarının kendine özgü bir biçimi yaratılmıştır.

Sırası gelmişken şunu da belirtelim ki, sosyalist toplumun politik biçimlerini sovyet ve halk demokrasisi diye sınıflamanın artık eski önemi kalmamıştır; bugün bunun öncelikle tarihsel önemi vardır. Günümüzde, artık sosyalizmin somut politik iktidar biçimlerinin ortak yasallık ve prensipler üzerinde gelişen çeşitliliğinden söz etmek herhalde daha doğru olacaktır. Çeşitlilik deyince, bundan, devletsel olan (idare biçimi, ulusal-devletsel kuruluş) ve olmiyan kuruluşların (çok partili ve tek partili sistem, halk cephesi) çeşitliliğini anlıyoruz.

Günümüz koşullarında, işçi sınıfının yeni politik iktidar biçimlerinin belirmesi imkânı da vardır. Anti-monopolist ittifakların toplumsal-politik dayanaklarının genişlemekte olması, bazı kapitalist memleketlerde devrimin nispeten barış yoluyla gerçekleşmesi perspektifleri ve devrimci gelişme koşullarının alabildiğine çeşitliliği bu yeni biçimleri gerektirmektedir.

KOMÜNİST ÖZERK YÖNETİME DOĞRU

Gerçekten yetkin demokrasiyi yalnız komünizm sağlayabilir; ve bu demokrasi yetkinliğe ne kadar ulaşırsa, o kadar çabuk gereksiz hale gelecek, kendiliğinden yokolup gidecektir.

V. İ. Lenin

Sosyalist devletin komünist toplumda ortadan kalkacağını belirtmiş olan bilimsel komünizmin kurucuları, bu yokoluşun somut yol ve biçimlerine ilişkin sorunu açık bırakmışlardır. Bu Marksist taz, daha sonraları, V. İ. Lenin'in eserlerinde geliştirilmiştir.

D. Kerimov: Proletarya diktatörlüğü devletin sınıfsal karakterinin tahlilini Lenin'i şu sonuca vâdirmiştir: Bu devlet artık «gerçek anlamda» bir devlet değil, «yarı-devlet»tir, «ölmekte olan devlet»tir. ⁽¹⁰⁾ Bu sonuç (sağcı revizyonistlerin yaptıkları gibi), proletarya devletin zayıf bir devlet olduğu, fonksiyonlarını durmaksızın yitirdiği anlamında yorumlanmamalıdır. Lenin, burada sorunu sınıfsal-politik yönüyle ortaya koymuştur: Proletarya devleti halkın büyük çoğunluğunun menfaatlerini dile getirdiği, halk yığınlarıyla sınıksız bağlı bulunduğu ve demokrasiyi bütün emekçiler arasına yaydığı ölçüde ölüme giden bir devlettir.

Lenin bir yandan şunu da belirtiyordu: Devlet «üstüngen sosyalizm

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 18, 24, 42, 66.

mez. Devletin ölüp gitmesi yönündeki her adım, ancak, ekonomik ve sosyal koşulların olgunlaşması oranında atılabilir.

Tüm halk devleti, sosyalist devletin komünist-toplumsal özerk yönetime doğru gelişmesi yolunda önemli bir aşamadır. Bu devlet, artık belirli bir sınıfın direnişini kırmak gibi ödevleri yerine getirmez; başta işçi sınıfı olmak üzere, Sovyet toplumunu meydana getiren bütün sınıf ve sosyal grupların menfaatlerini yansıtır. Fakat devlet, henüz komünist özerk yönetim örgütüne dönüşmez; çünkü bunun için daha yüksek bir gelişme aşaması gereklidir.

Devletin ölüp gitmesi, toplumun oluşma halindeki sosyal türdeşliği temeli üzerinde, emekçi yığınlarının memleket yönetimine gittikçe daha geniş ölçüde katılmaları ve sosyalist demokrasinin genişlemesi temeli üzerinde gerçekleşecektir.

Lenin'in devlet öğretisi, zamanın sınavlarından başarıyla geçmiş ve çağdaş dünya üzerinde büyük ölçüde devrimcileştirici bir etki yapmıştır. İşte sosyal ilerleme mücadelesinin alabildiğine çeşitli koşulları ve değişik aşamaları içinde eylemde bulunan komünist partilerinden temsilcilerin çalıştıkları Araştırma Grubu'nun vardığı ortak sonuç budur. Bu öğretinin partililiği ve vardığı sonuçların ilkeselliği, yeniyi idrak duygusuyla, hayatın ortaya çıkardığı problemlere yaratıcı bir yaklaşımla bağdaşmaktadır. Tahlillerin çok yanlılık ve derinliği, kanıtların değerlendirilmesindeki somutluk ve objektiflik, Lenin'in devlet öğretisine özel bir eylem gücü sağlamaktadır. Bu öğretinin temel hükümleri, günümüzde de, gerek emekçilerin iktidar uğrunda yürüttükleri savaş sırasında, gerekse yeni toplum kuruculuğu sürecinde ortaya çıkan somut problemlerin çözümünde eylem kılavuzu olarak kalmaktadır.

İtalya'da sendikal birliğin yeni temeli

Gianfranko Borgini

İtalya Komünist Partisi MK üyesi

Bugün İtalyada sendikal birlik hangi düzeydedir, işçilerin ve halk yığınlarının yürüttükleri mücadelenin ne gibi perspektifleri vardır?

Bu sorulara cevap verebilmek için, sendika birliği mücadelesi ve bu alandaki başarılar bakımından çok zengin olan şimdiki aşamanın karakteristik çizgilerini teşkil eden üç olay üzerinde kısaca olsun durmak gerekir. Üç olaydan kastımız, mevcut üç sendika birliğinden (İtalyan Genel Emek Konfederasyonu, İtalyan Emekçi Sendikaları Konfederasyonu, İtalyan Emek Birliği) bir federasyon meydana getirilmesi; sendikalarca memleketin yeni bir sosyal-ekonomik gelişme yoluna koyulması mücadelesi için gerekli stratejinin hazırlanması; demir-çelik işçilerinin toplu sözleşme bağlamalarının sağlanmasıdır.

Birinci olaydan başlayalım. Bu tek bir federasyon (yani içinde her konfederasyonun politik ve örgütsel bağımsızlığını tamamen koruyacağı bir istişari ve yönetsel daimi organ) meydana getirilmesi davasıdır. Böyle bir federasyon meydana getirilmesi, 1972 Temmuzunda, üç konfederasyonun (İGEK, İESK, İEB) artık belirlenen süre içinde bir tek sınıfsal sendikal örgütte organik olarak birleşmeleri için gerekli politik koşulların mevcut olmadığı anlaşıldıktan sonra kararlaştırılmıştı. (!) O zaman, sen-

(!) 1971 yılında Florensa'da yapılan İGEK, İESK ve İEB genel kurulları ortak oturumunda, ayrı ayrı konfederasyonların dağıtılması için kongreler örgütlenmesi ve en geç 1973 Ekim ayına kadar tek sendikal örgütün kurucu kongresinin toplanması oybirliğiyle kararlaştırılmıştı. Fakat bu karar yerine getirilmedi. 1972 Haziranında İEB Genel Sekreteri R. Vanni, basına bir açıklama yaparak, öngörülen süre içinde birlik sağlanmasına elverecek koşulların artık mevcut olmadığını söyledi. Bunun nedeni olarak da, ortada kurucu kongreden önce ele alınması ve çözülmesi gereken birçok anlaşmazlık sorunu kaldığını ileri sürdü. Gerçekte bu kesin dönüşün politik nedeni vardı: 7 Mayıs seçimlerinin sonuçları, Hıristiyan Demokrat Partisi'ne (HDP) parlâmentodaki politik müttefiklerini değiştirme, sosyalistleri koalisyonundan çıkarma ve liberalleri ortaklığa alma olanağı vermişti. Bununla ilgili olarak, en ikircimli güçler ve birliğe açıkça karşı olanlar, sendikal hareketi de geri çevirebilecekleri veya en azından birlik yolunu kesebilecekleri kararına vardılar.

Ve gerçekten de, sosyalist Vanni'nin çıkışı, İGEK Sekreteri hıristiyan-demokrat Vito Skalia'nın kendi partisinin dolaysız tekinleriyle bu örgüt içinde birlik fikrine karşı yoğun hücumlarını ancak birkaç gün farkla önleyebildi. Skalia'nın eylemi bu örgüt içinde büyük bir bunalım doğurdu. İGEK Genel Sekreteri B. Storti, Spoleto Kongresinde ve daha sonra da Roma'da yapılan Ekim Kongresinde (1972) sadece bir oyla çoğunluk sağlayarak yerini koruyabildi.

dikal bölünmede daha ileri gidilmesini önlemek, birleşmeye dönük bir yön alınması ve böylelikle İGEK ve İEB içindeki birlik taraftarlarına sıkı bir topluluk meydana getirmeleri bakımından yeni bir yönelim ve temel kazandırmak sözkonusuydu.

Böylece, bir hayli ilerlemiş olan bölünme süreci önlenildi ve bu da tekrar sendikal birlik uğrunda mücadelenin stratejik hattını genellikle hazırlamaya girişme olanağını verdi.

Bu maksatla mücadeleye başlayan güçler çetin bir sorun karşısında bulunuyorlardı. Her şeyden önce, 1969 yılı olaylarından sonra başarıyla gelişir görünen sendikal birleşme sürecinin neden ötürü engellerle karşılaştığının ve üstelik bir ara düpedüz darbeye mâruz kaldığının tahlili gerekiyordu.

Besbelli ki, başlıca neden politik durumdaki değişimde, 1969'dan itibaren hissedilmeye başlanan ve ancak 7 Mayıs 1972 parlamento seçimleri sonucunda hıristiyan-demokratların mütefiklerini değiştirmelerinde ifadesini bulan sağa sapmada aranmalıydı. Orta-sol hükümetin düşmesi ve orta-sağ deneyiminin başlaması sendika hareketinde de yankılandı. Birliğe muhalif olanlar, sendikalar içinde ve aynı zamanda politik hayatta, yine böyle kesin bir değişimin olmasını açıkça istemeye başladılar.

Bu, birleşmenin sekteye uğramasının başlıca nedeni olsa bile, herhalde biricik nedeni değildir. Asıl engel, sendika hareketinin son iki yıldır izlemekte olduğu hattın organik zayıflığıdır. Bölücü kuvvetler sendikal birlik fikrinin karşısında ciddi engeller yaratmaya muvaffak oldular. Bu olayın sadece HDP'nin önyak olduğu sağa sapmayla açıklanması doğru olmaz. Sendika hareketinin izlediği hattın kendisinde, herhalde bu sağa sapmayı da ve arkasından gelen birlik fikrine yönelik hücumları da kolaylaştıran bir şey vardı. Öyle ki, yalnızca HDP'ni suçlamakla yetinemedik. Eski hattı öz eleştiri açısından gayet ciddi bir tahlilden geçirmemiz, bu hattın zayıflıklarını belirlememiz ve bunları gidermeye girişmemiz gerekiyordu. Federasyon, elde edilen tecrübeyi ve sendika hareketi ile bütün emekçilerin önüne konulan yeni ödevleri elbirliğiyle değerlendirerek, birlik ruhunda böyle bir tahlili başarmakla büyük bir hizmette bulundu.

Tabii, bu öz eleştiri yapılırken, 1969 yılından beri sağlanan büyük tarihsel kazanımlar ve hele o zaman alınan başlıca karar, yani fabrika-işletme konseyleri (şûraları) ve atelye delegeleri kurulları meydana getirilmesi kararı hiçbir suretle küçümsenemez ve şüphe altına alınamazdı. (2) O za-

Üç sendika birliğinden oluşacak bir tek federasyon – organik birleşme değil, geçici bir organ olarak – meydana getirilmesi önerisi, bu karmaşık dönem içinde aynı Vanni tarafından yapılmış, İGEK ve İESK tarafından kabul edilmişti.

(2) İlk fabrika-işletme konseyleri 1968 yılında belirdi, fakat ancak 1969 yılındaki mücadele sırasında yaygınlaştı. Sendika örgütleri tarafından

man seçilen yol tamamiyle doğru çıktı, çünkü sendikaların yenilenmesine ve emekçilerin savaş ruhunun yükselip gelişmesi için gerekli koşullar yaratılmasına çok yardım etti. Ve bu seçim, sendikaların organik birliğine doğru yol açtı; emekçileri ve özellikle geniş işçi yığınlarını birleşme sürecinin yaratıcıları ve garantisi haline getirdi. Fabrika-işletme konseyleri olmadan, işçilerin mücadelesi, emek örgütü ölçülerinde değişimler öngören bir hareket niteliği kazanamaz ve sonuç olarak işçilerin durumunu işletme dışında da düzeltmeyi amaçlıyan bir reformlar hareketine dönüşmezdi.

Bütün bunların inkârı, son yıllarda sendika hareketinde ve İtalyan toplumunda beliren yeni ve olumlu gelişmelerin inkârı demek olurdu. Fabrika-işletme konseyleri, işte tam bu karmaşık dönemde bölünme taraftarlarının baskısına karşı direnebilecek ve yeni temel üzerinde birlik için mücadelenin dayanak noktaları olabilecek yetenekte olduklarını gösterdiler. Bu mevzilerden gerilemek, birlik savaşçıları için gönüllü olarak kendi kendilerini silâhsızlandırmak olurdu.

Demek oluyor ki, aşıl iş, mevcut hareketleri inkâr etmek değil, önemi hiç de daha az olmıyan diğer alanlarda da bu gibi başarılarla neden ulaşamadığımızı açıklamaktır. Öyle ya, işletmelerde belirli bir ilerleme kaydettikten sonra, aynı ilerlemeyi toplumda da niçin sağlayamamıştık? Kuzey İtalyada elde edilen önemli başarılar, Güney'de ve genellikle köylerde de niçin tekrarlanamamıştı? Kısacası, şu soruya cevap verilmeliydi: Reformlar uğrunda yürütülen mücadeleye rağmen, fabrika-işletme konseylerinin ve sanayi işçilerinin nispi tecridinden niçin kaçınılmadı? Bilindiği gibi, tutucu güçler, sağa sapmayı dayatmak ve sendikaların birleşmesini önlemek üzere nihayet bu tecrit durumundan yararlandılar.

Sendikal hareketin ilerici güçleri genellikle bu sorunları kapsıyan bir eleştirisel tahlile giriştiler. Bu da memleketin yeni sosyal-ekonomik gelişmesi için mücadele stratejisinin işlenmesine yol açtı.

Birlik fikrinin en bilinçli taraftarları, 1969–70 yıllarında yürütülen reform-

verilen listelere dayanılarak seçilen daha önceki «iç komisyonlar»dan farklı olarak, fabrika-işletme konseyleri atelyelerde bütün emekçiler tarafından seçiliyor, hem de bu seçimlerde onlara boş bültenler veriliyor ve adayların isimlerini kendileri yazıyorlardı. Her atelye ve her türdeş emekçiler grubu birer delege seçiyorlardı; seçilen bütün delegeler, daha önceki «iç komisyon»un üyeleriyle birlikte fabrika-işletme konseyini meydana getiriyor ve bu konsey de kendi yürütme komitesini seçiyordu. Ne var ki, asıl yeni unsur bu seçim metotlarında değil (boş bülten ve dolaysız oylama), önceki «iç komisyon»dan farklı olarak fabrika-işletme konseyinin yeni tek sendikal örgüt için taban örgütü ve aynı zamanda işletmelerde toplu sözleşmeler imzalanmasında tüzel kişilik sayılmasındadır. Bundan başka, fabrika-işletme konseyinin kararları, sendikalara üye olan ve olmıyan emekçilerin genel toplantısı ve atelye toplantıları tarafından onaylanıyordu.

lar mücadelesinin sınırlı kalışında başlıca nedenin — deyim belki pek uygun düşmese bile —, bu mücadelenin haddinden fazla «işçiye dönük» bir karakter taşıması olduğunu çok geçmeden anladılar. Reformların hedefleri yalnız «işletme-içi menfaatler» gözetilerek ve işçilerin reel ücretlerinin «dış» tehlikeden korunması gereğine dayanılarak belirleniyordu. Bu tutumun yetersizliği elbette belirlenen hedeflerde değildi; bunlar çoğu hallerde doğrudan doğruya işçi sınıfının durumunun hissettirdiği doğru ve söz götürmez hedeflerdi. Kötü olan, daha ziyade, bu özel hedeflerin tüm İtalyan ekonomisinde yapılışı yenileme mücadelesiyle organik olarak bağlanmasının ihmal edilmesiydi. Bir başka deyişle, diğer kategorilerden emekçiler ve tüm memleket, geniş cepheli mücadelenin organik bir parçasının, yani tam istihdam sağlanmasını, Kuzey ile Güney arasındaki tarihsel nispetsizliğin giderilmesini, bütün maddi kaynakların ve insan gücü yedeklerinin tamamen ve en mâkul biçimde kullanılması yararına ekonomide dönüşüm yapılmasını amaçlayan mücadelenin sözkonusu olduğunu görmüyorlardı. Bu kusur, işçi sınıfı etrafında sosyal ve politik birlikler di-yapazonunun daralmasına, devlet makinesinin bazı halkalarında zararlı korporatif eğilimlerin gelişmesine yardım ediyordu. Böylece, fabrika-işletme konseylerinin ve işçi sınıfının nispi tecridine götüren önkoşullar yaratılıyor ve bundan da sağa sapmayı sağlamak ve sendikal birliğe kastetmek üzere ılımlı ve tutucu kuvvetler yararlanıyorlardı.

Tecrit durumuna düşmekten ve yenilgiden kaçınabilmek, her şeyden önce de Kuzey'in işçi sınıfı ile Güney'in halk yığınları arasında kopmayı önlemek için, dönüşümler mücadelesine yavaşımın yeniden gözden geçirilmesi gerekti. Mücadele, parça-buçuk hedefler için değil, bir bütün olarak ekonominin ve toplumun yenilenmesi için ve ayrı ayrı somut hedefler genel dâvaya göre belirlenerek yürütülmeliydi. Bu da şüphesiz ki, sendika hareketinin kendi ekonomi politikası hattını açıkça belirlemesini, büyük teknelci gruplar tarafından dayatılan hattın alternatifi olmaya yarışık bir genel sosyal-ekonomik gelişme görüşü tespit etmesini gerektiriyordu. 1970 olaylarından ve öncelikle birlik düşmanlarının hücumlarında ulaştıkları nispi başarıdan çıkarılacak başlıca ders buydu. Tecrübe, büyük sayıda işsizleri, yoksulları, emeklileri ve bütün sosyal ve bölgesel çelişkileriyle İtalya gibi bir memlekette, yalnız doğrudan doğruya kavgaya katılan ayrı ayrı sosyal grupların menfaatleri için mücadele etmenin çıkar yol olmadığını açıkça gösterdi. Bu mücadele tüm toplumun yenilenmesini ve sıradaki problemlerinin çözülmesini öngörmeliydi.

Mücadele, ancak bütün emekçilerin menfaatlerine cevap veren genel perspektif gözetilerek yürütüldüğü, sendikaların programlarında öngörülen ortak hedeflerle bağlı olduğu takdirde, reel bir reformlar politikası izlenmesi için mücadeleye katılmaları gereken bütün sosyal tabakaları ve politik güçleri seferber edebilir ve birleştirebilir.

Eğer sendikalar sosyal-ekonomik gelişme hattını temelli biçimde deği-

tirme mücadelesi cephesini açık bırakırlarsa, kapitalistler bundan derhal yararlanarak karşı-taarruza geçmektedirler. Bu karşı-taarruza da, ara sosyal tabakaları — en yakın sonuçları bile belirsiz görünen bir politika kendilerini korkuttuğu için — ve hattâ halk yığınlarını — kendilerine pratikte hiç bir şey vermemiş olan bir mücadeleden hayal kırıklığına uğradıkları için — ergeç saflarına çekmektedir. Her iki ahvalde de sonuç ayıdır, yani işçi sınıfının yenilgi habercisi olan tecrit durumuna düşmesidir.

Nişangâhta düzeltme işte bu açıdan yapıldı. Sendika hareketi, İtalyan ekonomisini topyekûn yenileme hattını belirlemeli, gerek ayrı ayrı emekçi kolları çapında, gerekse bütün bölgeler çapında her aksiyonu bu hat ile bağlamalıydı. İlk önce Reggio-di-Kalabriya Konferansında, daha sonra Kalyari ve Napoli Konferanslarında⁽³⁾, sendikalar, kendi görüşlerini doğrudan doğruya partilerin ve bölge konseylerinin görüşleriyle karşılaştırarak yeni genel stratejik hattı çizdiler. Sendikalar, Güney'in problemlerinin çözümünü, toprak reformunun, eğitim reformunun gerçekleştirilmesini, anti-enflasyonist bir politika izlenmesini, fiyatlar üzerinde sıkı bir kontrol uygulanmasını politikalarının ana hedefleri olarak belirlediler ve çeşitli kategorilerden emekçilerin plâformunu bu politikayla bağdaştırdılar. Bu yolda artık, çok yanlı ve aynı zamanda birleşik bir hareketin, bütün hızıyla genel amaca, yani ekonomik politikada yeni bir hat izlenmenin sağlanması amacına yönelik hareketin; yalnızca toplu sözleşmelerin yenilenmesi için mücadele eden sanayi işçilerine dayanmakla kalmayıp, Kuzey'den ve Güney'den, şehirden ve köyden, çalışan ve işsiz olan bütün emekçileri de kapsıyan bir hareketin; hükümete karşı da en azından patronlara karşı olduğu kadar taarruza geçebilecek yetenekte bir hareketin örgütlenmesi sözkonusuydu.

Sendika hareketi bu yönü seçmekle tekrar birliğe doğru yol açtı, fab-

⁽³⁾ Reggio-di-Kalabriya Konferansı'nın toplanması MIF (İGEK, İESK ve İEB'nin demir-çelik işçileri federasyonu) tarafından kararlaştırılmıştı. Konferansa, birlik temeli üzerinde, bu sanayi kolunun bütün emekçilerinin temsilcileri; buna karşılık tarım işçilerinden yalnız İGEK'in Tarım İşçileri Sendikası katılmışlardı. Konfederasyonlardan yalnız İGEK'in, partilerden de İtalyan Komünist Partisi ve İtalyan Sosyalist Partisi'nin temsilcileri vardı. Öteki konfederasyonların — İESK, İEB —, tek-tük bazı temsilcileri konferans çalışmalarında ve görüşmelerde hazır bulunmuş olsalar da, resmen katılmadılar.

1972 Ekim ayında yapılan Reggio-di-Kalabriya Konferansı'nı, Sardunya Bölge Konseyi tarafından örgütlenen Kalyari Konferansı izledi. Buna Güney İtalyadan bütün bölge konseyleri, anayasa çerçevesi içinde eylem gösteren partiler (İKP, İSP, İSDP, İLP) ve üç sendika konfederasyonu katıldılar.

Napoli Konferansı (1972 Aralık), İGEK, İESK ve İEB'nin ortak girişimiyle toplandı. Ve sendikaların Reggio-di-Kalabriya Konferansınca belirlenen Güney'i geliştirme doğrultusunu ortak hareket hattı olarak benimsedi ve kararlaştırdı.

rika-işletme konseylerini canlandırdı, bölgesel sendika konseylerinin kurulmasına yardım etti ve üzerinde tek sınıfsal sendika örgütünün kurulacağı sosyal-politik temelin genişletilmesi koşullarını yarattı. Fakat hepsi bu kadar değildi. Toplumda sendikaların durumu da nitel bakımdan değişti. Bu örgütler artık şu veya bu kategoriden emekçiler için toplu sözleşmelerin her üç yılda bir yenilenmesiyle yetinmeyen, memleketin tüm ekonomik gelişmesinde güçlü bir nitel değişim sağlanması için mücadele eden ve toplumun demokratikleşmesi yolunda aktif olarak çalışan bir güç halini aldılar. Sendikaların böyle bir rol oynaması görüşü elbette yeni bir şey değildi. İGEK hemen hemen her zaman, özellikle G. Di Vittorio sayesinde, hep bu fikri, yani sınıfsal sendikayı korporatif sendikadan veya «arık treydyunionizm» mevzilerinde bulunan sendikadan genellikle ayırdeden fikri (4) kılavuz ediniyordu.

Durumdaki yenilik, artık tüm sendika hareketinin bu yola koyulmuş ve tam da bu yoldan tekrar birliğe götürebilecek bir temel ve güç kaynağı kazanmış olmasıydı. Edinilen tecrübenin eleştirel tahlili, sendikal mücadeleyi anlamada ve buna yanı sıra gerçekten köklü bir değişime yol açtı. Toplu sözleşmelerin yenilenmesi kampanyası başarıyla yürütülebildi, patronların karşı taarruzu püskürtüldü, reformların gerçekleştirilmesi ve memleketin yeni sosyal-ekonomik gelişmesi mücadelesinde sınıfsal birleşme eğilimi daha da güçlendi. İşçilerin son aylardaki çıkışları tam da böyle bir karakter taşıyordu. Bu çıkışlar, gerek memleketin ekonomik bunalımdan kurtulması için yollar aranmasında, gerekse sağa karşı kaymaya ve ekonomik, sosyal, politik gelişmede gerçek bir dönüm yaratılması için yürütülen genel mücadelede kesin bir rol oynadı.

Toplu sözleşmelerin yenilenmesi için 1972–73 sonbahar ve kış aylarında en az 5 milyon emekçinin katılımıyla yürütülen mücadelenin işte bu açıdan ele alınması gerekiyor. (5) Bu mücadele boyunca her çıkışta güdülen amaç, sadece şu veya bu grup emekçilerin durumlarının (gündelikler ve çalışma koşulları) iyileştirilmesinden çok, dönüşüm ve yenilenme reel sürecinin gelişmesine, işçi sınıfı etrafında sosyal ve politik birlikler cephesinin durmadan genişletilmesine yardım etmekte.

Böylece, sendikaların ayrı ayrı platformlar tespitinde ve hedefleri belir-

(4) Bunu kanıtlamak için EGEK tarafından 1950 yıllarında önerilen ve otoriter ve faşist karakterli baltalama eylemlerine karşı demokratik rejimin savunulması için daimi mücadeleyi öngören İşçi Plânı'nı hatırlatmamız yeter.

(5) Toplu sözleşmelerini artık yenilemiş bulunan en önemli emekçi kategorileri: Kimya işçileri, yapıcılar, dokumacılar ve terziler, demir-çelik işçileri, devlet memurları, ulaştırma işçileri, otomobil-taşıt işçileri, tramvay işçileri, demiryolcular, seramik endüstrisi işçileri, bira üretimi işçileri, belediye hizmetlileri, tarım işçileri, duvarcılar, devlet kontrolündeki daire ve kurumlar işçileri, öğretmenler, basım işçileri ...

lemelerde kılavuz edindikleri ölçülerin bir genel politik karakteri vardı: İşletmelerde ve bütünüyle belirli bir sanayi kolunda çalışan işçilerin durumları arasında somut bir bağlantı ve aynı zamanda bunun ekonomide öncelikle daha büyük istihdam sağlayacak ve Güney'in problemlerini çözecek bir yeni gelişme doğrultusu için yürütülen mücadele ödevleriyle ilişkisi gözönünde tutuluyordu. Sendika hareketi bununla belirli emekçi gruplarının tutumlarında ilkesel ve nitel bir değişim sağladı. Bu emekçilerden artık yalnız kendi «cephe kesimi»ni savunmaları değil, sendikaların ve tümüyle memleketin karşı karşıya buldukları genel problemlerle uğraşmaları, yani ilerleme ve sosyal-ekonomik yenilenme mücadelesine katkıda bulunmaları isteniyordu.

Bu yeni strateji – yalnız patronlar ve hükümet cephesinde değil, sendikaların içinde de – hareketin korporatif prensipe uygunlukla parçalanmasına belbağlıyan kuvvetlere ezici bir darbe indirdi. Tabii, bu kuvvetler işçi sınıfının savaş azminin ne kadar büyük olduğunu tecrübeyle biliyor, emekçilerin mücadeleye geçeceklerinden şüphe etmiyorlardı. Ama yine de işin bağdaşık ve olumlu eylemlere kadar varmayacağını ümit ediyor, karşılarında ortak düşmanla boğuşacak yekpâre bir hareket yerine çeşitli ve çelişik hedefler güden parça-buçuk eylemler bulacaklarını ve nihayet her şeyin şehir ve köy emekçileri arasında, Kuzey ile Güney arasında, çalışanlar ile işsizler arasında birleşmeyle değil, bölünmeyle sonuçlanacağını düşünüyorlardı.

Gerçekten de, eğer korporatif eğilimler üstün gelseydi, sanayi işçilerinin tecrit duruma düşmeleri, Kuzey işçi sınıfı ile Güney'in geniş halk yığınlarının birbirinden kopmaları kaçınılmaz olabilirdi. Ve bu durumda beliren çatlaktan elbette yalnız tutucu ve ılımlı kuvvetler değil, aynı zamanda gerici ve faşizm kuvvetleri de yararlanırlardı (İtalya sözkonusu oldukça bu husus unutulmamalıdır).

Fakat bu böyle olmadı. Bir yandan, toplu sözleşmelerin yenilenmesi için mücadele eden emekçiler, öte yandan sendika konfederasyonları, çeşitli programsal istekleri reformlar ve gelişme uğrunda mücadelenin genel hedefleriyle bağlayıp birleştirmeyi beceribildiler. Bu emekçiler ve konfederasyonlar, köylü ve halk yığınlarını işçilerle omuz omuza vererek mücadeleye çağırıldılar; gerek illerde ve bölgelerde, gerekse tüm memleket çapında grevler örgütlediler. (6)

Böyle bir strateji işçi sınıfını tecrit duruma düşmekten kurtardı, patronların ve hükümetin elini kolunu bağladı. İşçi sınıfı toplu sözleşmelerin yenilenmesi mücadelesinden çok daha güçlenerek çıktı: kurduğu birlik ve

(6) İki genel ulusal grevden başka (12 Ocak ve 27 Şubat 1973), bölgeler çapında, ayrıca da birçok iller ve sektörler çapında grevler memleketi kapladı.

ittifaklar sistemi genişledi, fabrika ve işletmelerde mevzileri sağlamaştı ve toplumdaki politik etkisi arttı.

Fakat bütün bunlar nasıl sağlanabildi? Her kategoriden emekçiler için, yalnız kendi menfaatleri uğrunda değil, öncelikle memleketin yeni sosyal-ekonomik gelişmeye yöneltmesi uğrunda mücadele etmek ne demektir? Bu onların her türlü temel haklarından vazgeçmeleri anlamına mı geliyordu? Hiç de değil. Söz konusu olan, toplu sözleşmelerde, işçilerin işletmelerdeki durumlarında nitel değişime ulaşmasını, sanayi alanındaki yatırımlarda Güney'in gelişmesi yararını öngören yeni bir politika izlenmesinin sağlanmasına yol açabilecek amaçların açık-seçik tespit edilmesiydi. Örneğin, devlet idare ve kurumlarında çalışanlar için bunun anlamı, devlet kurumlarında demokratik reformun gerçekleştirilmesini, demiryolcuları içinse devlet demiryollarının baştanbaşa modernleştirilmesini ve daha ileri doğru geliştirilmesini öngören isteklerin ön plâna sürülmesiydi. Demek ki, yeni strateji, asla mücadeleden vazgeçilmesini veya bunun hafifletilmesini değil, ancak amaçların genel plânla bağdaşık olarak açık-seçik tespitini öngörüyordu. Demir-çelik, kimya işçilerinin, yapıcılarının, basım işçilerinin, dokumacıların ve diğer daha küçük işçi gruplarının mücadelesi bu yeni hareket hattını gerçekleştirmenin parlak bir örneği oldu.

Program isteklerinin belirlenmesi birkaç ay sürdü. Bu aylar boyunca, bütün emekçiler fabrika ve atelye toplantılarında düşüncelerini açıklamaya buldular. İşçilerin, teknisyenlerin ve diğer görevlilerin doğrudan doğruya katılmalarıyla belirlenen bu programın merkezinde üç ilkesel istek yer alıyordu: İşçilerin ve hizmetlilerin mesleki sınıflanmasında yeni tek sistem uygulanması; her işçiye mesleki hazırlık, bilgi yenileme ve öğrenim için 150 saat sağlanması; Güney İtalyadaki devlet işletme ve kurumları konusunda yeni bir politika izlenmesi . . .

İşçiler, bunun yanı sıra, demir-çelik kolunda iş haftasının 40 saatten aşağı indirilmesini, fazla çalışmanın sıkı bir kontrol altına alınmasını, iş ücretlerinin aydan aya ödenmesi sistemi uygulanmasını, düşük ücretlilerin durumlarının düzeltilmesi ve emeğin ödenmesindeki nispetliliğin azaltılması için bütün kategorilerde ücretlerin yirmişer bin lira artırılmasını istediler.

Bu isteklerden her birinin politik önemi apaçık ortadadır. Bunların genel anlamı üzerinde daha fazla konuşmamız da gereksizdir. Ve gerçekten de, bu isteklerin işgücü istihdamı pratiğine getirdiği değişimler o kadar büyüktür ki, artık işletmelerde şiddetli sömürüye, işçilerin, teknisyenlerin ve hizmetlilerin mesleki olanaklarının küçümsenmesine değil, bu olanaklardan en dolgun biçimde yararlanılmasına ve sömürü derecesinin azaltılmasına dayanacak yeni bir emek örgütüne geçilmesi için sistemli olarak mücadeleye yol açıldığı görülmektedir.

Yalnız bir somut örnek verelim: İşçilerin ve hizmetlilerin mesleki sınıflanmasında tek sisteme geçilmesi esaslı bir değişme yarattı. Patronların uyguladıkları geleneksel ayırım politikasına ciddi bir darbe indiren bu sistem, işçilerle hizmetlileri hak bakımından eşitlemekle kalmıyor, emeğin diskalifikasyonu eğilimlerine de karşı koyuyor, yeni tipten emekçinin, yani belirli genel kültüre sahip, çok yanlı bilgi edinmiş kalifikasyonunu durmadan yükseltebilir, teknik ilerlemeye ayak uydurabilir ve bu ilerlemeye yardımda bulunabilir kabiliyette çağdaş üreticinin oluşmasını da kolaylaştırıyor.

İşçi sınıfının bu kazanımıyla köklü bir eğitim reformu için yürütülen mücadele arasında gözle görülür bir bağlantı vardır. Yeni emek örgütü sistemi (ki bütün diğer hususlardan başka, makine ve donatımların daha iyi kullanılması anlamına da gelmektedir) için mücadele ile, köklü reformlar ve bütün kaynakları tam olarak kullanma temeli üzerinde memleketin yeni sosyal-ekonomik gelişmesi için mücadele arasındaki bağlantı da apaçık ortadadır. Bu cümleden olarak, toplu sözleşmelerle güdülen amaçların geniş karakteri, demir-çelik işçilerinin diğer mesleklerden işçilerle ve daha genel plânda da tüm memleket emekçileriyle anlaşmaya varmalarına olanak verdi. Bu karşılıklı anlayış birçok somut biçimlerde kendini gösterdi. 1972 Aralık ayında, Güney İtalya karma işletmelerinde yeni politikanın desteklenmesi maksadiyle demir-çelik işçileri bir genel grev yaptılar (bu, aynı zamanda Torino, Milâno, Cenova, Venedik, Bolonya işçilerinin yalnız kendi menfaatleri için değil, Güney'de yaşayan yoksulların menfaatleri için de savaştıkları ilk grev oldu). 1973 yılı 27 Şubatında, demir-çelik işçilerinin isteklerini destekleme anlamında bir emekçiler ulusal grevi yapıldı (bu da Güney tarım işçilerinin Torino ve Milâno'lu demir-çelik işçilerini desteklemek üzere eyleme geçtikleri ilk grevdi).

Tek sözle, toplu sözleşmelerin yenilenmesi için mücadele eden işçilerin başarıları gibi, demir-çelik işçilerinin başarısı da, bütün emekçilerin zaferi demektir. Bu zafer, patronların işçileri ve sendika hareketini geriletme yolundaki ısrarlı denemelerine ve aynı zamanda hükümetin bölücülük politikasına, korporatif ahlâksızlığa ve kayırmacılığa kesin bir darbe indirdi. İşçi sınıfını tecrit etmeye ve bu suretle bütün demokratik dönüşümler hareketini geri itmeye belbağlıyan çevreler, eninde sonunda kendileri tecrit duruma düştüler. Orta-sağcı hükümet, yenilgiden yenilgiye uğrayarak, gerek parlâmentoda, gerekse parlamento dışında birbirinden büyük güçlüklerle karşılaştı. Bir yandan, kozlarını titizlikle gizlemekte olan sendikal birlik düşmanları da kesin bir yenilgiye uğradıklarını ve tecrit edildiklerini artık itiraf etmek zorunda kaldılar.

En büyük konfederasyonların Kongre Plâtformu'nda (7), en yakın gele-

(7) İEB Kongresi 1973 Martında Roma'da toplandı ve düşünülen federasyonun geçici karakterli olduğunu ve bir an önce birleşme isteğini tekrar açıkça belirten bir politik kararın alınmasıyla sonuçlandı. Ayrıca İGEK ve İESK kongrelerinin Haziran veya Temmuzda yapılması kararlaştırıldı.

cekte organik bir birliğe ulaşma kararı merkezi bir yer tutuyor. Birlik fikri bütün memleket ölçüsündeki sendikal «alt tabakalar»da genişliyor. Fabrika-işletme koşullarının yanısıra Bölgesel Konseyler de beliriyor ve tek yapı artık enine boyuna sağlamlaşıyor.

Bütün bunlara rağmen, elbette daha birçok çözülmemiş sorun kalmakta ve yalnız sendikalar çerçevesinde değil, tüm memleket çapında birliğe ulaşabilmek için daha bir hayli güçlüğün aşılması gerekmektedir. Zira sendika saflarında kenetli birlik ve topluluk, ancak genel politik durum değiştiği, memleketin politik yönetiminde reel bir değişme sağlandığı takdirde sürekli olabilir. Bu hedef şimdi ulaşılabilir ve yakın görünmektedir. En zor dönem geçilmiştir, birlik fikrinin açık düşmanları yenilgiye uğratılmıştır ve emekçiler bir sınıfsal sendika örgütünde birleşme bayrağını artık her zamankinden daha sağlam tutarak yükseltmektedirler.

Bu yıl, üç konfederasyonun elbirliğiyle tertipledikleri sendika mitinglerine yüzbinlerce emekçinin katıldığı 1 Mayıs kutlamaları da bunu gösterdi. Bu yığınsallık ve heyecan, halkın sendikalar çerçevesinde ve sendika bayrakları altında böylesine toplanması, yığınların yalnız birleşmeye yönelik çabalar içinde olduklarını değil, aynı zamanda İtalyan sosyal-ekonomik kalkınmasının başarılması için mücadelede birliğin çözümleyici silâh olduğu bilincine vardıklarını yansıtıyordu. Bu mitingler, İtalyan emekçilerinin birlik istediklerini ve seçilen yolda azimle ilerlemekte kararlı olduklarını gösterdi. Bu azim ve karar, İtalyan işçi hareketinin bundan sonraki kesin savaşlarda tekcephe halinde ortaya çıkmayı ve üstün gelmeyi başarabileceğinin garantisidir.

Uluslararası gerginliğin azalmasının sağladığı politik kazanımlar

Dünya kamuoyunun en geniş çevrelerinde, halk yığınları arasında, bugünkü uluslararası değişmeler büyük ve içten bir memnuniyet yaratıyor. Bu başka türlü de olamaz. Zira gerginliği azaltma yolundaki her adım «soğuk harp» tehdit ve korkularını geçmişe itmekte ve yarına güven yaratmaktadır. Bu kadarı bile, insanlığın, karşıt sistemli devletler arasındaki ilişkilerin normalleşmesini oybirliğiyle selâmlaması için yeterlidir. Şu var ki, gerçekleşme halindeki olumlu değişimleri böyle daha çok *duyarlılıkla* anlama, bunların *politik açıdan* daha ciddi biçimde değerlendirilmesini engellemez.

Politikada tecrübeli kişiler, gerginliği azaltmanın, bu sürece katılan tarafların ayrı cins karakterleri ve çeşitli menfaatlerin çarpışması dolayısıyla, karmaşık bir süreç olduğunu iyice anlıyorlar. Tarihsel açıdan, şimdiki durum ve perspektif açısından, uluslararası gerginliğin hafifletilmesi ancak karşıt sınıfsal-politik güçler arasında bir mücadele biçimi sayılabilir.

Amerikan resmi propagandası, dünyadaki yeni durumu, her şeyden önce Vaşington'un ileri sürdüğü «cepheleşme devri»nden «görüşmeler devri»ne geçiş hatrının zaferi olarak kabul ettirmek istiyor. Avrupada da, Bon'un «doğu politikası»nın anlamı yine bu açıdan yorumlanıyor. ABD ve FAC'nin (ve diğer birçok kapitalist devletin) dış politikalarındaki yeniliğin etkisini gösterdiği şüphesizdir. Bu yenilik, her birinin yönetici çevrelerine, yüzyılımızın uluslararası temel problemine, yani toplumsal düzenleri değişik devletlerin karşılıklı ilişkileri problemine daha ayık ve gerçekçi biçimde yaklaşma olanağı veriyor. Bir başka deyişle, emperyalizmin dış politikası, dünya gerçekliğine kendini uydurarak, barış içinde yanyana yaşama fikrini gitgide artan bir dozda benimsemek zorunda kalıyor.

Fakat, bilindiği gibi, bu fikri ileri sürme ve uluslararası ilişkiler pratiğinde yerleştirme tarihsel inisiyatifi sosyalizme aittir. Fikir önce V. I. Lenin tarafından teorik olarak işlendi ve dünyanın ilk sosyalist devletinin kuruluşuyla birlikte, dış politikasına temel oldu. Son yıllarda sosyalist devletler topluluğu, barış içinde yanyana yaşamanın özünü ve sözünü uluslararası hayatta herkesçe sayılır normlar haline getirmek amacıyla eşi görülmedik ölçüde enerjik eylemlere girişti. Ve bugün başlıca olaylar artık sosyalist devletlerin yöneltmeye çalıştıkları yönde geliyor. Örneğin, SBKP XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı'nı bugün uluslararası alanda olup bitenlerle karşılaştıran herkes bu kaniya varabilir.

Sosyalizmin dış politikasındaki eylemselliğin temel dayanağı, bir yandan dünyada güçler oranının sosyalizm yararına değişmiş olmasıdır; öte yandan da, zamanımızın objektif buyruklarının, yani bütün devletler yöneti-

cilerini barış içinde yaşamanın biricik alternatifinin global bir nükleer felâket olduğunu anlamak zorunda bırakarak, uluslararası ilişkilerdeki tutumlarına şu veya bu biçimde yansıyan buyrukların, bu politikada dile getirildiği üzere bilimsellikle anlaşılmasıdır.

Gerginliği azaltma helezonunda her yeni kıvrımın sosyalist devletlere belirli bir dış politika yararı sağladığını kimse inkâr edemez. Bunu genellikle sosyalizmin hiç bir başarısına önem verme eğiliminde olmaları bile kabul etmektedirler.

Örneğin, güvenlik ve işbirliği problemleriyle ilgili Avrupa Genel Konferansını ele alalım. Londrada çıkan haftalık «The Observer» dergisinin siyasi gözlemcisi, bu konferansın toplanmasını «Sovyetler Birliğinin uzun yıllardan beri uyguladığı politikanın ödevlerinden biri»nin gerçekleştirilmesi sayıyor. (1) Pariste çıkan «Le Monde» gazetesi, bunu «öteden beri üzerinde durduğu Avrupa Genel Konferansı tasarısını son yıllarda eşine ender rastlanır bir azimle ileri süren Sovyet diplomasisinin söz götürmez zaferi» olarak tespit ediyor. (2) Tanınmış ABD politik gözlemcisi S. Sulzberger, bundan bir süre önce yayımlanan bir yazısında, bütün uluslararası olaylar fonu üzerinde SSCB'nin dış politikasını şöyle «kuşbakışı» bir gözden geçirdikten sonra şunları yazıyor: «Son on yıl boyunca uluslararası olayların gelişmesine bir göz atacak olursak, Sovyet politikasının çok önemli başarılarına ulaştığını görmemiz edemeyiz.» (3)

Bu gibi değerlendirme ve sonuçlamalar, her şeyden önce, adı geçen gözlemcilerin bunları yaparken olayların mantığını kendi politik taraflılıklarına tercih etmeleri bakımından elbette önemlidir. Bu böyle olsa da, «eğer düşman seni övüyorsa, uyanıklığını daha da artırmaya bak» diyen ata sözünü burada hatırlatmamız yerinde olur. Belirli ahvalde, uluslararası gerginliği azaltma sürecini, bu çok yanlı süreci, sosyalizmin dış politikaya ilişkin yararlarının kesintisiz bir uzantısı olarak gösterme eğilimindeki iddialara gereken ihtiyatla yanaşmamız gerekmektedir. Zira gerginliğin azaltılmasının sosyalizmin menfaatine uygun olduğunu söylemek başka şey, bunun yalnız sosyalizmin çıkarına olduğunu söylemek başka şeydir.

Oluşma halindeki uluslararası değişimlerden sosyalist devletlerin tek yanlı bir çıkar sağladıkları yolundaki yanlış tez, son zamanlarda altında «soğuk harp» taraftarlarının artçı savaşlar verdikleri fikir bayrağı haline gelmiş bulunuyor. Örneğin, bu kartla oynamaya belbağlıyanlardan biri de, yurttaşlarını, Kapitol Tepesi'ndeki arkadaşlarını ve NATO memleketleri parlâmenterlerini, silâhlanma yarışının dizginlenmesine yönelik Sovyet-

(1) The Observer, June 10, 1973.

(2) Le Monde, 9 Juin 1973.

(3) International Herald Tribune, De. 4, 1972.

Amerikan anlaşmalarıyla hak eşitliği prensibinin Sovyetler Birliği yararına çığnendiğine inandırmak için geçen yıldan beri türlü diller döken senatör Henci Jekson'dur. Bu senatör, canlanmaya yüztutan karşılıklı ticaret ilişkilerinde de hep aynı teraneyi tutturarak, «Amerikalıların kaybı», «Rusların kazancı» olduğu iddiasını tekrarlayıp duruyor. «Washington Post» gazetesinin yazdığı üzere, iki memleket arasındaki iktisadi işbirliği Birleşik Amerikaya belirli yararlar sağlayacak olsa da, bundan «asıl Sovyetler Birliğinin herhalde katkısız ekonomik kazanımlar elde edeceği» (4) «sonucuna varmış» bulunan diğer birçok senatör ve Kongre üyeleri de onunla aynı havayı tutturluyorlar.

Bu politik havanın varyantları, Orta Avrupa silâhlı kuvvetleri ve silâhları azaltma sorunlarıyla ilgili görüşmelere katılacak heyetler konusunda Viyana'da varılan anlaşmaya ilişkin bazı sorunlarda da hissediliyor. Orta Avrupada askeri gerginliği azaltma tedbirlerinin bağdaştırılmasında taraf olacak memleketler listesinden Macaristanın çıkarılmasının, NATO'lu müttefikleri apaçık zarara soktuğu ve sosyalist devletlere tek yanlı yarar sağladığı iddia ediliyor. Ama bu arada Batı tarafının da İtalya bakımından aynı yararı sağladığı sükûtle geçiştirilmek isteniyor. Sözün kısası, anlaşma konusunda temel görüş – «The Times» gazetesinin deyişiyle «silâhlı kuvvetlerde azaltma ne kadar titizlikle ayarlanırsa ayarlanırsa, bundan herhalde Rusya kârlı çıkacaktır» (5) biçiminde peşinen formüle edildiğine göre, bizim artık ayrıntılara inmemiz elbette gereksizdir.

Batı Alman gericiliği, kendi politikasını, Bon'la imzalanan antlaşmalar da ADC'nin ve diğer sosyalist ülkelerin tek yanlı üstünlük sağladıkları tezi üzerine kuruyor. İki Alman devleti arasındaki temel ilişkiler antlaşmasını J. Ştraus'un Anayasa Mahkemesi'ne vermeye kalkışması, bu zoraki komedi, sağcı muhalefetin, FAC kamuoyunu Brandt hükümetinin Avrupada gerginliği azaltma sürecine katılmakla «telâfisi olanaksız tavizler» verdiğine inandırma yolundaki son denemelerinden biridir. Yine bunun gibi, Springer'in «Die Welt» dergisi, L. İ. Brejnev'in Bon ziyareti sırasında sağlıya bildiği yarardan daha büyük bir başarı düşünmenin zor olduğunu söylerken, bununla hiç de Sovyet dış politikasının hakkını vermek niyetinde değildir. Onun böyle konuşmasından maksat, Sovyet-Batı Alman işbirliğinin yoluna konmasını sırf SSCB'nin kazanımı olarak göstermek ve bunun FAC «ulusal çıkarları'na aykırı olduğunu ileri sürmektir.» (6)

Bugün Sovyet-Japon ilişkilerinin temelli biçimde yenilenmesi için ana çizgilerin belirlemekte olduğu bir zamanda, Tokyo'da, böyle bir gelişmenin Sovyetler Birliğine «özel üstünlükler» verebileceği uyarısında bulunan sesler işitilmektedir. Meselâ «Hokkaido Shimbun» gazetesi, iki memleketin

(4) Washington Post, June 10, 1973.

(5) The Times, June 18, 1973.

(6) Die Welt, 23 Mai, 1973.

Tümen petrol yataklarının işletilmesinde işbirliği yapmalarını öngören tasarıda Sovyet Uzak-Doğu deniz harp kuvvetlerinin yakıt ikmalini kolaylaştıracak ve manevra kabiliyetlerini artıracak bir tehlike gören askeri çevrelerin belirli endişelerinden söz etmektedir. (7)

Dünya basını, Çin Halk Cumhuriyeti siyasi propagandasının da, kanıtlarında, hep aynı düşünüş tarzını benimsediğini ima ettiğine dair haberlerle doludur. Nisan-Mayıs aylarında Japonyayı ziyaret eden Çin heyetleri, Japonlara, iktisadi işbirliğiyle «Sovyetler Birliğini güçlendirmek»ten sakınmayı salık vermişlerdir. Pekin'i ziyaret eden Batı Avrupalı yetkililere, Avrupada güvenliği artırmanın Sovyetler Birliğine Uzak-Doğuda «tek yanlı yarar» sağladığını telkin etmek için pek çok çaba harcanmaktadır.

Bu türlü politik yargı ve sonuçlamaların hedefi, besbelli ki, «Sovyet askeri tehdidi» efsanesine yeni koşullara göre biçim vermek ve onu bu sefer «barış koşullarında Rusyanın diktası» biçiminde ileri sürmektir.

Gerçekte, gerginliği azaltma ve bu yönde daha ileri adımlar atmanın, tarafların eşitliği koşulu dışında düşünülemez. Örneğin, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'in FAC, ABD ve Fransa ziyaretlerinde taraflarca önemli ve kapsamlı kararlara varılmasının (bunlar sadece Sovyetler Birliğinin çıkarına olduğu takdirde), mümkün olabileceği yolunda bir düşünüş ciddi sayılamaz. Yine bunun gibi, gerginliğin azaltılmasına ilişkin anlaşma kanavasını oluşturan diğer uluslararası anlaşmalara da, bunlarda taraf olan devletlerin karşılıklı menfaatleri ve iki yanlı yararları prensiplerinden uzaklaşarak ulaşılabildiğini tahmin etmek de safdillik olur.

Gerçek odur ki, uluslararası ilişkiler sözkonusu oldukça, gerginliğin azaltılması dâvası, yenen ve yenilen, kazanan ve kaybeden diye bir şey tanımaz. Uluslararası hayatın iyileştirilmesi, dünyanın bütün ülkelerinin ulusal menfaatlerine hizmet eder. Fakat bu takdirde, gerginliğin azaltılması kavramı sınıfsal-politik mücadele biçimi olarak ne anlama gelir?

Bunu şöyle özetleyebiliriz: *Birincisi*, bugüne kadar olduğu gibi, yeryüzünde barışı güçlendirme yolunda her yeni adım daima bir mücadelenin sonucu olacaktır. Emperyalist gericilik uluslararası gerginliğin azaltılmasını kösteklemek için büyük çabalar harcıyor. Bunun için, gerginliğin azaltılmasında öz atalet diye bir şeye belbağlanamaz. Gerginliğin azaltılmasında ancak bütün dünyanın sağlam güçleri sınıksız birleştikleri, dayanıştıkları ve uluslararası ilişkilerde sağlanan şimdiki durumun artık geri alınmaz bir karakter kazanması için giderek artan bir enerjiyle mücadele ettikleri takdirde gelişme olabilir. Bu, dünya genel demokratik hareketi programının en önemli noktalarından biridir ve barışı sağlama yolunda her yeni başarı haklı olarak bu programın zaferi sayılabilir.

(7) Hokkaido Shimbun, May 6, 1973.

İkincisi, gerginliğin azaltılması, çağımızın temel sınıfsal çelişkinin gelişmesine ortam olan koşullar içinde gerçekleşiyor. Aynı sosyal düzenlere sahip devletlerin iktisadi işbirliği, iki sistem arasında ekonomik yarışmanın geliştirilmesini gerektiriyor. Sosyalist ekonomi, böylece, uluslararası işbölümünün ve dünya bilim ve teknolojinin en yeni başarılarına gitgide daha geniş ölçüde erişmenin sağladığı menfaatlere dayanarak kendi etkililiğini ilâveten yükseltme olanağı elde ediyor. Bu da, sosyalizmin iktisadi örgütünün sosyal üstünlükleriyle bağdaşarak, ileri toplumsal düzenin maddi-teknik temelini sağlamlaşmasına yol açıyor.

Gerginliğin azaltılması dolayısıyla ideolojiler arasındaki mücadele de daha karmaşık ve gergin bir nitelik alıyor. Uluslararası durumdaki ferahlama ideolojiler mücadelesi alanına yeni bir unsur katıyor, yani sosyalizm ile barış arasındaki organik birliği halkların daha büyük bir açıklıkla görüp anlamalarına yardım ediyor. Sonuç olarak, sosyalist fikirlerin çekim gücü bir hayli artıyor ve anti-komünizmin bastığı toprak kaymağa başlıyor. Bir yandan da kapitalizmin mânevi bunalımı daha derin ve daha keskin biçimde beliriyor. Örneğin, «The Times» gazetesinin çağrısı tam da bu durumun itirafı izlenimi bırakıyor. Bu gazete şöyle diyor: «Gerginliğin azaltılmasında durumunu sağlamlaştırabilmek için Batının yapacağı en iyi şey, ... Batı toplumunu yeniden gözden geçirmek, rakip ideolojik görüşlerin malzeme olarak yararlandığı aksaklıkları incelemek ve son zamanlarda tehlikeli biçimde ihmal ettiğimiz politik eğitim konusunda yeni çabalar harcamak olabilir.» (8)

Üçüncüsü, uluslararası alanda günümüzün en önemli birçok değişimlerine daima komünist ve işçi partilerinin inisiyatifinin bir giriş olarak hizmet ettiğini ayrıca belirtmemiz gerekir. Bu partilerin Avrupada kolektif güvenlik konusunda Karlovi-Vari'de kararlaştırıp ileri sürdükleri teklifler de, 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı tarafından daha geniş plânda saptanan emperyalizm ve harp aleyhtarı eylemler programı da, özellikle aynı danışma toplantısınınca kabul edilen «Barışı Savunma Çağrısı»nın seferber edici fikirleri de hep bu yararlı inisiyatifler arasındadır. Barış uğrunda enternasyonal mücadelenin bütün kesimlerinde öncülük rolünü komünistler oynamışlardır ve oynamaktadırlar. Demek oluyor ki, gerginliğin azaltılması, mücadeleye durumun zorlamasıyla katılmış olanların tersine, bu uğurda en aktif biçimde savaşmış olan politik güçlerin itibar ve etkisini yasallıkla yükseltmesi dolayısıyla, komünist hareketi için elle tutulur bir yarar sağlamaktadır.

Nihayet, *dördüncüsü*, uzlaşmaz sınıfsal zıtlıkların ayrımladığı toplumlarda, uluslararası havanın ısınması, sağ kanat temsilcilerini bunaltan, devrimci ve ilerici güçlerin önündeyse yeni yeni ciddi başarılarla yol açan bir

(8) The Times, March 12, 1973.

politik iklim yaratmaktadır. Tabii, bu böyledir diye, uluslararası alandaki olumlu değişimlerin her kapitalist memlekette durumu otomatik olarak devrimcileştirdiği gibi sonuçlar çıkarılması doğru değildir. Ama bunların politik ibreyi genellikle sola kaydıracağı kuşku götürmez.

«Soğuk harp»in ideolojik-politik bukağularının kırılması, Fransada sol partilerin birliği ve durumlarının güçlenmesi için yürütülen mücadele beklenen rolünü oynadı. FAC'de sağcı kuvvetler, her şeyden önce, gerginliğin azaltılmasına yönelik «Doğu politikası», yollarına set çektiği için iktidara gelemediler. İtalyada, memleketin iç problemleriyle başa çıkmadıkdan başka, gerginliğin azaltılması koşullarında bu ülkenin kendisine lâyık bir uluslararası rol oynamasını sağlama yeteneğinden de yoksun oluşu orta-sağ hükümetinin düşmesine yol açtı. Japonyada yapılan seçimlerde komünistlerin ve sosyalistlerin son başarıları, Avustralyada ve Yeni-Zelândada Leybirist (işçi) Partilerinin iktidara gelmeleri, İngilterede Leybirist Partisi programının radikalleşme yönünde gözden geçirilmesi gibi bütün olaylar, tek zincir halinde dizilmeleri ve uluslararası gerginliği hafifletme çabalarının yoğunlaştığı bir zamanda oluşmaları hiç de rastgele sayılamıyacak gelişmelerdir.

Uluslararası ısınma, gericiliği köstekliyerek, onun «güvenlik yararı» gözetilen daimi afsunlamalarını çürüterek, işçi sınıfına, emekçilere, bütün demokratik güçlere, ekonomik ve sosyal haklar uğrunda mücadeleleri daha da genişletme, politik aktifliklerini daha yüksek bir basamağa çıkarma olanağı vermektedir.

İşte uluslararası gerginliği azaltmanın sosyalizme, demokratik ve sol güçlere, bütün dünyada emekçi yığınlarına sağladığı söz götürmez menfaatler bunlardır. Öyle görülüyor ki, sözkonusu üstünlükler ancak bu anlamda sözkonusu olabilir. Fakat bunları uluslararası anlaşmaların koşulları sunmuyor. Ve bunların hiç biri uluslararası işbirliğinde eşitlik ve karşılıklı yarar prensipi çiğnenerek elde edilmiyor. Tek yanlı görünen bu menfaatlerin temelinde, bizzat tarihsel akış boyunca, ileri toplumsal düzen sıfatıyla sosyalizmin, teori ve ideoloji sıfatıyla de insanlığın ne çetin sosyal ve uluslararası problemlerine pratik çözümler bulunmasına olanak veren Marksizm-Leninizmin üstünlüğünün gitgide daha açık biçimde ortaya çıktığı çağımızda yürürlükte olan sınıfsal çarpışmanın mantığı vardır.

Yan Projeksi

Sosyalizm idealleri ve gençlik

Edvard Babüh

PBİP Politbüro üyesi ve MK Sekreteri

Polonya Birleşik İşçi Partisi, gençlikle çalışmayı daima olağanüstü önemli bir ödev saymıştır ve saymaktadır. Bu yalnız ideolojik prensiplerden ileri gelmiyor. Halkımızın yarısından çoğu, yeni, sosyalist Polonyada dünyaya gelmiş genç insanlardır. 1975 yılında halk iktisadiyatının toplumsal sektöründe çalışanların % 70'i otuz yaşından daha genç işçiler olcaktadırlar. İçinde bulunduğumuz beşyillik dönemin sonuna kadar 3,5 milyon delikanlı ve kızımız da çalışma çağına ereceklerdir. Parti demografik yapılışın bu özelliklerini dikkatle gözönünde bulundurmaktadır.

Biz 1972 Kasımında yaptığımız MK VII. Plenumumuzu gençlik problemlerine hasrettik. Şimdi bu Plenumda almış olduğumuz kararları daha somut hale getiriyor ve hayata geçiriyoruz. Gençlik örgütleriyle birlikte işleyip tespit ettiğimiz gençlik hareketi entegrasyonuna ilişkin görüş ve prensipler bu çalışmalarda özel bir yer tutuyor.

Halkçı Polonyada çoktan beri beş gençlik örgütü eylemindedir: Sosyalist Gençlik Birliği, Köylü Gençlik Birliği, Polonya Üniversiteliler Birliği, Polonya İzciler Birliği ve Ordu Gençlik Dernekleri. Bütün bu örgütler tek bir sosyalist eğitim programı uyguluyarak, partinin yönetimi altında çalışmaktadırlar. Şimdi artık bunların çabalarını birleştirme koşulları olgunlaşmış bulunuyor. Bu koşulları, PBİP VI. Kongresi tarafından kabul edilen sosyalist kuruluş perspektif programı yaratıyor. Parti kararlarının yerine getirilmesi, gençliğin bu yoldaki çabalara çok yönlü olarak katılmasını ve eğitim çalışmalarının iyileştirilmesini gerektiriyor.

Yakın geçmişte yapılan gençlik örgütleri kongrelerinin kararı bu yeni gereklere uygun niteliktedir. Kongreler bir Polonya Sosyalist Gençlik Birlikleri Federasyonu kurulmasını kararlaştırmıştır. Köylü Gençlik Birliği ve Ordu Gençlik Dernekleri, kongrelerinde ayrıca bundan böyle «Sosyalist Köylü Gençlik Birliği» ve «Sosyalist Ordu Gençlik Birliği» adını taşıyacaklarını açıklamışlardır. Bundan başka, şimdye kadar yüksek öğrenim kurumlarında başlıbaşına çalışan Polonya Üniversiteliler Birliği örgütü, Sosyalist Gençlik Birliği ve Köylü Gençlik Birliğinin kolları artık tek «Sosyalist Üniversiteliler Birliği»nde birleşmişlerdir.

1973 Nisanında bu suretle meydana getirilen federasyon, gençlik arasında ideolojik-eğitim çalışmalarını birleştirmekle görevlendirilmiştir. Federasyona dahil örgütler, evvelce olduğu gibi, şimdye kadarki tecrübeden yararlanarak, yine kendi gençlik kesimleri içinde eylem göstermektedirler.

Parti Merkez Komitesi VII. Plenumu tarafından kabul edilen program tezleri, yüksek gelişimli sosyalist Polonyanın kuruluşunda genç kuşağın oynıyacağı rolü belirliyor. Bu genel ulusal hedef gözetilerek kurulan federasyon, gençlikten daha dolgun biçimde yararlanılmasına, onun yaratıcı heyecanının geliştirilmesine, yurtsever ve enternasyonalist eğitiminin iyileştirilmesine yardım edecektir.

Çağdaş gençlik, sosyalizmi kurmakta olan halkımızın aktif ve bilinçli bir bölümüdür. Parti saflarına genç insanların akını hiç kesilmeden devam ediyor. Son on yıl içinde gençlik örgütlerinin üye sayısı 2,5 milyondan hemen hemen 5 milyona çıktı. Üretim ve toplum hayatının bütün alanlarında çalışmakta olan genç kadrolar, geniş bilgileri, yüksek vasıfları ve politik olgunluklarıyla beliriyorlar. Hayat, gençliğin ideolojiden uzaklaştığı (de-ideolojizasyon) hakkındaki burjuva tezini yalanlamaktadır.

Doğal olarak, eğitim işi güçsüzsüz geçmiyor. Gençliğin bazı çevrelerinde, ilerlemeyi tek yanlı ve yalnızca kişisel maddi çıkarlar kaynağı olarak anlama, topluma bir tüketici gözüyle bakma gibi kusurlar buluyoruz. Bu olgular pek o kadar yaygın olmasa bile, yine de devamlı bir mukavemet gerektiriyor.

Ülkemizde gençliğin ana doğrultusunu sosyalist ideoloji ve yeni toplumun etkisi belirliyor. Bu ideoloji ve etki, enternasyonalizm ve yurtseverlikle, anayurdun gelişmesi uğrunda sarsılmaz çalışma iradesiyle bağdaştırılıyor.

Genç kuşağın eğitilmesinde partinin yönetimi, sosyalist toplumu sağlamlaştırmanın zorunlu koşuludur. MK VII. Plenumu bu yolda biriken parti tecrübesini genelleştirmiştir. Parti, problemin özünü, eğitimde tek bir devlet sisteminin yerleşmesinde ve geliştirilmesinde, bütün toplumsal güçlerin bu sistem içinde amaca yönelik çalışmalarında görmektedir. Bu sistemin dayandığı temel de, eğitimin Marksist-Leninist ideoloji tarafından belirlenen ve parti programında ifadesini bulan içeriğidir; eğitimsel etkinin üretim, maddi hayat koşulları ve toplumsal bilinç alanını kapsayan, genç erkek ve kızların aktivitesinin yükseltilmesine destek olan komple karakteridir; aile, okul, oturma çevresi, çalıştığı kolektif, ordu ve yığinsal propaganda araçlarından oluşan tüm eğitim cephesinde çabaların bağdaştırılmasıdır.

Bu sistemin açıklıkla eylem göstermesi ve etkin olabilmesi için gerekli objektif koşullar ortadadır. Halkın büyük çoğunluğu partimizin VI. Kongresince işlenip tespit edilen sosyal-ekonomik politikayı aktif olarak desteklemekte, sosyalizmin mânevi ideallerini benimsemektedir. Emekçilerin bilinci artmakta, sosyalist topluluk ve insanlar arasında sosyalist ilişkiler güçlenmektedir.

Hükümet, Parti MK VII. Plenumunun direktiflerini çıkış noktası yaparak, Seym'e (Halk Meclisi), ahenkli bir eğitim araçları kompleksi yaratılmasını ve genç kuşağın yetiştirilmesine ilişkin çabalara bütün halkın geniş ölçüde katılmasının sağlanmasını öngören bir karar tasarısı sundu. Seym bu kararı onayladı. Biz, sosyalist devletin esas örgütçü olarak belirlediği eğitim sisteminin, partinin politik hattından doğan elemanlarla durmadan zenginleştirilen ve komünistler tarafından aktif biçimde desteklenen sistemin, eylemi parti tarafından kontrol edilen sistemin sosyalist amaçlara iyi hizmet edeceği kanısındayız.

Gençliği eğitme, sosyalizm dâvasını onun kafasına ve kalbine maletme mücadelesinde karşıımızdaki başlıca düşman burjuva ideolojisidir. Biz her an hem bazı çevrelerde hâlâ tutunan burjuva dünya görüşünün, geleneksel belirtileriyle, hem de yurtdışı ideolojik tahrik merkezlerinin yoğun baskısıyla karşı karşıya bulunuyoruz.

Revizyonist eğilim ve görüşlere karşıkoymanın da büyük bir önemi vardır. Revizyonistler, gençliğin politik ve yaşamsal tecrübe yetersizliğinden, ataklık ve duyarlılıktan, eleştiriye merakından daima yararlanmakta ve genç dimağlarda yönelim karışıklığı yaratmaya çalışmaktadırlar. Biz, eğitimciler arasında en küçük revizyonist sapıklık belirtilerine karşı kesinlikle mücadele ediyor, öğretmenlerin ve yüksek okullar bilim-öğretim kadrolarının Marksist-Leninist dünya görüşünü gerektiği gibi geliştiriyoruz.

Biz tüm eğitim sisteminin lâik bir karakter kazanması için devamlı çabalar göstererek, genç insanların kanılarını, çağdaş bilim temeli üzerinde, sosyalizm ahlâk normları ve prensipleri temeli üzerinde oluşturmaya çalışıyoruz. Okul, gençlik örgütleri, tek sözle eğitim içinde eli olan bütün kurumlar, bu ödevde olağanüstü bir önem veriyorlar.

Parti, eğitim sisteminde, toplum bilimlerinde, yayın politikasında, yığinsal enformasyon ve propaganda araçlarında sosyalist ideolojinin tam üstünlük ve egemenliğini sağlama çabasıdadır. MK VII. Plenumunda belirtildiği üzere, sosyalist devletin ideolojik etkisinin güçlenmesi bu amaca hizmet edecektir.

Tecrübe, memleketin sosyalist gelişmesine ilişkin açık perspektifin, eğitim probleminin başarıyla çözümünü bakımından temel atıcı bir önemi olduğunu gösteriyor. Gelecek sorunu, doğru yol seçimi, halkın ve bütün insanlığın ilerlemesine hizmet kaygısı gençliği daima derinden derine heyecanlandırıyor. Sosyalizm bu gelecek sorusunu en açık ve kesin biçimde cevaplıyor. Zaten sosyalizmin seferber edici büyük gücü de bundadır. Ve sosyalizmin bu üstünlüğü, bütünüyle yararlanıldığı takdirde, gayet güçlü bir etken olmakta, bütün genç kuşağın en iyi emellerini belirlemektedir.

Komünist hareketi bu problemi uluslararası çapta başarıyla çözmektedir. Biz, yakın geçmişte Moskovada yapılan ve gençlik arasında çalışma

sorununa hasredilen Avrupa ülkeleri komünist ve işçi partileri temsilcileri toplantısında edindiğimiz izlenimlerle de bu kaniya varmış bulunuyoruz. SBKP'nin başarıları ve SBKP XXIV. Kongresinin Sovyetler ülkesini bundan böyle de en etraflı biçimde geliştirmeye ilişkin kararı, sosyalizmin eğitici etkisinin güçlenmesi bakımından da özel bir önem taşımaktadır.

Biz Polonya komünistleri de, memleketimizin perspektiflerini belirleme sorunu üzerinde ciddiyetle çalışıyoruz. Memleketimizde gelişmiş sosyalizmi kurmak üzere, iki-üç beşyılıktaki yerine getirebileceğimizi hesapladığımız bir program belirledik. Bu programın gerçekleştirilmesi, cumhuriyetimizde üretimsel ve toplumsal hayatın bütün alanlarında sosyalizm prensiplerinin tam zaferine yol açacaktır. Yaşamın amacı ve yurdun geleceği sorusuna cevap veren bu programın gençlik için bilhassa büyük önemi vardır.

Polonyada sosyalizm, gençliğin elde edilmiş bulduğu bir gerçeklik, bir sosyal realitedir. Ancak, yeni düzenin olanakları henüz tamamiyle gerçekleştirilmiş değildir; sosyal kurumlarımızın ve toplumsal ilişkilerimizin sürekli olarak yetkinleştirilmesi gerekmektedir. Sosyalizm ideali ile bizim ulaştığımız gelişme düzeyi arasında belirli bir mesafe, geçmemiz gereken bir yol uzandığını bilmekteyiz. K. Marks'ın sözleriyle söylesek, komünizm halihazır durumu yok edip geçen bir harekettir. Yaratımlı, aktif tutum, yalnız mevcut gerçekliğin kabulü temeline, ulaşılmış olanla yetinme temeline dayanamaz; başkalarının artık yapmış olduklarını tasvip etmekle sınırlı kalmaz. Yaratımlı tutum, daima olağanüstü önemi olan bir şeyin, insanı büsbütün sarıp çeken yeni ve yüksek bir amaca ulaşılmasına hizmet eden bir şeyin yapılmasına katılmanın sonucudur. Biz gençliğin yeni düzenin kazanımlarını değerlendirmesini, fakat aynı zamanda yarını görebilmesini, dönüşümlerin başarılmasına, sosyalist ideallerin tamamiyle hayata geçirilmesi yolunda karşılaşılan direniş ve engellerin giderilmesine kendi katılmasının ne kadar zorunlu olduğunu anlamasını istiyoruz.

PBIP MK Birinci Sekreteri Edvard Gerek VI. Kongreye sunduğu raporunda gençliğe seslenerek şöyle dedi: «Biz sizlerin yurt sorumluluğunu yükümlenmeye hazırlanmanızı, bunu daha şimdiden bizimle paylaşmanızı arzu ediyoruz. Ve biz, kaydedilen ilerlemenin ve geçilen yolun değerini iyi bildiğimiz içindir ki, derin inancımıza göre sizin önünüze de çıkacak problemlerin çözümüne yardım edeceğinden emin olduğumuz bütün değerleri sizlere devretmek için var gücümüzle çalışacağız. Halkçı Polonyayı savaşıarak elde eden ve onu kuran bizim kuşağımız, yurda iyi hizmet etmiştir, yurt ödevlerini yerine getirmiştir ve getirmektedir. Bizim ulaştığımızı sizler devam ettiriniz ve zenginleştiriniz, halkımızın en iyi geleneklerine lâyık olunuz.»⁽¹⁾

(1) VI Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. 6–11 grudnia 1971. Podstawowe materialy i dokumenty. Książka i Wiedza, 1972, str. 133–134.

Dönüşümlerin tempoları, çağdaş toplumsal gelişme ve bilimsel-teknik devrim dinamiği ile bağlı olan bu tempolar, beklemeye, zaman ve kuvvet israfına izin vermiyor. Bizim kaygımız, insanın maddi ihtiyaçlarının gitgide daha iyi giderilmesini sağlayacak bir yalın ekonomik ilerlemeden ibaret değildir. Sosyalizmin amaçları yalnız bilimsel-teknik, ekonomik, örgütsel parametre ve kategorilere sığdırılmaz. Yeni düzen, insanlığı, sadece ilerleme hızı ölçüleriyle kıyaslanmaz değerlerle, yani toplumsal politik, kültürel, entelektüel ve moral değerlerle zenginleştirdi. Bilimsel-teknik devrimin başarılarını, sosyalizmin toplumsal ve düşünsel üstünlükleriyle en dolgun biçimde birleştirme gereğini işte bununla temellendirmekteyiz. Biz teknik uygarlığın sosyalist biçimine güveniyoruz. Bu biçim teknik uygarlıkta, insan yalnızca güvenlik ve toplumsal istikrar koşulları içinde maddi ihtiyaçlarını gidermekle kalmıyacak, aynı zamanda yaşamının anlamını yaratıcı çalışmada, toplumsal eylemde, çevresini kendi ideallerine göre örgütlemeye, kendisini fikir bakımından başkalarıyla eşitlemeye, dostluk, kardeşlik ve ruh güzelliği alanında bulacaktır.

Biz bu problemleri eğitimsel önemleri kavrayarak ve yaşamsal gerçeklerle bağlantılarını göz ederek ele alıyoruz. Bu yolu seçmekle, demokratik toplumsal kurumlara yetkinleştirme, adalet, eşitlik, kardeşlik, özgürlük, dayanışma gibi sosyalist idealleri tamamiyle hayata geçirme, yaratıcı kabiliyetleri her bakımdan geliştirme, insanın aktifliğini belirtmesi için gerekli olanakları genişletme hedefini güdüyoruz.

Sosyalist eğitim stratejisinin temel prensipi, toplumsal ideal ile kişisel emellerin ve işlerin birliğidir. Bu birlik, birincisi, topluma da, bireye de, aynı ideolojik istemlerle yönelme temeline dayanır. İkincisi, bu değerler karşılıklı olarak belirlenir ve şartlanır. Örneğin, sosyalist demokrasi, yaratıcı, aktif eylemin koşuludur. Fakat demokratizmin enine boyuna geliştirilmesi de, insanın – toplumsallık ve yurtseverlik etkenleriyle belirlenen – eylemleri temeli üzerinde, başkalarına karşı iyiniyetli ve dürüst davranışı gibi karakter çizgileri temeli üzerinde mümkündür. Üçüncüsü, toplumsal ideal ile kişisel ahlak ve davranışın birliği, her insan ne kadar çok yetkinleşirse, toplumsal idealin o kadar daha çabuk gerçekleştirilmesinde; ve tersine, sosyalist ideal ne kadar çabuk hayata geçirilirse, insanın her yönlü gelişmesi için o kadar daha iyi koşullara kavuşmasındadır. Demek ki, toplumun idealleriyle kişiliğin birliğe erişmesini gözden geçirirken, sosyal gerçeklikte sağlanan iyileşmenin, yaratıcı yetenek ve kabiliyetleri gerçekleştirmede, halka yararlı emelleri tatmin etmede, insanın kendi kendini yetiştirmesinde sınırsız perspektifler açtığı bir dinamik model elde etmiş oluyoruz.

Bütün halkın hedefleri ile gençlerimizin emelleri arasında uygunluk ve uyum, toplumumuzun esaslı çizgisidir. Böyle koşullarda, ekonomik ödevlerin belirlenmesi önemli bir eğitimsel etki aracı olmaktadır. Gençlik kendi

temel menfaatlerini sosyalist devletin temsil ettiğini biliyor. Bunun yanı sıra, memleketin ilerlemesinin ve dolayısıyla herkesin yaşama ve çalışma koşullarının iyileşmesinin de, gençliğin emeğine, kalifikasyonuna, disiplinine bağlı olduğunu kavıyor.

Halen, partinin inisiyatifıyla, gençliğin eğitimi üzerinde önemli bir etki gösterecek olan somut girişimler gerçekleştiriliyor. PBİP yönetiminin 1970 Aralık ayındaki değişikliklerden sonra aldığı ilk kararlardan biri de, bir grup tanınmış uzman ve toplum adamına, eğitim-öğretim sistemimizi memleketimizde sosyalizm kuruluşu çağdaş aşamasına ve bilimsel-teknik devrimin istemlerine uygun biçimde modernleştirmek üzere öneriler hazırlama ödevini vermek oldu. Artık toplumca görüşülmeye sunulmuş olan bu öneriler, VI. Kongrenin tavsiyeleri gereğince genel orta öğrenim uygulamasına geçilmesini öngörüyor. Seym, öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarını yükseltme özeniyle, Öğretmenin Hak ve Ödevleri Hartası'nı kabul etti. Biz, genç erkek ve kızlarımızın sağlıklarını takviyeye ve fikir yapılarını oluşturmaya daha çok yardım edebilmesi düşüncesiyle, beden eğitimi, spor ve turizm sistemimizi yetkinleştiriyoruz.

Parti, genç ailelerin maddi ve kültürel yaşam koşullarını iyileştirmek için devamlı çabalar gösteriyor. Biz aileye saygı telkin ediyor, onun sağlamlığına özen gösteriyor, çocukların iyi eğitilmesi için gereken bütün tedbirleri alıyoruz.

Enternasyonalizm, eğitimin olağanüstü önemli prensipidir. Genç Polonyalıları ile Sovyetler Birliğinde ve diğer sosyalist ülkelerdeki akranları, Avrupa ve bütün dünya ilerici gençliği arasında aktif işbirliğine ve dostluk ilişkilerinin sağlanmasına birinci derecede bir önem veriyoruz. Geçen yıl 20 binden fazla gencimiz Sovyetler Birliğini ziyaret ettiler ve yeni bilgilerle, unutulmaz izlenimlerle zenginleşerek döndüler. Bütün gençlik örgütlerimiz, Leninci Komsomol'un yarım yüzyıldan fazla bir çalışmanın ürünü olan zengin tecrübesinden bol bol yararlanıyorlar. Sürekli karşılıklı çalışmalar sonucunda, kardeş ülkeler gençliği arasında çok yanlı ve ikili ilişki ve temasların çok değerli biçimleri bulunup tespit edildi. Memleketimizin benzer gençlik grup ve tabakaları veya ayrı ayrı bölgeler gençlik temsilcileri arasında samimi ilişkilerin doğması ve pratik hayata girmesi bizleri bilhassa sevindiriyor. Şüphesiz ki, bu alanda daha iyi değerlendirilmesi gereken daha pek çok olanaklar vardır.

Polonya gençlik temsilcileri, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun ve Uluslararası Üniversiteliler Birliği'nin çalışmalarına, anti-emperyalist eylemlerine aktif olarak katılıyorlar. Polonya gençliği, sık sık, DDGF ve UÜB'nin önyak oldukları uluslararası karşılaşmalar örgütlemeyi de yükümleniyor. Demokratik Almanya başkenti Berlin'de yapılan X. Dünya Gençlik ve Üniversiteliler Festivali'ne Polonya gençliği de kalabalık bir temsilciler grupuyla katılmış bulunuyor. Olağanüstü önem taşıyan bu olay,

mevcut ilişkilerin genişletilmesi ve yeni temas biçimleri bulunması, anti-emperyalist gençlik cephesinin güçlenmesi yolunda çok değerli olanaklar vaatmektedir. Bunlar eğitimsel, enternasyonalist açıdan son derece önemlidir.

Yurdumuzda, kapitalist memleketler gençlik örgütleriyle ilişkileri genişletme ve işbirliğini derinleştirme yönünde de büyük çabalar harcanıyor. Biz gelişme halindeki devletler gençliği ile temasları da bundan böyle enerjik biçimde teşvik edeceğiz. Özellikle Avrupada ilerici hareketlere katılan sosyal-demokrat örgütler ve gençlikle işbirliğini genişletmeyi de mümkün ve gerekli görmekteyiz.

Son yıllarda uluslararası hayat Polonya gençliğinin tutum ve eylemini epeyce etkiledi. Polonya gençlik örgütleri, genç kuşağın Avrupa çapında güvenlik ve işbirliğini öngören hareketine büyük bir katkıda bulundular. Gençlik örgütlerimizin girişimiyle, 1964 yılında, kıtamızın, Avrupada güvenlik ve işbirliği için çeşitli biçimlerde mücadeleye devam edilmesini kararlaştıran ilk gençlik semineri yapıldı.

Polonya gençliği, çok defa kendiliğinden, açık ve kesin çıkışlar örgütleyerek, yeryüzünde sosyal adalet, bağımsızlık ve hürriyet uğrunda savaşmakta olan halklarla dayanışmasını belirtmiş ve sömürüyü, saldırganlığı, sömürgeciliği protesto etmiştir. Kahraman Viyetnamlı kardeşlerimizin emperyalist saldırıya karşı savaştıkları çetin yıllar boyunca, Polonya gençliği de, bütün halkımızla birlikte, Viyetnam'ın ve tüm Çin-Hindî'nin haklı davasını hem söz ve hem de eylem plânında hararetle desteklemiştir. Bugün Viyetnam savaşçılarının büyük zaferine onlarla beraber sevinen Polonya gençliği, artık yeni bir dayanışmayı, bu kahraman halka barış içinde sosyalizm kuruculuğu döneminde de canla başla yardım etmeyi ödev saymaktadır.

Avrupada gerginliği azaltma ve ayrı toplumsal-politik sistemlere sahip devletler arasında işbirliğini geliştirme yönündeki ileri hareket süreci koşullarında, iki karşıt ideoloji – sosyalist ve burjuva – arasında dolaysız cepheleşme şiddetlenecektir. Genişlemekte olan kültürel, bilimsel ve turistik mübadeleyi, emperyalist devletler gerici kuvvetleri, ideolojik tahrikler yalnız kuruculuğu döneminde de canla başla yardım etmeyi ödev saymamasız teması» perdesi altında gizlemeye çalışmaktadırlar.

PBİP MK VII. Plenumu'nun program dokümanında, gençlikte, bizim için yabancı ve düşman emellere karşı muafiyet yaratmakla yetinmeyip, burjuva ideolojisine sosyalist görüş ve ideallerle, sosyalist ahlak ve yaşama tarzıyla karşı konulması yönünde onun aktifliğinin artırılması da ödev olarak belirlenmektedir.

Burada sözkonusu olan, gerekli bilgi ve hazırlığa, sağlam, kökleşmiş sosyalist dünya görüşüne sahip genç insanın dünyayı derinden derine an-

laması, toplumsal olayları değerlendirmeyi ve bilimsel sosyalizm temeli üzerinde gerçekleştirilen süreçleri tahlil etmeyi becerebilmesidir. Parti, her gencimizin, kendi ulusal onurunu gözbebeği gibi korumak ve yurdunun şerefli adını savunmak üzere, yüce sosyalist topluluğa mensubiyetini gitgide daha çok hissetmesi ve bundan doğan enternasyonal yükümleri bilinçle kavramasını sağlamaya çalışmaktadır.

Biz dünyanın geleceğinin komünizme ait olduğuna tam bir güven besliyerek çalışıyoruz. Ve artık harplerin, sosyal adaletsizliğin olmayacağı, hümanizm ve barış ideallerinin hüküm süreceği bir dünya için savaşıyoruz. İnsanlığın bu geleceği için mücadele ve sarsılmaz zafer inancı, komünist hareketine yüce bir güç kazandırıyor. Bu da, en geniş gençlik çevrelerini bize doğru çekiyor, zira gençlik komünistlerin amaçlarını kendine yakın ve anlaşılır buluyor. V. İ. Lenin, Komsomol'un III. Kongresinde şöyle demişti: «Komünist toplumun yaratılmasında asıl ödev gençliğe düşmektedir.»⁽²⁾

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 31, s. 279.

Lenin'le karşılaşmalar

SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, Macaristan'ı ziyareti günlerinde (1972), Budapeşte Macar-Sovyet Dostluğu Evi'nde yapılan bir dostluk karşılaşmasında, Macar işçi hareketinin emektarı Jenö Nagi tarafından selâmlandı. Ve Nagi bu arada V. İ. Lenin'le karşılaşmasını da anlattı. Brejnev yoldaş, cevabında, Lenin'le karşılaşmış bir kimseyle tanışmaktan memnun olduğunu ve ne yazık ki, kendisinin vaktiyle Lenin'i görmek mutluluğuna eremediğini söyledi. Ve arkasından şunu ekledi: «Bana bir başka mutluluk, yüce Lenin'in vasiyetlerini canla başla çalışarak hayata geçirme mutluluğu düştü.»

Sovyet ve Macar gazetelerinde yayımlanan bu konuşmanın öyküsü, bizim okuyucularımızı da ilgilendirdiği için, yazı kurulumuz Jenö Nagi'ye başvurarak, dergimiz sayfalarında da anılarından bahsetmesini rica etti.

Jenö Nagi 76 yaşında. Çoktan emekliye ayrılmış. Fakat ona emekli diyebilmek zor. İşçi hareketinin bu koca emektarı hâlâ çalışıyor. Kendi parti örgütünde, Budapeşte İşçi Milisi örgütünde ve Macar-Sovyet Dostluğu Birliği yönetim kurulunda elinden geldiği kadar çaba gösteriyor.

Jenö Nagi, V. İ. Lenin'le karşılaşmaları hakkında şunları anlattı:

– Birinci Dünya Harbinde, 1916 Haziranında, esir düşerek Rus askerleriyle «münferit barış» imzaladım. Çeşitli uluslardan diğer esirlerle birlikte Okula kağıt fabrikasına düştüm. Ruslarla iyi ilişkilerim böyle başladı.

Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra, fabrika işçileri bana Kızıl Muhafızlar'a katılma teklifinde bulundular. Ve dediler ki: «Bolşevik Partisi barış istiyor. Bu barış sizin de evlerinize dönmenizi sağlar. Ama efendiler harbi sürdürmek istiyorlar. Madem öyle, gelin, siz de yardım edin.» Ben bolşevik işçilere inanıyordum. İkirim göstermeden, Kızıl Muhafızlar'a katıldım. Derken, 1918 yılı başlarında kendimi Dördüncü Letonya Avcı Alayı'nda buldum. Bilindiği gibi, Letonya avcıları, devrimin en güvenilir silâhlı birliklerinden biriydi. O sıralarda Alayımız Kremlin'i koruyor ve sık sık karşıdevrimcilerin saldırılarını püskürtme harekâtına da katılıyordum.

Mart ortalarında bir gün, beni oniki saatlik nöbete yazdılar. Böyle bir şey beklemiyordum. Üstelik, önceki akşam, tanıdığım bir kıızı sinemaya götürmek üzere, büyük çaba sarfederek anne-babasından izin almıştım. Öyle ki, nöbete ayak sürüyerek girdim, Kremlin'in Üçüz Kapısı önündeki nöbetçi kulübesinin yanında yerimi aldım. Kulübede giriş kağıtlarını yoklayan bir görevli oturuyordu. Ben süngülü tüfeğim omuzumda, dikilip duruyordum. Gelip geçenlerin âdeta farkında değildim. Aklımda, gözlerimin önünde hep Maşenka vardı. Hep onun sesini duyar gibiydim: «Gecikme sakın. Gördün, annem-babam ne kadar zor izin verdiler . . .»

Derken, önümüzde bir otomobil durdu. İçinden iki sivil indiler. Biri arabanın yanında kaldı, öteki kulübeye yaklaştı. Vladimir İliç Lenin'di bu. Oradaki görevliye ne söyledi hatırlamıyorum, belki de anlayamamıştım, ama güleç bir yüzle bana doğru geldiğini ve tüfeğime doğru elini kaldırdığını gördüm. Ben tam «Elleme tüfeğimi!» diye bağıracağım sırada, o hiç bozuntuya vermeden, hatırladığıma göre, yalnız artık tüfeğe ihtiyaç olup olmadığını sordu. Ben hâlâ silinmiyen gülümsemesinden cesaret alarak, cevap verdim: «Hayır, daha burada tüfeğe ihtiyaç olmadı.» O bir şeyler daha söyledi. Anlayabildiğim kadariyle, artık hiç bir yerde ve hiç bir zaman tüfeğe ihtiyaç olmasa daha iyi, amma ihtiyaç olursa, silâhımızı sımsıkı tutmalıyız, dedi.

O zamanlar Lenin hakkında pek bir şey bilmiyordum. Bütün bildiğim, devrimin önderi olduğundan ibaretti. O zamanki anlayışıma göre, devrim, ancak devrimin sona ermesiyle bitecek olan kıyasıya bir silâhlı savaştı. Silâhımı devrimden ayırlamaz belliyordum. Lenin'in söylediği birkaç söz, bir yandan silâhlı ayaklanmanın her zaman ve bütün koşullarda hiç de zorunlu olmadığını, işçi sınıfının barışçı yoldan iktidarı ele geçirmeyi yeğ tuttuğunu, öte yandan sömürücülerin direnişiyile karşılaştıkları takdirde emekçilerin bu direnişi silâhla kırmak zorunda olduklarını anlamama, ama epey zaman sonra anlamama yardım etti.

... «Sol» Es-er'lerin Moskova'da kargaşa yarattıkları günlerde, tarihini iyi hatırlamıyorum, yine Kremlin'de nöbetliydim ve ikinci defa Lenin'le karşılaştım. Kremlin'in binalarından birini korumaktı ödevimiz. Aldığımız emir kısacaktı: Tüfeklerimizi emniyeti açık tutacağız. İkinci emre kadar hiç kimseyi bu binaya sokmayacağız. Üç kişi kapı dışında, üçümüz kapıda bekliyeceğiz, kalanlarımız da tam donatıyla tetikte bulunarak istirahat edecekler. Gereği olursa, ihtarsız, önce havaya, sonra da girmek istiyene ateş edeceğiz!

Bir ara uzaktan uzağa silâh sesleri işitmiştik. Derken, meydana bir kamyon geldi ve kırk metre kadar uzağıımızda durdu. Kamyondan gelişigüzel giyimli bazı kimseler atladılar. Ellerinde nagantlar ve tüfekler vardı. Biz derhal havaya ateş açtık. Gelenler bu ihtarımızı iyi anladılar ve tekrar kamyonu atladılar. Kamyon derhal hareket etti ve gözden kayboldu. Fakat aceleyle aralarından birini almayı unuttular. Biz de onu kurşunladık.

Büyük bir rezalet oldu. Bizi nöbetten çıkarıp göz altına aldılar. Soruşturma başladı. Biz ne olduğunu bir türlü anlamıyorduk. Aklımız sıra ödevimizi yapmış, beklediğimiz yere kimsenin girmesine izin vermemiştik. Fakat komutanlar başka düşünceydiler. Birkaç gün sonra, bizi bir küçük salona alıp, disiplin soruşturmasının sonucunu bildirdiler: Son ihtar, Bizi adamakıllı da azarladılar.

Bu kararı bildiren üç sivil çıktılar. Tam biz de çıkacaktık ki, arka taraftan kapı açıldı ve V. İ. Lenin içeri girdi. Demek ki, olup bitenleri biliyordu.

Sözlerinden anladık ki, cezayı hak etmişiz, zira hepimiz birden bir tek adamı silâhsızlandırabilirmişiz. Lenin bizi daha ne gibi ödevler beklediğini söylüyordu. Bize, ne kadar büyük bir disiplinsizlik yaptığımızı anlayıp anlamadığımızı sorduğu zaman, hepimiz başlarımızı eğerek evet cevabı verdik. Verdik ama, hata ettiğimize hâlâ inanmıyor, cezadan çok övgüye lâyık olduğumuzu düşünüyorduk. Lenin kapıya doğru birkaç adım attı. Sonra yine döndü. Canımızın ne kadar sikkın olduğunu anlamış olacak ki, tekrar konuşarak, kırgınlığımızı hafifletecek bir şeyler söyledi. Anladığıma göre, hata işlemiş olsak da, uyanık davranışımız ve ödevimizi yapmış olmamızla bizi övüyor, ileride de böyle kesin, ama insanca davranmamızı salık veriyordu. Nihayet, her birimizin ayrı ayrı ellerimizi sıktı ve çıkıp gitti.

Çok geçmeden terhis edildim. Beni, RKP (b) Macar seksiyonu tarafından örgütlenen ajitatorluk kurslarına gönderdiler. Burada yetişecek, sonra Macaristana dönerek, parti işlerinde çalışacaktım. Zaten daha önce de sık sık Macar seksiyonuna uğruyordum. Seksiyonda Bela Kun'la tanıştım. Hiç unutmam, bana Macarca bir broşür verdi. Bu onun yazdığı «Komünistler ne istiyorlar?» adlı broşürdü. Kursları bitirdim ve memleketime döndüm. Budapeşte'ye Ocak ayının ilk günlerinde geldim. Bela Kun tarafından karşılandım. Çok geçmeden, beni parti örgütçüsü olarak, kendi memleketime, Dyör Şopron bölgesine gönderdi. Bizim Konsey Cumhuriyeti döneminde de oradaydım, Bölge Müdürlüğünde siyasi komiser olarak çalıştım.

Macar Konsey Cumhuriyeti'nin düşüşünden sonra, 1923 yılına kadar hapisteydim. Daha sonra Viyana'ya kaçtım, Orada başımdan birçok olay geçti. Günün birinde, bir Tuna vapurunun ambarında gizlenerek, Bulgaristana geçtim. Oradan ancak 1930 yılları başında yurduma döndüm. Tekrar Macar işçi hareketi saflarına girdim. Diğer birçok komünistler gibi, ben de, memleketimizin kurtuluşundan sonra, değişik alanlarda işçilik, direktörlük gibi görevler aldım, parti komitesi sekreterliği yaptım, işçi milisi saflarında çalıştım.

... 1957 yılında, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin kırkıncı yıldönümü münasebetiyle, Macar emektar enternasyonalistleri heyeti içinde ben de tekrar Moskovayı görme fırsatı buldum. Bize Kremlin'de Lenin'in çalışma odasını gösterdiler. Odanın kapısı bir küçük salona açılıyordu. Oraya girdiğimiz zaman, beni öyle bir heyecan aldı ki, arkadaşlar âdeta fenalık geçirdiğimi zannettiler. Galiba Lenin'le ikinci defa karşılaştığımız yerdin burası. Ama tamamiyle emin değildim. O zamanki durum biraz değişmiş gibiydi ... Bunu bize eşlik etmekte olan arkadaşına fısıldadım. O da bana 1930 yıllarında salonun birkaç penceresinin tuğla ile örüldüğünü söyledi.

Sonra Anıt-Kabir'e doğru yürüdük. Vladimir İliç'in önünden geçerken, bana, inanın, diriymiş ve âdeta «Ne söylediğimi anladın mı?» diye soruyormuş gibi geldi. Tuhaf düşünce tabii bu. Bizler materyalistiz ve Lenin'i bir Tanrı gibi değil, bütün dünya emekçilerinin önderi olarak sayıyor, baştacı

ediyoruz. Gerçek o ki, Lenin 1924'te öldü ve artık aramızda değil. Fakat yine de bizimle beraberdir; çünkü bizim şimdiki dâvamızın temeli, bütün eylemimizin temeli onun öğretisidir. Leninizm, işçi sınıfının, emekçi halkın, sosyalizm ve komünizm uğrunda mücadelelerinde en önemli fikir silâhidir. Biz bu silâhi iyi kullanmalı ve durmadan yetkinleştirmeliyiz. Ve işte bu anlamda Lenin sağdır ve sonsuzadek yaşayacaktır.

Komünist ve işçi partileri hakkında

Kısa Bilgiler

Moğolistan Devrimci Halk Partisi (MDHP)

MDHP 1 Mart 1921'de kuruldu.

1 Ocak 1973 durumuna göre, partinin 61.389 üyesi ve aday üyesi vardı.

MDHP'nde parti örgütleri bölgesel-üretimsel bölünüş esası üzere kurulur. MDHP 3.739 taban örgütünü birleştirmektedir.

Yüksek yönetim organları şunlardır: Taban örgütleri için, genel kurul toplantısı (en az ayda bir defa toplanır); şehir ve semt örgütleri için, parti konferansları (en az 2-3 yılda bir defa toplanır); MDHP için Kongre (en az beş yılda bir defa toplanır).

MDHP'nin son XVI. Kongresi 1971 Haziranında yapıldı.

Parti Kongresi, Merkez Komitesi ve Merkez Teftiş Komisyonunu seçer. Merkez Komitesi Plenumları arasında partinin eylemini yönetmek için bir Politbüro, günlük işleri yürütmek için de bir Sekreterlik seçilir. MK atama yoluyla bir Parti Kontrol Komitesi meydana getirir.

MDHP'nin sosyal yapılışı şöyledir: işçi % 30; köy ekonomisi birlikleri (tarım kooperatifleri) üyeleri % 20,4; hizmetliler, memurlar ve aydınlar % 49,6. Parti üye ve aday üyelerinin % 21,6'sı kadındır. Komünistlerin % 63'ü maddi üretim alanında çalışmaktadır. Parti üyelerinin % 21,7'si yüksek, % 39,2'si orta öğrenimlidir.

Parti basını:

«Unen» («Gerçek»). Günlük gazete. MDHP MK organı. Kuruluşu 1920. Tırajı 113 bin.

«Namyn amjval» («Parti hayatı»). Aylık dergi. MDHP MK politik ve teorik organı. Kuruluşu 1923. Tırajı 25 bin.

«Edijn sagijn asuudal» («Ekonomi sorunları»). İki ayda bir çıkar. MDHP MK politik-ekonomik organı. 1955 yılından beri yayımlanmaktadır. Tırajı 12.000'dir.

«Uhuulagç» («Ajitatör»). MDHP MK organı. Kuruluşu 1931. Tırajı 40 bin.

MDHP MK'ne bağlı teori ve eğitim merkezleri: Parti Tarihi Enstitüsü ve «D. Suhe-Bator» Yüksek Parti Okulu.

Moğolistan Halk Cumhuriyeti Büyük Halk Hurları'nda (!) üyelerin

(!) Hural: Meclis.

% 84,4'ü; şehir, bölge, somon ⁽²⁾ ve horon ⁽³⁾ huralları (şûraları) halk-vekillerinin % 59,7'si partiye üye ve aday üyedirler.

Japonya Komünist Partisi (JKP)

Parti, 15 Temmuz 1922'de, imparatorluk askerî diktatörlüğü polis rejimi koşullarında gizli olarak kuruldu. 1945 yılında Japon emperyalizminin kesin hezimetine kadar, hep gizlilik koşulları altında çalıştı.

1973 yılı başında JKP'nin 300 bin kadar üyesi vardı.

Parti bölgesel-üretimsel bölünüş esası üzere kurulur. Taban örgütleri (hücreler), işletme ve fabrikalarda, madenlerde, gemilerde vb., aynı zamanda şehirlerde, köylerde ve öğrenim kurumlarında en az üç üyenin katılımıyla meydana getirilir. Tabana göre üst örgütler şunlardır: Bölge örgütü (komitesi); prefektura ⁽¹⁾ parti örgütü (komitesi) ve Merkez Komitesi.

Partinin en yüksek organı Kongre'dir; kongrelerarası dönemde de Merkez Komitesi'dir. Parti kongreleri üç yılda bir defa yapılır. Kongre, Merkez Komitesini ve Merkez Teftiş Komisyonunu seçer. Merkez Komitesi de JKP MK Başkanını, MK Prezidyumunu ve Başkanını seçer, Kontrol Komisyonunu meydana getirir. MK Prezidyumu, Daimi Prezidyumu kurar ve Sekreterlik üyelerini tâyin eder. Sekreterlik'in çalışmasından, MK Prezidyumu üyeleri arasından seçilen Sekreterlik Başkanı sorumludur.

Sosyal yapılış: Parti üyelerinin % 59'u işçilerden ve hizmetlilerden, geri kalanı da köylülerden, tüccarlardan ve serbest meslek sahiplerinden, üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır.

Yaş durumunu: Parti üyelerinin % 54'ü, 18 ve 30 yaşları arasında, % 40'ı 31 ve 50 yaşları arasındadır. Üyelerin % 31,7'si kadındır.

Parti basını:

JKP merkez organı «Akahata» («Kızıl bayrak») gazetesi. İki yayımı vardır: Birincisi, Cumartesi ve Pazarlar da dahil olmak üzere her günkü yayım. İkincisi, yalnız Pazar günleri çıkar. Günlük yayımın tirajı 550 bin; Pazar sayısının tirajı 1 milyon 950 bin kadardır. Gazeteler, abonelere, sabahları, parti üyesi veya sempatzanı olan gönüllüler tarafından ulaştırılır.

«Zenei» («Öncü»). JKP MK'nin aylık teorik ve politik organı.

«Gikai to jichitai» («Parlamento ve özyönetim»). JKP MK'nin aylık dergisi.

⁽²⁾ Somon: Köy idari birimi.

⁽³⁾ Horon: Şehir idari birimi.

⁽¹⁾ Prefektura: Prefekt (yöre, il ve şehir âmiri) tarafından yönetilen idari bölünüş birimi.

«Gekkan gakushu» («Aylık özöğrenim»). JKP MK'nin, parti eğitim ve propagandası sorunlarını konu edinen aylık dergisi.

«Bunka hyoron» («Kültür aktüalitesi»). JKP MK'nin, kültür problemlerini ele alan aylık dergisi.

«Sakai seiji shiryō» («Uluslararası politika materyalleri»). JKP MK'nin iki haftada bir çıkan uluslararası-politik dergisi.

«Gakusei shimbun» («Üniversiteliler gazetesi»). JKP MK tarafından yayımlanan haftalık üniversiteliler gazetesi.

«Bulletin» («Bülten»). En önemli parti belgelerinin İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olarak yayımlandığı enformasyon bülteni.

JKP'nin çeşitli aktüel konularda politik broşürler yayımladığı bir özel yayınevi vardır. Parti, bundan başka, «Akahata news film» («Akahata sinema jurnali») adlı süreli sinema dergisini de çıkarmaktadır.

Teori ve eğitim merkezleri:

JKP MK'ne bağlı Toplumsal Bilimler Enstitüsü. Kuruluşu 1970. (Enstitü, 1972 yılında, partinin 50. kuruluş yıldönümüne hasredilen bir uluslararası teorik konferans örgütledi. Bu konferansa birçok kapitalist memleketler komünist partileri heyetleri katıldılar.)

JKP MK'ne bağlı Merkez Parti Okulu. Kuruluşu 1962. (Bu okuldan, 1973 Martına kadar, 15 öğrenim dönemi boyunca 983 kişi geçti.)

Ve mahalli parti okulları.

JKP, bundan başka, ideolojik kadro yetiştirmekte kendine özgü bir sistem uygulamaktadır. Buna göre, her parti üyesi, propagandacı unvanını kazanabilmek için gönüllü olarak sınava girebilir. Bu sınavlar, ilk, orta ve yüksek olmak üzere üç düzeyde yapılmaktadır.

1972 Aralık ayında öne alınarak yapılan Temsilciler Meclisi seçimlerinde, JKP seçmenlerin % 10 kadarından 5,5 milyon oy alarak, parlâmentoda kendine 38 yer sağlayabildi. Komünist Partisinin desteklediği diğer iki ilerici milletvekili adayı da seçilmeye muvaffak oldular. Parlâmento yönetmeliği gereğince, komünist ve ilerici bağımsız milletvekilleri grubu, böylece ilk defa olarak kanun tasarıları önerme hakkını elde ettiler.

Danışmanlar Meclisi'nde JKP'nin 10 üyesi vardır.

1973 Nisanında yerli yönetim organlarında 2.600 kadar komünist halk-vekili çalışıyordu. JKP yerli egemenlik organlarının, Tokyo da dahil olmak üzere, 130 kadarında, ayrıca Oito, Osaka, Okinava ve Saytama prefekturalarında yönetici partilerden biri durumundadır. Japonya halkının üçte biri bu bölgelerde oturmaktadır.

Parti 1917 yılı Mayısında kuruldu.

1973 yılı başında üye sayısı 15 bin kadardı.

Parti üyeleri birlik ve klüpler biçiminde örgütlenmişlerdir. Birlikler oturma yerlerine göre kurulur. Klüpler bir işletmede veya bir işkolunda çalışan parti üyelerini bir araya getirir. Birlikler ve klüpler 250 mahalli örgütün kapsamına girer. Bütün örgütler coğrafi bakımdan 22 parti bölgesine ayrılır. Her parti bölgesinin başında bir bölge yönetimi bulunur. Bunların çoğunda kadrolu görevliler vardır.

Partinin en yüksek katı Kongre'dir. Üç yılda bir defa toplanan Kongre, 34 üye ve 10 aday üyeden oluşan Parti Yönetimi'ni ve aynı zamanda Parti Başkanı'nı seçer. Ayrıca üç üyeli bir Teftiş Kurulu seçer. Son Parti Kongresi 26-29 Ekim 1972 günlerinde yapılmıştır.

Parti üyelerinin üçte ikisi işçi, üçte biri de küçük hizmetler alanında çalışan kişilerdir. Bütün üyelerin % 25'i kadındır.

Partinin bir Komünist Gençlik Örgütü vardır.

Parti basını:

«Ny dag» («Yeni gün») gazetesi. Haftada iki gün çıkar İsveç Sol-Komünistler Partisi merkez organıdır.

«Norrskensflamman» («Kuzey fecri»). Günlük gazete. Kuzey İsveç'te yayımlanır.

«Socialistisk debatt» («Sosyalist tartışmalar»). Üç ayda bir çıkan teorik dergi.

Sol-Komünistler Partisinin Riksdag'da (Halk Meclisi) 17, yerli belediye-egemenlik organlarında 559 milletvekili vardır.

X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali

28 Temmuz – 5 Ağustos tarihleri arasında Alman Demokratik Cumhuriyeti başkenti Berlin'de X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali yapıldı. «Anti-emperyalist dayanışma, barış ve dostluk» şiarı altında geçen festivale dünyanın 140 ülkesinden binlerce genç kız ve erkek katıldı.

Festival bayrakları altında gençliğin en geniş tabakalarının temsilcileri bir araya geldiler. Genç komünistler, sosyalistler, sosyal-demokratlar, radikaller, hristiyan-demokratlar, pasifistler, tek sözle değişik görüş ve kanılara sahip insanlar pratikte, anti-emperyalist dayanışmanın gerektirdiği eylembirliğinin yeni ve inandırıcı bir örneğini ortaya koymuş oldular.

Festivalde 50 kişilik bir Türk heyeti de hazır bulundu. Heyet bütün toplantı, miting ve seminerlere faal olarak katıldı.

Biz bu yazımızda festivalde hazır bulunan muhabirimizin Türk heyetinden bazı gençlerle yaptığı konuşmaların özetini veriyoruz.

1. Türkiye Festival Milli Komitesinin faaliyeti.

Türkiye Festival Milli Komitesi Batı Almanyada, Batı Berlinde, Fransada, İngilterede, Avusturyada ve İsveçteki ilerici, Türkiyeli işçilerin, örgütlerin ve grupların, öğrencilerin, aydınların oluşturduğu bir komitedir. Komitenin amacı, X. Dünya Gençlik Festivali Uluslararası Hazırlık Komitesinin Çağrısının ışığı altında Türkiye gençliğinin festivale katılmasını hazırlamak ve Türk gençliği arasında festival ilkelerini yaymaktır. Ulusal Millî Komite bu görevlerini yerine getirebilmek için aktif bir yayın faaliyetine girdi. İlk önce bir bildiri yayınlıyarak amaçlarını kamuoyuna açıkladı. Bu bildiride, Türkiyedeki gençlik örgütlerinin, X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivaline özgürce katılamıyacaklarını belirtti. Çünkü ülkemizde hüküm süren askerî rejim bütün ilerici gençlik örgütlerini kapattı, yasakladı. Bu şartlar altında Türkiye gençliğinin festivale özgürce katılması olanağı kaybolmuştur. Bunun üzerine Avrupadaki ilerici örgütler bu görevi yüklendiler. Komite, ilk basın bildirisinde, Türkiye gençliğini, bazı ilkeler etrafında mücadeleye çağırırdı. Bu ilkeleri şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Emperyalizmin yurdumuzdan atılması ve egemenliğimizin yeniden kazanılarak, insanca yaşayacak bir düzenin kurulması;

2. NATO, SENTO gibi, özgürlüğümüze gölge düşüren ve ikili anlaşmalar gibi emperyalizme bağlar sağlayan paktların ortadan kaldırılması ve Türkiyenin bu örgütlerden çıkması;

3. Yurdumuzda hüküm süren askeri rejimin ortadan kaldırılmasını, şu anda 3 ilde hâlâ devam eden Sıkıyönetime son verilmesini ve bazı politik taleplerimizin yerine getirilmesini istedik ki, bunlar, siyasi tutukluların serbest bırakılması, özellikle idam kararlarının kaldırılması, gençlik liderlerinin serbest bırakılmasıdır. Biliyorsunuz Türkiyede binlerce genç ve bunların liderleri hapislerde yatmakta, insanlık dışı baskılar görmektedirler. Gençlik, bunların serbest bırakılmasını istemektedir. Bunun yanısıra bildiride sosyal ve ekonomik talepler de ileri sürüldü. Bunlar, gençlerin özgürce okumalarını sağlayacak demokratik bir üniversite ve eğitim reformunun yapılması, genç işçilere, genç aydınlara çalışma imkânları sağlanmasıdır. Ülkemizde bugün binlerce genç çalışma imkânlarından yoksundur, her sene ülkemizdeki milyonlarca işsizler ordusuna yenileri katılmaktadır. Özellikle, fabrikalarda çırak olarak çalışan genç işçilerin sömürülmesine son verilmesini sağlayacak talepler ileri sürdük ve gençliğimizi bu talepler üzerinde birleşmeye, mücadeleye çağırdık.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kalkmasını, paralı üniversite öğretimine, üniversitenin polis karakolları haline getirilmesine son verilmesini, özellikle Kürt halkına karşı uygulanan baskının durdurulmasını istedik. Yurdumuzda Kürt halkına insanlık dışı muameleler yapılmakta, özel komandolar, Doğu'da, tatbikat maskesi altında, Kürt halkına işkenceler yapmaktadır. Basın bildirisinde, bunlara son verilmesini ve Kürt halkının milli ve demokratik haklarını elde etmesi için, mücadeleye girişilmesini istedik. Ve bu bildiriye, Türkiyedeki çeşitli kuruluşlara, partilere, ilerici örgütlere, senatörlere, milletvekillerine, sendikalara, sendikaların ve partilerin gençlik örgütlerine yolladık. Ve onlara, gençliğin bu şiarlar etrafında birleşmesinin önümüzde duran en önemli sorun olduğunu duyurduk. Tabii ki, bir basın bildirisi yeterli değildi. Bu hedeflerin daha geniş bir şekilde izah edilmesi gerekiyordu. Bunun için de «Festival Gazetesi» adı altında bir gazete çıkardık. Bu gazetede, X. Dünya Gençlik Festivali Uluslararası Hazırlık Komitesi'nin bildirisini, çağrısını yayınladık. Bunun yanısıra, Türkiye Festivali Milli Komitesi'nin çağrısına da yer verdik. Bu arada Festivalin ana konularını açıklamaya çalıştık. Biliyoruz, bu seneki Gençlik Festivalinin ana şiarı, «Anti-empyalist Dayanışma, Barış ve Dostluk»tur. Bunun anlamını bu şiarın gençliğin ana şiarı olduğunu «Festival Gazetesi»nde izah ettik. Empyalizmin gün geçtikçe daha büyük darbeler yediğini, sosyalizmin büyük başarılar elde ettiğini belirttik. Empyalizmin daha büyük darbeler yemesi anti-empyalist bir dayanışmayı gerektirmektedir ve bunun için dünya gençliğinin empyalizme karşı birliği, dayanışması en önde yer alan bir sorundur. Sosyalist ülkelerin, dünya sosyalist sisteminin barış politikası büyük başarılar elde etmektedir. Barıştan yana olan güçlerin, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve milli kurtuluş hareketlerinin başarıları da artmaktadır. Son senelerde empyalizmi geriletken önemli adımlar atıldı. Sovyetler Birliğinin, diğer sosyalist ülkelerin senelerden beri

uğrunda mücadele ettikleri barış ve güvenlik politikasıyla ilgili önemli anlaşmalar imzalandı. Bunların başlıcaları Alman Demokratik Cumhuriyetiyle F. Almanya arasında imzalanan anlaşmalar, Batı Berlin üzerinde varılan anlaşmalar, SBKP Genel Sekreteri Brejnev'in Amerika gezisi sırasında silâhlanmaya son verilmesi ve atom silâhlarının yok edilmesinin sağlanması yönünde atılan adımlardır ki, bunlar dünyada barışın korunmasında hayati bir rol oynamakta, giderek anti-empyalist savaşın, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının savaşının ve dünya sosyalist sisteminin güçlenmesi demektir. Sosyalist ülkelerin barış uğrunda verdiği mücadele, bugün gençliğin emellerinin gerçekleşmesini sağlayacak hedefler arasındadır. Gençlik harp etmek istemiyor. Bunun için de kapitalist ülkelerde milyonlarca genç her sene harp aleyhtarı yürüyüşler, mitingler yapıyor. Yani, barış için mücadele bugün önümüzde duran en önemli görevlerden biridir.

2. Türkiye gençlik hareketindeki son gelişmeler

Gençliğin, çeşitli akımları temsil eden bölümleri Türkiyede devrimci hareket içerisinde ileri bir ideoloji uyarınca çeşitli eylem biçimlerini denediler, sürdürdüler. Bütün halinde, gençliğin, 12 Mart öncesinde grevleri destekleyen doğru çizgide eylemler yaptıklarını, fakat sonradan tüm gençliğin yanlış eylemlere yöneldiğini söylemek doğru olmasa gerek. Yani gençler, devrimci mücadele içerisinde, Türkiyede benimsedikleri ideolojik kanaatlara uygun eylem biçimlerini ortaya koydular, sürdürdüler. Bunların içinde doğru çizgide eylem yürütenler de vardı, yanlış çizgide eylem yürütenler de. Özellikle 1969'dan sonra, Türkiye İşçi Partisi içinde beliren bazı ayrılıklara ve parti içindeki bazı çalkantılara, gençliğin yeni mücadele yöntemleri benimsemesine ve bazı aşırı eylem biçimlerini uygulamaya başlamasına tanık olduk. Türkiye İşçi Partisinde, bir Aybar sapmasıyla mücadele edilirken, daha sonra bu mücadele biçim değiştirildi ve parti bu sapmadan arıtıldığı halde, yeni gelen yöneticilere karşı da aynı saldırgan tutum sürdürüldü. Artık birkaç kişiye karşı değil, bütünüyle partiyi yıkmaya yönelik bir mücadele başladı. Bunda parti dışı kalmış, özellikle gençliğe dalkavukça yanaşan bazı kişiler gençliğin yanlış eylemlerini desteklediler, sırtlarını sıvazladılar ve bundan kendi çıkarlarına bir şeyler umdular. Fakat hareket, gençlere bu yolu açanları da çiğnedi geçti. Kışkırtıcılar bu hareketin altında ezilip kalmaktan kurtulamadılar. Türkiyede devrimci mücadeleyi, gençlik hareketini yanlış yola kanalize edenlerden biri Mihri Belli'dir. Onun temsil ettiği harekettir. Bu hareketin başta gelenleri, Türkiye İşçi Partisinin IV. Kongresinin toplandığı günlerde başka bir toplantı düzenlediler. Bu toplantıda Mihri Belli, daha önce ileri sürdüğü görüşlere ters düşen şeyler söyledi. O güne kadar Türkiyede Filipin demokrasisi mevcut olduğunu, işçi sınıfının öz örgütünün kurulamayacağını iddia eden Mihri Belli, sözü geçen toplantıda, «biz her ne kadar böyle demişsek de, Türkiyenin kendine öz koşulları vardır» falan demeğe başladı. Tür-

kiyede gençliğin belli bir dönemde doğru hareket ettiği, belli bir dönemden sonra da yanlış yola yöneldiği söyleniyordu. Oysa yanlış akımların Türkiye'de belli bir ideolojik temel bulması, devrimci hareketin yalpalamaları göstermesi, bu hareketin içindeki unsurların sınıfsal yapılarına ilişkin bir sorundur.

Bununla beraber gençlik hareketi içinde Türkiye İşçi Partisine sonuna kadar bağlı kalmış, onun eylemlerini benimsemiş, onun gösterdiği yolda mücadele etmiş ve etmekte olan bir gençlik kesimi de vardır. Ama şu da var ki, belli bir dönemde, yani 1970-71'lerde gençlik hareketine damgasını vuranlar aşırı akımlar mensupları olmuştur.

Türkiye gençliğinin mücadelesi esasta anti-emperyalistti ve bugün de anti-emperyalisttir. Gençliğin karşısındaki düzen, emperyalizm tarafından sürdürülmekte olan, geri kalmış bir toplum düzenidir ve gençliğe hiçbir perspektif, hiçbir gelecek göstermemiştir ve gösteremez. Gençlik, özlediği mutlu toplumu bu düzende bulamaz. Bu sebepten bu düzene karşı savaş gittikçe daha bilinçli ve daha örgütlü bir hâl almıştır ve almaktadır. Yalnız, Türkiye'nin özel koşulları, Türk gençliğinin kendisini geliştirip bu mücadele içinde tam yerini alabilmesini geniş şekilde engelliyor. En basit örnek, meselâ, birçok kapitalist ülkelerde gençlerin ellerinde bulunan bazı temel ideolojik kitapların bizde yasaklanmış olmasıdır.

Öte yandan, Türkiye işçi sınıfının 50 küsur yıl evvel kurulan Marksist-Leninist partisi illegal olarak çalışmak zorundadır. İşçi sınıfının, sosyalizme yönelmiş ve legal olarak kurulmuş bir partisi vardı. Bu parti kuruluş ve gelişme dönemi içinde çeşitli mücadeleler geçirmişti. Aybar v. s. gibileri, tutarlı olmayan bir yön tutmuşlardı ve bazı gençler aşırı akımlara kapıldıklarından TIP'te gençliği toparlayıp yoğun, doğru bir hizada mücadeleye yöneltecek somut şartlar tam olarak sağlanamıyordu. Öte yandan ise, burjuvazi, elindeki bütün imkânları kullanarak gençliğin mücadelesini yanlış yollara saptırmak için evvelâ işçi gençlik içinde koyu bir şovenizm propagandası yapmaktaydı. Cumhuriyetin kurulmasından beri sürdürülmekte olan bu koyu şovenizmle, koyu milliyetçilik ve ırkçılıkla gençlik uyutulmak istenmiştir. Fakat gençliğin dünyaya bakış ufku açıldıkça ve Türk işçi sınıfının mücadelesi güçlenip gençliğin mücadelesine de yansıkça, burjuvazinin bu silâhları etkisiz hale geldi. Bundan sonradır ki, gençliğin arasına geri ve sapık akımları sokmak yolu tutuldu. Mihri Belli, Doğu Perinçek ve bunların çömezleri diyebileceğimiz kimseler tarafından gençlik arasına sapık akımlar sızdırıldı.

Bunlar, gençliğin işçi sınıfının, devrimci gençliğin, anti-emperyalist savaşın bütünlüğü içinde, dünya sosyalist devletler sisteminin, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş savaşı vermekte olan halkların yanında yer alarak, onlarla tam bir dayanışma içinde mücadele vermesi imkânlarını kapatmak amacını güdüyorlardı. Bunlar Sovyet düşmanlığı akı-

mını yaymaya çalıştılar, gençliğin Türkiye'deki diğer anti-emperyalist gruplarla birlikte bir mücadeleye girmesini önlemek için çeşitli tertiplere başvurdular. Ve gençliğin, Türkiye'de kendisine yol gösterecek olan işçi sınıfının yanında yer almasını önlemek için, anti-emperyalist mücadeleyi burjuvazinin kuyruğuna takmaya yeltenen çözüm yolları getirmeye çalıştılar.

Bu kişiler, Milli Demokratik Devrim terimini alıp, ters bir anlama getirdiler. Yani, Milli Demokratik Cephe kavramını, burjuvazinin önderliğinde ve işçi sınıfından kopmuş, sözde bir anti-emperyalist şiar olarak ortaya attılar ve giderek daha da geliştirdiler. İşçi sınıfına, işçi sınıfının örgütlerine karşı düşmanlık, işçi sınıfının sendikalarına, sendikacılarına karşı düşmanlık, DISK'e karşı düşmanlık, Türk-İş içindeki ilerici sendikacılara karşı düşmanlık şeklinde yürütülen bu akım gençlik içinde çok olumsuz, yıkıcı yansımalar yaptı. Biraz evvel gençliğin içine sızan sapık akımların işbirlikçi iktidar tarafından nasıl körüklendiğini belirtmiştik. Maoculuğun esasında, özünde anti-komünist, anti-sovyetik bir muhteva taşıdığı malumdur, işte bu sapık akım, iktidarlar tarafından sistemli olarak yayılan anti-komünist ideolojisinin destekçisi oldu.

Marksist-Leninist ideolojiden alınan terimlerle beslenen bu akım, aslında anti-sovyet bir ideolojiyi savunuyordu ve gençliğin belli bir kesiminde etkili de oluyordu. Bundan dolayı anti-komünizmin her çeşidiyle kesin olarak ideolojik mücadele yürütmemiz ve bunun halkımızın tüm mücadelesine, gençliğin mücadelesine, gençliğin birliğine, halkımızın anti-emperyalist mücadelesindeki birliğine nasıl zararlar getirdiğini açıklamamız lâzımdır.

Bundan başka önümüzde duran bir görev de, gençliğin mücadelesini işçi sınıfı mücadelesinden ve halkımızın anti-emperyalist mücadelesinden ayrılmıyacağını göstermektir. Bu anti-emperyalist mücadelede tüm ilerici güçlerin, yurtsever güçlerin önünde duran görevleri gençlik arasında yaymaktır. Türkiye'nin önünde duran esas ödev, emperyalizme olan bağımlılığa son verip, yurdun egemenliğinin yeniden kazanılması olduğunu göstermek ve bu hedef etrafında gençliği birliğe çağırmaktır. Sözü geçen elverişsiz koşullardan dolayı, mücadeleye, gerçekten anti-emperyalist duygularla, yurtseverlik duygularıyla atılmış olan gençleri Maocuların, Troçkistlerin, sapık akımlar temsilcisi olan Mihri Bellilerin aldattığını gençler Sıkıyönetim Mahkemelerinde yaptıkları öz eleştirilerle ortaya koymuşlardır. Bu sebepten dolayı sapık akımlarla savaşırken daima bir ayırım yapmamız gereklidir. Gençleri bu yollara sevkeden ajan provokatörlerle mücadeleimiz sırasında bunlara kapılmış gençlik kitlelerini kendimizden uzaklaştırmaya dikkat etmemiz, onlara doğru yolu göstermemiz lâzımdır. Bizim ödevimiz bu gençleri anti-emperyalist mücadeleye kazandırmaktır. Anti-emperyalist mücadeleye başını koymuş olan, gerektiği zaman ölmesini bilmiş olan gençleri onlara örnek göstermeliyiz.

Bunu yapabilmek için de, hiçbir taviz vermeden, anti-komünizme karşı kesin bir mücadele yürütmeliyiz. Yanlış yollara sürüklenmiş olan gençleri doğru yola kazanmak için imkânlar yaratmalı, bu amaçla her türlü çalış- ma şekline baş vurmaliyiz.

Gençliğin doğru yola kazanılması için iki yönlü, birbirini içeren iki yönlü bir mücadele yürütmek gereklidir. Bunlardan biri yoğun bir ideolojik eğitim faaliyeti yürütmek, diğeri ise aktif eylemlere girişmektir. Bunlar birbirini tamamlamadıkça ya pasif bir nazari bilgiyle yetinilmiş olur, ya da rastgele eylemler yürütülerek, faydasız, hattâ zararlı sonuçlar alınır. Gençliğin dinamizmini doğru yola sevkedeabilmek için ideolojik bakımdan eğitime en büyük önemi vermek, eylemleri de bu eğitimin gösterdiği yolda yürütmek gereklidir. Bu iki unsurdan biri eksik olduğu takdirde gençliği doğru yolda örgütlemek mümkün değildir.

Meselâ Sıkıyönetim Mahkemelerinde kendi kendilerini eleştiren bazı gençler, ideolojik formasyondan mahrum olduklarından dolayı, bütün iç- tenliklerine rağmen, yeni hatalar işlemekte, hatalarını açığa vururken sap- malarla birlikte, eylemin tümünü kötüler duruma düşmektedirler. Mah- kemelerde öz eleştiri yapan bütün gençlerin yanlış bir yol tuttıklarını söy-lemek doğru olmaz. Fakat gençleri macera yollarına sürükleyenlerin etkisi altında kalanlar arasında «Biz Marksist-Leninist değiliz, ama halkımızın sömürülmemesini istiyoruz» diyenler, emekçilerin sömürüden kurtulmaları için tutulacak başka bir yol olmadığını anlamayanlardır. Bu yanlış görüş yetmiyormuş gibi, Sıkıyönetim Mahkemelerinde «Biz Süleyman Demirel'i hedef almakta hata ettik, yalnız Amerikayı, Amerikan emperyalizmini he- def almalıydık» kabilinden sözler de söylenmiştir ki, Amerikan emperyaliz- minin başlıca ajanlarından biri olan Demirel hakkındaki bu sözler genç- liğin maneviyatını sarsmıştır. Buna karşılık Marksizm-Leninizmi bilmedikleri için sapık yollara düştüklerini söyleyerek, teslimiyete yanaşmayan arkadaş- lar da görülmüştür. İşte bu doğru görüştür ki, macera yoluna itilmek iste- nen birçok gençlere kılavuz olmuş, bu gibi öz eleştiriler yapıcı bir rol oynamıştır . . .

3. Yurtdışında devrimci çalışmalar

Gençlerimiz gerek yurtda gerekse yurtdışında emperyalizme, gericiliğe, baskı ve teröre karşı sürekli bir savaş vermektedir. Örneğin, bugün İngil- tere'de gerek işçi, gerekse öğrenci olarak birçok Türk genci bulunmaktadır. Bu gençlerin hepsi değilse de, önemli sayılabilecek bir kısmı Türkiyeli İlericiler Birliği adını taşıyan örgütte birleşmiş bulunuyorlar. Bu örgütün ödevi, İngiliz demokratik kamuoyuna Türkiyedeki durumu duyurmak, mem- leketimizde tırmanma halinde olan gericiliğin oynadığı yıkıcı rolü açık- lamaktır. Gerek 12 Marttan önce, gerekse sonra belirli bir faaliyet yürü- ten Türkiyeli İlericiler Birliği başlangıçta bir hayli zorluklarla karşılaşmış-

tır. Bununla beraber 1971 yılında ve özellikle 1972'de ve bu yıl içinde İngiltere kamuoyuna memleketimizde olup bitenleri duyurmak bakımından oldukça olumlu bir faaliyet yürütüldü. Şurasını belirtmek lâzımdır ki, bu faaliyette, 1973 yılının başından beri yayınlanmakta olan bir bülten önemli bir rol oynamıştır ve oynamaktadır. «Turkey today» adını taşıyan ve İngi- lize çıkan bu bülten demokratik kamuoyuna düzenli bir biçimde seslene- bilmektedir. Şüphe yok ki, sadece bir bültenle yetinmek mümkün değildir. Bunun dışında zaman zaman önemli olaylarla ilgili bildirimler yayınlanması, demokratik siyasi partiler ve örgütlerle çeşitli düzeylerde bağlar kurulması yolu tutuldu. Bugün ana muhalefet partisi olan İngiliz İşçi Partisiyle, İngiltere Komünist Partisiyle ve yukarıda belirtildiği gibi çeşitli demok- ratik kuruluşlarla muntazam ilişkiler sürdürülmekte, bu parti ve örgütlere memleketimizdeki durum duyurulmakta, baskı ve terörün ne ölçüler aldığı gösterilmektedir.

İngiltere'deki gençlik örgütleri arasında, hemen hemen tüm öğrenci gençliği kapsayan Ulusal Öğrenci Birliği adlı örgüt, bugün yarım milyon- dan fazla üyeye sahiptir. Bu gençlik örgütüyle ilişkiler kuran Türkiyeli İlericiler Birliği, İngiliz öğrencilerinin son milli kongresine katılmış, burada Türkiyedeki faşist biçimi yönetimin faaliyetlerini dile getirmiştir. Bundan başka İngilteredeki Genç Liberallerin Kongresine de katılan örgütümüz, İngiliz İşçi Partisi milletvekillerinden bazılarının memleketimizdeki baskı ve terörü Avam Kamarasına götürmelerini sağlamıştır.

Bunun yanısıra Amnesty International gibi milletlerarası bir kuruluşa ve Avrupa Konseyi üyesi İngiliz parlamenterlerine yurdumuzdaki faşist biçimi yönetimin baskı ve zulmünü dile getiren belgeler ulaştırılmıştır. Memleke- timizdeki terör uygulamaları İngiliz sendikalarına ve diğer mesleki örgüt- lere de duyurulmaktadır. Türkiyedeki baskı rejiminin yaptıkları İngiliz meslek örgütleri içinde geniş yankılar yarattığından, Güney Gal Maden- ciler Sendikası, Ankara idarecilerini kınayan bir bildiri yayınlamıştır. Bun- dan başka çeşitli sendikaların liderleri de Türkiyedeki faşist biçimi uygu- lamaları protesto eden bir bildiriye imzalarını attılar.

İngilteredeki Türk Öğrencileri Federasyonu temsilcileri yabancı öğren- ciler koordinasyon komitesinde aktif görevler aldıklarından, yurdumuzdaki baskı ve terör çeşitli ülkelerden gelen öğrencilere de duyurulmaktadır. 23 yabancı öğrenci örgütünü kapsayan koordinasyon komitesinin çıkardığı dergide Türkiyedeki faşist biçimi iktidarın baskı ve terörünü ayrıntılarıyla tanıtan bir yazı yayınlamıştır. Böylelikle de dünyanın çeşitli ülkelerinden gelerek İngilterede öğrenim yapan gençler Türkiyedeki gerçekleri yakından öğrenmek imkânını bulmuşlardır.

Yurtta

A. Saydan

● Ağustos ayı içinde Türkiyede işçi hareketi büyük bir gelişme gösterdi. İşçi hareketi, daha fazla otomotiv sanayii ve ona bağlı çelik sanayiinde toplandı, ayrıca petrol ve cam-şişe sanayii kollarında da gelişmelere sahne oldu. Otomotiv sanayii Bursada toplandığından Ağustos ayında grev hareketinin ağırlık merkezi Bursaya doğru kaydı. Bursadaki TOFAŞ firmasında çalışan 6 bin kadar işçi gündeliklerinin hayat pahalılığına göre ayarlanmasını istiyor ve bu isteklerinin yerine getirilmesinde kararlı görünüyordular. İşçilerin bağlı oldukları Metal-İş Sendikası Otomotiv sanayii patronları ile konuşmalara girişmişlerdi. Sendika saat başına 250 kuruş zam istiyordu. İstekleri arasında ayrıca 17 maddede toplanan birçok sosyal istekler de vardı.

Bursadaki otomotiv sanayii bir montaj sanayiidir ve iki kola ayrılmaktadır: Fransız Renault firması ile Ordu Yardımlaşma Kurumu yani OYAK ortaklığı. Diğeri ise TOFAŞ: Bu da Fiat, Koç Holding, Makine ve Kimya ile İş Bankasının ortaklaşa kurduğu bir firma.

Görüldüğü gibi, otomotiv sanayii yabancı sermaye ile yerli büyük işbirlikçi sermayenin ortaklığından meydana gelmektedir. Ve bundan ötürü de işçilerin savaşı gerek emperyalist tekellere gerekse onun yerli ortaklarına karşı bir savaş niteliğini aldı.

Yerli-yabancı sermayenin bu şekilde kenetlenmesi sonucunda, hükümetin ve Yüksek Komuta Heyetinin desteği ile işletme yöneticileri, Metal-İş'in grevine karşı derhal lokavt ilân ettiler. Fakat lokavtla ümit ettikleri hedeflere varamadılar, yani işçileri ekonomik, politik baskı altına alarak dize getiremediler. Bütün sendikalar Bursa otomotiv işçilerinin grevini desteklediler. Yabancı tekellere ve yerli ortaklarına karşı savaştaki birliği sağlamak maksadıyla 18 sendikanın başkanları Eskişehir'de bir toplantı tertipleddiler. 14 sendikanın başkanları da Sakarya'da toplanıp destekleme kararı aldılar. Bursa'da lokavtları protesto maksadıyla büyük bir miting tertiplendi. Mitingte, lokavtla işçileri sefaletin kucağına atmak isteyen yabancı tekellerin protesto edildiği gibi, OYAK'ın başını tutan sıkıyönetimci generallerle Koç-Holding'in patronları da protesto edildi.

Türk-İş yöneticileri yığından ve sendikalardan gelen bu tepki karşısında lokavtlara karşı tavır takındılar, grevi destekliyeceklerini, grevci işçilere

maddi yardımda bulunacaklarına söz verdiler. Fakat bu sözlerini tutmadılar, Türk-İş yığını yerli yabancı büyük sermaye, sıkıyönetim iktidarı ve Holdingçi paşaların karşısında yalnız bıraktılar.

Sonunda da aracı tayin edilen başbakan yardımcılarında Kemal Sattır'la anlaşılabilir, işçilerin saat başına 250 kuruş zam isteklerini kademeli bir şekilde uygulamak üzere 175 kuruşa indirdiler. Öteki sosyal hak isteklerinde de kısıntı yaptılar.

● Petrol-İş'in, İpraş, Aliağa, Petkim, Batman'daki boru hattı ve TPAO Genel Müdürlüğündeki grevi Bakanlar Kurulu tarafından 60 gün daha ertelendi. Petrol-İş'in grevi bir ay önce yine Bakanlar Kurulu tarafından 30 gün ertelenmişti. Hükümet bu grevi erteleme kararı almasaydı, 11 işyerinde 4 binden fazla işçi greve katılmış olacaktı.

Patronların, yabancı tekellerin, işçilere karşı zincirleme bir şekilde uyguladıkları lokavtlardan hiç biri bakanlar kurulu tarafından şimdiye kadar ertelenmemiştir. Aksine hükümet çevreleri her zaman patronların çıkarlarından yana tavır takınmış, lokavtları himaye etmişlerdir.

● Türkiye Sivil Havaçılık Sendikası «(Hava-İş) Genel Başkanı, Genel Başkan Vekili, Genel Sekreteri ve Hava-İş» dergisinin redaktörlerinden biri İstanbul'da siyasi polis tarafından tutsak edildiler. Siyasi polis sendikacılar 16 saat süre ile ağır işkenceler uyguladı. Sendikacılar gözleri ve elleri bağlanmış vaziyette siyasi polis tarafından ağır işkenceler yapılması sendika çevrelerinde sert tepkiler uyandırdı. Resmi çevrelere çekilen telgraflarla protesto edildi.

Protestolardan sonra serbest bırakılan sendikacılar tertipleddikleri basın toplantısında olayın bir tertip eseri olduğunu, patronlarla toplu sözleşme konuşmalarına giriştiklerini, patronların isteği üzerine siyasi polisin kendilerine gözdağı vermek için bu yıldırma hareketine giriştiğini söylediler.

Öte yandan sendika çevrelerinde belirtildiğine göre, Türk-İş Genel Sekreteri Hâil Tunç, Hava-İş Sendikası yöneticilerinin İstanbul siyasi polisi tarafından tutsak edildiğinden haberi olduğu halde onları kurtarmak için herhangi bir teşebbüse girişmedi. Ancak Hava-İş yöneticileri serbest bırakıldıktan sonra Tunç olayı «protesto» etmek gereğini duydu.

● Konya Seydişehir'deki Mortaş Boksit işletmesindeki grevi yöneten Türkiye Maden ve Alüminyum Tesisleri İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Durmuş Durmuş, Genel Muhasibi Abdullah Sar ve usta Remzi Özgür 36 işçi ile birlikte mahkemeye sevk edilmişlerdir. Mahkeme 3 sendikacıyı tutuklamıştır. Sendikacılar 21 gün tutuklu kaldıktan sonra işçi ve sendika çevrelerinin şiddetli protestoları sonucunda serbest bırakılmışlardır.

● Mersin'deki Anadolu Cam Sanayii Anonim şirketi ile toplu sözleşme imzalayan Kristal-İş Sendikası, toplu sözleşme imzalamalarına yanaşmayan

öteki 7 cam fabrikasında grev kararı almıştır. Yalnız İstanbul'daki şişe ve cam fabrikalarında 7 bin işçi greve katılacaktır.

● 19 Ağustos tarihinde bağımsız 5 sendika ortak bir açıklama yayınlarak, aralarında «Bağımsız Sendikalar Dayanışma Konseyi» adında birleştiklerini açıklamışlardır.

Bağımsız sendikalar bu vesile ile yayınladıkları Ortak Açıklamada Türk-İş yöneticilerini şiddetle yermişler ve özetle şunları belirtmişlerdir: «Örgütlenmiş büyük işçi kuruluşu yeteri kadar mücadele vermediği için patronlar son zamanlarda lokavt hareketlerine girişmişlerdir. Son 3 yıl içinde 6 bin 181 lokavt uygulanmıştır. Bu lokavtlar işçi sınıfına karşı genel saldırı niteliğini taşımaktadır. Sermaye çevreleri, yıllardan beri hazırlayıp yürürlüğe koydukları sinsi sömürü plânının artık kesin zaferini almak arzusunda. Bu eylem özellikle 12 Marttan sonra daha da kuvvetlenmiştir. Egemen çevrelerin siyasi örgütleri ile bütünleşen patronlar, emekçi yığınların sömürüsüne daha da hız vermişlerdir.

Patronlar, tüm ekonomik güçleri ile siyasetin ta göbeğinde olacaklar, kendi sözcülerini ve politik örgütlerini iktidara getirecekler ve sermayenin sultasını meşru kılmak, sömürüye karşı emekçilerin direnişini ve yasal haklarını kısıtlamak amacı ile lokavtlar yapacaklar, bu siyaset olmayacak, ama işçilerin en doğal hak arayışları siyaset yapmak olacak, siyasal amaçlı sayılacak. Bu tüm suçlamalar işçinin Anayasal haklarına saygısızlıktır.»

Bağımsız Sendikalar Dayanışma Konseyi'ni kuran sendikalar şunlardır: Petkim-İş, Sosyal-İş, Tekbank-İş, Tuğ-İş ve Teknik-İş.

● DISK'e bağlı Maden-İş Sendikasının Ereğli-Demir Çelik İşletmelerinde aldığı grev kararı işçilerin ezici çoğunluğu tarafından onaylandı. Sendikanın grev kararına 3.615 işçi evet, 16 işçi de hayır oyu verdi.

● Kütahya civarında Seydiömer'de kurulan ve plâna göre 2 milyar kilovat saat elektrik üretmesi gereken elektrik santrali kömür alma tesislerindeki bir aksaklık yüzünden işletmeye açılmamıştır.

Seydiömer santralının temeli 1968'de atılmış ve inşaatın 1971 sonunda bitmesi öngörülmüştü. Fakat inşaatı yükümlenen İtalyan GIE Firması santral zamanında teslim edememiştir. Hükümet çevreleri bu İtalyan firmasından hesap sorma yönüne gitmemişlerdir. Santralin kömür alma tesislerindeki aksaklık sonucunda santrali kömür ile değil de Fuel-Oiel'a işletme eğilimleri başgöstermiştir.

Bilindiği gibi Fuel-Oiel büyük petrol tekellerinden ithal edilmekte ve çok pahalıya mal olmaktadır. Bu madde ile üretilen elektriğin de maliyeti yüksek olduğundan, fabrikaların ürettiği malların fiyatları da o nispette yüksek olacak ve dolayısıyla pahalılığa ve enflasyona sebep olacaktır.

Türkiyede Keban dahil 11 elektrik santralının gecikme zararı şimdilik

7,5 milyar lirayı bulmuştur. Egemen çevreler, Türkiyede ırmak imkânlarının ve kömür kaynaklarının çok zengin olmasına rağmen İngiliz, Amerikan petrol firmaları ile kurdukları ortaklık sonucunda santralleri Fuel-Oiel'a işletmeye yönelemediler.

Türkiyedeki yabancı petrol şirketleri Fuel-Oiel'un kilosuna 2,5 kuruş zam yapmışlardır.

● Türkiye Birlik Partisi Merkez Kontenjanından İstanbul'dan bağımsız aday göstermesi kararlaştırılan Prof. Muammer Aksoy seçim kampanyasına katılmaktan ve aday olmaktan vazgeçtiğini ilân etti. Prof. Aksoy'un 23 Ağustos tarihli gazetelerde yayınlanan açıklamasına göre, ağır tehdit ve baskılara konu olduğundan seçimlere katılmaktan vazgeçme kararını almak zorunda kalmıştır. Azılı gericiler Erzurum'da Prof. Aksoy'a taşlarla saldırmışlar ve onu öldürmek istemişlerdir. AP, DP ve CGP'ye bağlı gerici basın, Profesöre karşı ölüm tehditleri savurmakta ve gericiler imzasız mektuplar göndererek profesörü sürekli olarak ölümle tehdit etmektedirler.

Prof. Aksoy yaptığı açıklamada sosyalizmle, komünizmle hiçbir ilişkisi olmadığını belirtmekte, yalnız petrol ve boraks madenlerimizin yabancı tekellerin elinden kurtarılması ve devletleştirilmesi maksadıyla yürüttüğü savaş nedeniyle, emperyalistlerin ajanı durumunda olan gerici çevrelerin saldırısına uğradığını belirtmektedir.

Hükümet Profesör Aksoy'a karşı yapılan bu tehditleri engellemek üzere herhangi bir tedbir almamıştır. Böylece seçim kampanyası, yurtseverler, ilericiler, emperyalizme karşı olanlar için ağır tehdit ve baskı şartları altında geçmektedir.

● Ankara Birlik Sahnesi yönetmen ve oyuncularının Sıkıyönetim 3 Numaralı Askeri Mahkemesinde duruşmaları 21 Ağustos günü sona erdi. Sanatçılardan Vasıf Öngören, Halil İbrahim Ergün, Erdoğan Akduman ve Mustafa Alabora TCK'nın 141. maddesi uyarınca 6'şar yıl 8'er ay ağır hapis cezasına çarptırılmışlardır. Sanatçılar ayrıca ömür boyunca kamu görevlerinden yoksun kalacaklardır. Sanatçılar ikişer buçuk yılda sürgün cezasına çarptırılmışlardır.

Sanat çevrelerinde belirtildiğine göre Ankara Birlik Sahnesi sanatçıları yurtsever ve demokratik fikirleri ile tanınmış yurttaşlardır. Gerek sahnede, gerekse özel hayatlarında emperyalizme karşı çıkmış, memleketin bağımsızlığını, emekçi halkın menfaatlerini savunmuşlardır.

● 256 kişinin katıldığı THKO ve partisi davasının 22 Ağustos günkü duruşmasında avukat Şadi Şener Kızıldere katliamının nasıl yapıldığını anlattı. Şadi Şener, o zamanın İçişleri Bakanı Ferit Kubat tarafından işkence odasından alınarak Kızıldere'de ordu tarafından kuşatılmış olan Mahir Çayan ve arkadaşlarını teslim olmaya ikna etmek üzere Kızıldere'ye götürülmüştür. Avukat Şadi Şener gördüğü işkencelerden ötürü ayakta

duracak durumda olmadığı halde eline megafon verilerek Mahir Çayan ve arkadaşlarını teslim olmaya davet etmeye zorlandığını söylemiştir. Fakat elindeki megafon işlememiş, esasen hareketi idare eden MIT paşası fazla beklemeden roket birliklerine ateş emri vermiştir. Böylece gerek Mahir Çayan ve arkadaşları gerekse rehine olarak bulunan İngiliz uzmanları ordu tarafından açılan roket ateşi ile öldürülmüşlerdir.

İktidar çevrelerinin Mahir Çayan ve arkadaşlarının İngiliz rehinelere öldürdükleri iddiası bu şekilde çürümüştür.

● Ağustos ayı içinde pahalılık ve enflasyon hızını artırmaya devam ettiği nedeniyle ay çiçeği rafine fabrikaları ayçiçeği yağına kiloda ortalama 100–110 kuruşluk bir zam yapmışlardır. Eskiden toptan kilosu 640 kuruş olan ayçiçeği yağının fiyatı 750 kuruşa çıkmıştır. Ayçiçeği yağının perakende fiyatı ise 800–900 kuruşa yükselmiştir.

İzmir'de ekmeğin dışındaki bütün unlu mamullere gelen zamdan sonra sabun fiyatlarına da % 25 zam yapılmıştır.

Konserve fabrikaları da yeni sezon fiyatlarına % 10–40 zam yapmışlardır. Konserve fabrikaları ilgilileri geçen yıl domatesin kilosunu 35 kuruştan, bu yıl ise 80 kuruştan aldıklarını söylemişlerdir. Geçen yıl 3 lira olan bamyanın kilosu 10 liraya, 150 kuruş olan taze fasulye de 6 liraya çıkmıştır.

Yeni ders yılı yaklaşırken de okul araç ve gereçlerine % 10–30 oranında zam yapılmıştır. Pergel, gönye ve boya çeşitlerine yapılan zam % 20'yi aşmıştır. Kurşun kalemine, kaplama kağıtlarına, dolma kaleme yapılan zam oranı % 30'a kadar varmıştır. Kağıt fiyatları artmadığı halde deftere de zam gelmiştir. Mürekkeplere de genellikle % 10, cedvel gibi araçlara % 15–20, okul çantalarına % 20 zam yapılmıştır.

Okulların açılması arifesinde yapılan bu zamlar fakir, emekçi ailelerini çok zor duruma düşürmüştür. Bu gibi ailelerden çoğu çocuklarına gerek araç ve gereçleri sağlayamamak durumuna düşmüşlerdir.

● Hükümet yeni bir kararla İthal Malları Fiyat Kontrolü Yönetmeliğinde değişiklik yaparak dışarıdan getirilen malların bundan böyle fiyat kontrolüne son vermiştir.

Hükümet bu karardan sonra «Pahalılıkla mücadele ve Anormal fiyat artışlarını önlemek» maksadıyla ticaret bakanlığına memleketinde sıkıntı çekilen maddeleri ithal etme yetkisini veren bir genelge yayınlamıştır. Bu genelgeye göre ticaret bakanı ihtiyacı karşılamak üzere dış ülkelere her cins etler, tereyağı, süt tozu, bakliyat, hububat, pirinç, her nevi yağlı tohumlar, işlenmiş deriler, okul defteri, ayakkabı, hazır giyim eşyası, kurşun kalem, kurşun döküntü ve hurdaları v. s. gibi maddeleri ithal edebilecektir.

Tarım ülkesi olan Türkiye gibi büyük ve bereketli topraklara sahip bir

ülkenin et-hububat-bakliyat gibi maddelerin bir kısmını dışardan ithal etmesi Türk ekonomisinin ne kadar gerilediğine ve yıkıma doğru gittiğine bir delil sayılmaktadır.

İthal mallarının kontrolünü kaldırdıktan sonra işçi dövizlerinden birikmiş paralarla büyük ölçüde gıda maddesinin ithal edilmesi Ortak Pazar ve Amerika tarım tekellerine ve onların Türkiye'deki simsarlarına yeni yeni vurgunlar vurmaya olanağını verecektir. Fiyat istikrarını sağlamak için yapılacak şey üretimi artırmaktır.

● İstanbul Ticaret Odası fiyat artışları hakkında hazırladığı ve hükümet üyelerine dağıttığı bir raporda üretim azlığından ötürü 1973'te enflasyon daha da hızlanacaktır. Geçen yıl sonlarına doğru enflasyon hızı % 8'e ulaşmıştı. 1973'te ise Mart ayından itibaren enflasyon hızı % 10'un üzerine çıkmıştır. İstanbul Ticaret Odası fiyat artışlarını önlemek için hükümet üyelerini ithalata kuvvet vermeyi, hatta gümrüksüz ithalat yoluna gitmeyi salık vermektedir. Oysa, fiyat artışlarını, enflasyonu önlemenin çaresi, eldeki dövizleri üretim araçları üreten ağır sanayiinin ve ona dayanan hafif gıda sanayiinin kurulmasına harcamaktır.

● Birleşmiş Milletler rakamlarına göre, Yunanistan'da adam başına düşen milli gelir 1.220 dolardır. Türkiye'de ise 360 dolar. Yine BM rakamlarına göre, 1952'de Yunanistanla Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir 250 dolardı, yani aynı düzeyde idi. 1950–69 döneminde kapsayan 20 yılda kişi başına kalkınma hızı % 10 de olarak şöyledir: Bulgaristan 4,35, Yunanistan 2,66, Yugoslavya 2,63, Irak 2,45, İran 2,04, Türkiye 1,88.

Türkiye nüfusunun % 71,5'i, çalışan nüfusun ise % 76,12'si tarımda, nüfusun % 11,8'i, çalışan nüfusun 9,4'ü sanayide çalışmaktadır. Bu konuda da Türkiye Yunanistan'dan ve hele Bulgaristan'dan çok geride kalmıştır.

Sosyalist Bulgaristan II. Dünya Harbinden sonra büyük bir sıçrama yaparak bütün kapitalist komşularını aşmış ve onları çok geride bırakmıştır. Türkiye'nin durumu ise sanayiinin gerek niteliği gerekse hızı bakımından Balkanların ve Orta Doğunun en yavaş gelişen memleketi durumundadır. Bundan ötürü de komşuları ile olan mesafe sürekli olarak büyümekte, Türkiye'nin komşularına kıyasla geri kalmışlığı artmaktadır.

● Hükümetin davetlisi olarak Türkiye'de vergi konusunda bir araştırma yapmak için memleketimize gelen Amerikalı Profesör Carl S. Soup'un verdiği rapor gerek resmi çevrelerde gerekse basında sert tepkilere sebep oldu. Amerikalı Profesör yaptığı incelemeler sonucunda Türkiye'de vergi konusunda az ve sabit gelirli yurttaşlara karşı büyük haksızlıklar yapıldığını, varlıklı zümrelerin ise korunduğunu belirtmiştir. Prof. Soup gerek büyük toprak beylerinin gerekse büyük ihracat şirketlerinin çok az vergi ödediklerini belirtmiş, özellikle ihracatçılara uygulanan vergi iadesi sistemini şiddetle eleştirmiştir. Prof. Soup'a göre gelir vergisi az gelirli yurt-

taşların gelirleri için muayyen bir yere kadar muterakkidir ondan sonra muterakkilik nispeti yavaşlar. Verginin en ağır yükünü az ve sabit geliri yurttaşlar çekmektedir.

Hükümet Amerikalı profesörden büyük sermayecilere uygulanan vergi sistemini haklı çıkaracak bir rapor vermesini istemiş. Rapor hükümet isteklerine uygun çıkmayınca onu hasıraltı etmek yoluna gidilmiştir.

DÜNYADA

● Ağustos aylarının sonlarına doğru Çin Komünist Partisinin 10. Kongresi yapıldı. Kongrenin yapılacağı hakkında Çin ve dünya kamuoyuna hemen hemen bilgi verilmedi. Maocular, uzun yıllardan beri iktidarda olmalarına rağmen partilerinin kongresini gizlilik şartları altında yaptılar. Kongreye ne kadar delege katıldığı hakkında bilgi verilmediğine göre, delegelerin gelişigüzel tayin edildiği anlaşılmıştır. Taşradan gelen delegeler ise Kongreyi Yeni Çin Ajansının bültenlerinden öğrenmişler ve başkentte bazı turistik geziler yapmakla yetinmişlerdir. Kongreye hiç bir yabancı memleketten misafir davet edilmemiştir. Bu durum, Maocuların, gerek Çin'de gerekse dünya kamuoyunda iyice tecrit duruma düştüklerini göstermektedir.

Kongrede dünya komünist ve işçi hareketine karşı provokasyon kararları alınmış ve sosyalist cepheyi parçalama politikasına devam etmek tutumu onaylanmıştır. Mao kliği bu Kongre ile ordu ve idare mekanizmasında durumunu kuvvetlendirmek üzere tedbir ve kararlar da almıştır.

● Amerika Cumhurbaşkanı'nın evvelce aldığı karar üzerine 15 Ağustos günü Kamboç üzerindeki Amerikan bombardımanları sona ermiştir. Nikson bu kararı Kamboç yurtseverinin gelişen direnişi, Amerikan ve dünya kamuoyunun baskısı altında almak zorunda kalmıştır.

Kamboç yurtseverleri kukla Lon Nol hükümeti askerlerine karşı büyük başarılar kazanmışlar, başkent Pnömpeni kuşatmışlar ve onun dış mahallelerine kadar girmişlerdir.

● Şili'de gericilerin, emperyalist ajanlarının Halk Birliği «Unitad Popüler» hükümetine karşı kışkırtma ve baltalama hareketleri devam etmektedir. Amerikan emperyalizmi, Hristiyan Demokrat, «Vatan ve Hürriyet» partilerinin gerici ve faşist yöneticileri, sarı sendikacılar, Maocu ve Troçkist gruplar eli ile Şili ekonomisini sabote etmek, halkı aç bırakmak taktiğini yürütmektedir. Fakat halk yığınları, işçi sınıfı Halk Hükümetini desteklemekte, hainleri demaske etmekte ve yığınsal dayanışma gösterileri tertiplemektedir.

AYIN YORUMU

KÖLN FORD FABRİKASI GREVİ VE GÜN İŞİĞİNA ÇIKARDIĞI SORUNLAR

24 Ağustosta Köldeki Ford Fabrikasında 13 bin kadar Türk işçisi greve başladı. Gerek gerici Batı Alman gazeteleri gerekse Ankaradaki resmi çevreler bu grevin nedenini, Ford yönetiminin, izinden zamanında dönmeyen işçileri işten çıkarmasında ve işçilerin «solcular tarafından kışkırtılmasında» gördüler.

Oysa gerçekler başkaydı. İzinden geç gelen işçilerin kapı dışarı edilmesi bardağı taşıran son damla oldu. Türkiyeli işçiler, öteki bütün işçiler gibi sömürünün gittikçe arttığını, bazı sendika yöneticilerinin gereken girişimlerde bulunmadığını görüyor ve sorunlarını kendilerinin çözümlemesinden başka çare kalmadığını anlıyorlardı.

Sömürü gittikçe nasıl yoğunlaşıyordu? Evvelâ hemen hemen bütün işletmelerde olduğu gibi Ford fabrikasında da patronlar üretim sürecini hızlandırıyorlardı. Üretim sürecinin hızlandırılması, yürüyen bandların daha hızlandırılması anlamına geliyor. Patron bandları hızlandırmakla sekiz iş saati içinde elde ettiği üretiminin hacmini, artan hız oranında yükseltiyordu.

Sömürünün hızlanması ile birlikte bir de enflasyonun hızlanması vardı. Türk işçileri de öteki ulusların işçileri gibi ellerine geçen paranın alım gücünün gittikçe azaldığını görüyor, sekiz saatlik iş karşılığında bir müddet önce elde ettikleri parayı kazanabilmek için meselâ dokuz veya on saat çalışmak zorunda kalıyorlardı.

Bunun gibi daha yılanmış yığın yığın sorun vardı. Bunların arasında mesken sorunu da önemli bir yer tutuyordu. Bazı yerlerde en kötü şartlar altında olan evler dörder kişilik odalar şeklinde ve yatak başına 130 marka kiraya veriliyordu. Mesleğinde çalışmamak, patronun, polisün sürekli terörü altında yaşamak, ağır, pis ve sağlıklı törpileyici işlerde çalışmak yığın yığın sorunlardan bazılarıydı.

Çalışma Bakanı AP'li Ali Naili Erdem Batı Almanyadaki işçilerimizin sorunlarını incelemek üzere Batı Almanyaya gitti. Fakat işçilerin gerçek sorunları ile karşılaşınca «solcular işçilerimizi kışkırtıyor, bana karşı suikast hazırlanmıştır» diyerek Batı Almanyadan sıvıştı.

Her halde yürüyen bandları hızlandıran, işçilerin sömürsünü daha da artıran, eşit işe eşit gündelik vermeyen, onları hayvanların bile yaşayamayacağı yerlerde yüksek kiralarla yaşatan, ağır, pis işlerde çalıştıran solcular, komünistler değildi. Aksine işçilerimizi Batı Alman ve Amerikan tekelilerine terkeden resmi çevrelere ve sarı sendikacıların tutumuna karşılık, Türkiye Komünist Partisi büyük tekellerin sömürü ve talanını gerilet-

mek maksadıyla işçilerimizi örgütlü savaşa yöneltmek için olağanüstü çabalar harcıyordu.

Köln Ford fabrikasındaki Türkiyeli işçilerin grevi sırasında Türk konsolosluğu ve Bon elçiliği açıkca Ford patronlarından yana ve işçilerimize karşı tavır takınıyor, Çalışma Bakanı Erdem ise Ankarada verdiği demeçte «Türk işçileri solcular tarafından kışkırtılmıştır» diyerek Ford fabrikası müdürünün sözlerini tekrarlıyor, ve işçilerimize karşı cephe alıyor, onları, Batı Almanya resmi makamlarının, polisin terörüne terk ediyordu.

Emperyalizmin aracılığı kabul etmiş asalak büyük burjuvazi, Türkiye'nin sanayileşme politikasını da emperyalizmin çıkarlarına ve bu çıkarların emrettiği yönere terketmiştir. Emperyalizm ve en başta Amerikan emperyalizmi Türkiyede üretim araçları ağır sanayi'in kurulmasını engelliyor. Çünkü bu tip sanayin gelişmesi, işçi sınıfının, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinin artık önlenemeyecek, bastırılmayacak oranlarda güçlenmesi anlamına gelir. Türk halkı emperyalizmin sadakaları ile yaşamaktan kurtulduğu zaman, şüphe yok ki onun hegemonyasından yakasını kurtaracaktır.

Emperyalizmin Türkiyede dışa bağlı bir tüketim sanayiini geliştirmesinin esas nedeni budur. Ama bu nedendir ki, yüzbinlerce genç dinç üretken ve memleketin kalkınmasına, gelişmesine katkısı olacak iş gücünü Batı Avrupaya, özellikle Batı Almanya'ya göçe zorlamaktadır. Bu politikanın sonucunda bir tarım ülkesi olan Türkiye gıda maddelerinin bir kısmını, işçilerimizin sağladığı dövizle dışardan getirmek zorunda kalıyor. Hükümetin Ticaret Bakanlığına verdiği yetki ile bakanlık uygun gördüğü ve fiyat istikrarını sağlamak maksadıyla dışardan et, bakliyat, tahıl, yağlı tohumlar ithal edecektir.

Sanayi'in tüketime yönelmesiyle tarımda artan nüfusu beslemek olanaklarından yoksun kalmıştır. Tarımda hâlâ feodal ilişkilerin bulunması, yerli makine ve kimya sanayilerine dayanmaması bu gibi bir sonuç doğuruyor. Toprak reformunun yapılmaması da bu sonucu etkiliyor.

Köln Ford fabrikasındaki işçilerimizin grevi bir daha bu ve bunun gibi daha başka sorunları da ortaya koydu. Bu sorunların arasında, Türkiyeli işçilerin Batı Alman işçileri ile ilişkileri, Batı Alman IG Metal ve DGB'nin tutumları, işçilerimizin örgütlü savaş yürütme zorunluğu gibileri de vardır.

Türkiyeli işçiler Batı Almanya'da geto hayatı yaşıyor. Mesken şartlarında geto, kültür hayatında ve üretimde yani fabrikada geto. Birçok büyük işletmeler Türkiyeli işçilerle Batı Alman işçilerinin çalıştığı atelyeleri ayırmışlardır. Fabrikalarda Türk ve Batı Alman işçilerinin teması yok denecek kadar azdır. Türk işçileri Alman olarak usta başlarını veya patronun temsilcilerini görmektedirler.

Batı Almanya'daki tekeller bunu bilerek yapmışlardır. Maksatları Türki-

yeli işçilerle Batı Alman işçileri arasında moral, sosyal, kültürel politik bağların kurulmasını engellemektir. Proletarya dayanışmasının enternasyonalizmin etkenliğini körletmek, gerek Batı Alman gerekse Türkiyeli işçiler için daha sert sömür şartları yaratmaktır. Bu gibi bir düzenin sürüp gitmesi, Türkiyeli işçilerin geto hayatı sürmesi Batı Almanya sendikalarının tutucu yöneticileri tarafından normal karşılanmaktadır. Yalnız Batı Alman Komünist Partisi (DKP), Sosyal Demokrat Partisinin gençlik örgütü ve bazı sol aydınlar bu utanç verici duruma karşı çıkmışlar, savaşmışlar ve savaşmaktadırlar.

Batı Almanya'daki sarı sendikacılar da patron ve en gerici çevrelerle işbirliği yaparak meselâ Köln'deki grevi «Wildstreik», yani vahşi, kanunsuz grev ilân ettiler. Oysa kanunsuz grev diye birşey yoktur. İşçi sınıfının grevi her zaman haklıdır. Çünkü temel yapısı haksız olan bir sömür düzenine karşı yapılıyor. Sömürücü sınıftan koparılıp alınan her hak, demokratik haklar, demokratik, sosyalist bir düzen için yerleştirilmiş bir tuğladır.

Batı Almanya'daki sarı sendikaların bu tutumu, Türkiyeli işçilerin sendikalarda örgütlenmesinin gereğini azaltmış değildir. Ne var ki, sarı sendikacıların bu tutumu, vurdum duymazlığı işçi yığınının sabrını tüketmekte, onları çeşitli örgüt şekilleri aramaya zorlamaktadır. Batı Almanya'da sık sık rastlanan işçi dernekleri bu gibi bir zorunluğun ürünleridir. Bu gibi bir örgütlenme yoluna gitmek doğru mudur, yanlış mıdır diye münakaşalara girişmek biraz da yersizdir. Çünkü hayat bu gibi dernekleri zorunlu hale getirmiştir. Batı Almanya'da 120 kadar işçi derneği vardır.

Bu işçi derneklerini gerçekten de işçilerimizin sorunları ile meşgul olur hale getirmek, dernekler yoluyla yığınların içine girmek, Komünist Partisini işçi sınıfının içinde örgütlü bir şekilde iyice yerleştirmek bu vesileyle ortaya çıkan sorunlar arasındadır. İşçi davalarını gerçek sendikal bir anlayışla ele alan işçi dernekleri, yığınsal bir nitelik kazanabilmişler, işçilerimizin davasını başarı ile yürütmüşlerdir. Çünkü savaş ancak yığınsal bir şekilde yürütüldüğü zaman başarıya ulaşma şansı artıyor. Gerek resmi makamlar, gerek patron hatta Batı Alman sendikaları yığınsal bir hareket gördüler mi tutumları hemen değişiyor.

Dernekler eliyle işçilerimizi sorunlarının çözümü süreci içinde örgütlemek, Batı Alman işçi sınıfı ile yakın bağlar kurmak ve tekellerin işçilerimize dayattığı getoların demir çemberini yarmak için daha elverişli şartlar meydana getirecektir. Batı Alman sendikaları ile daha sağlam bağlar kurulabilecek, daha sağlam bir platformda tekellere karşı ortak eylemlere girişilebilecektir.

Batı Alman tekelleri Türkiyeli işçilerin de dahil olduğu yabancı işçilerin emeğinden büyük birikimler sağlıyorlar. Batı Almanya resmi istatistik rakamlarına bakılacak olursa, sayıları 3 milyonu bulan yabancı işçilerin

yılda yarattığı kıymet 27 milyar DM civarındadır. Yabancı işçiler bunun ancak 4 milyar kadarını ülkelerine göndermektedirler. Yani yabancı işçilerin Batı Almanya ekonomisine katkıları yılda 23 milyar DM civarındadır.

Gerek Batı Almanyada gerekse Ankarada iktidarı elde tutanlar, bu azılı sömürüyü örtbas etmek için her çareye, her türlü provokasyona baş vuruyor. Hatta Batı Alman makamları yabancı işçilere sığıntı muamelesi bile yapıyorlar.

Oysa her yıl, milyarları bulan kıymet yaratan yabancı işçilerin sosyal politik alanda eşit söz ve hak sahibi olmaları gerekir. Sosyal politik haklarına tam olarak sahip olmadan çalıştırılanlar kölelik şartlarında yaşıyorlar demektir.

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirince, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiyi arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş dâvamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmıyanlar, arzu ettikleri takdirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DAVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan *Zeki Başımır*'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),
2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,
3. NAZIM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
5. LENİN (Biyografisi),
6. S. Üstüngel'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri,
7. Ahmet Saydan'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri,
8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozširovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

K. Katuşev

Esas doğrultu 603

Uluslararası Araştırma Grubunda:

Lenin'in «Devlet ve devrim» adlı eserinin günümüzdeki önemi . . . 618

G. Borgini

İtalyada sendikal birliğin yeni temeli 637

Y. Prajski

Uluslararası gerginliğin azaltılmasının sağladığı politik kazanımlar . 647

E. Babüh

Sosyalizm idealleri ve gençlik 653

xx: Lenin'le karşılaşmalar 661

xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler 665

ÖZEL SAYFALAR

X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali 669

A. Saydan

Ayın olayları 676

Ayın yorumu 683

